

Genç Birikim'den...

Değerli Okuyucularımız,
Yeni bir sayıyla karşınızda olmanın heyecanı ve mutluluğu içerisindeyiz. Çünkü büyük bir emeğin ardından hazırlanarak elinize geçen dergimiz vesilesiyle sizlere yeni bir bilgi, yeni bir bakış açısı, yeni bir ufuk kazandırabiliyorsak bizler de bundan çok büyük bir haz duyuyoruz. Eğer bu şekilde bir hayra vesile olabilmissek Allah Zülcelâl nezdinde de İnşallah bu hayırdan nasibimize düşeni alırız.

Geçtiğimiz ay Kurban Bayramını idrak ettik. Ancak her zaman olduğu gibi bu bayramı da buruk bir şekilde geçirdik. Suriye'de Bayramda da kanlar aktı; yüzlerce insan katledildi. Yine Arakan'da olaylar durulmadı. Orada da Müslümanlar hâlâ zulüm altında, yokluk altında hayatlarını sürdürüyorlar. Buralara bayram vesilesiyle bir miktar daha yardımlar ulaştırıldı. Kurbanlar kesildi. Biz de bu vesileyle dünyanın dört bir yanında yokluk ve zulüm altında yaşayan Müslümanlara yardım götüren, tüm kişi, grup, dernek, vakıf ve diğer STK'lara Müslümanlar adına teşekkür ediyor, Allah'tan bu amellerini dergâhında kabul etmesini niyaz ediyoruz.

Bu bayramda yine bayramın hangi gün olduğuna dair İslam Dünyasında parçalanmalar yaşandı. Türkiye birçok Arap ülkesine göre bir gün önce bazı Asya ülkeleri ise Arap ülkelerine

göre bir gün sonra Kurban Bayramını kutladı. Elbette bunun ardında bir takım mezhebi görüş farklılıkları var. Ama siyasi bazı nedenler de bu farklılıkların yaşanmasına neden oldu. Dünya Müslümanlarının en azından bayramlarında birliktelik oluşturmaları İslam Dünyasının dışında kalan diğer toplum ve devletlere verilecek mesaj açısından önemlidir. Halkı Müslüman olan ülkelerin en azından bu konuda bir vahdaniyeti sergilemeleri gerekir.

Dünya gündemi ve Türkiye Gündeminde yine aynı konular yer alıyor: Suriye ve PKK ya da Kürt Sorunu.

Dolayısıyla çoğunlukla dergimiz yazıları da bu iki konuyla ilgili. Elbette her zaman olduğu gibi sizleri bilgilendirmek adına İslami içerikli yazılarımız da dergimizde mevcut.

Yaklaşık üç ay öncesinde ilan ettiğimiz makale yarışmasında da artık son aya geldik. Makalelerinizi ilanımızda belirtilen kurallar çerçevesinde göndermenizi istirham ediyoruz. İlk üçe giren makale sahiplerine de çok değerli eserler hediye edeceğiz inşallah. Bu yarışmaları yapmamızdaki asıl maksat elbette sizleri yarıştırmak değil. Bu yarışmalar vesilesiyle sizleri okumaya, araştırmaya teşvik etmek.

Sizleri dergimizle başbaşa bırakıyor, önümüzdeki sayılarda buluşmak dileğiyle Allah'a (c.c.) emanet olun diyoruz.

Yıl: 15 Sayı: 162

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
İbrahim Hakkı Toprak

Genel Yayın Yönetmeni
Ali Kaçar

Yazışma Adresi
İlkiz Sokak No: 22/B
Sıhhiye - ANKARA

Yayın Türü
Yerel, Süreli

Yönetim Yeri

İlkiz Sokak No: 22/B
Sıhhiye - ANKARA
Tel : (0312) 229 67 18
Fax: (0312) 229 67 19

Dizgi & Tasarım
Genç Birikim

Baskı
Sistem Ofset
Strazburg Cd. No: 31/17
Sıhhiye - ANKARA
Tel: (0312) 229 18 81

Baskı Tarihi:
09.11.2012

genc
BİRİKİM

web : <http://www.gencbirikim.net>
e-mail : gencbirikimdergisi@gmail.com

Abone Şartları:

Yurtiçi abonelik için 6 aylık abonelik ücreti olan 24.00 TL'yi Yurt dışı abonelik için 6 aylık abonelik ücreti olan 35.00 TL'yi Yapı Kredi Bankası, Sıhhiye Şubesi (Şub. Kod. 309, Hes. No: 69405472) no'lu hesaba veya Ramazan DEMİRHAN 6157119 no'lu posta çeki hesabına yatırmanız ve Posta Çeki alındı belgesinin fotokopisini ve adresinizi İlkiz Sokak No: 22/B Sıhhiye /ANKARA adresine göndermeniz yeterlidir.

Bu sayımızda...

3

Kemalizm'den PKK'ya Vesayetçi Zihniyet
Ali KAÇAR

12

Karışık Bir Yazı
Süleyman ARSLANTAŞ

15

Halep'in Baharat Kokulu Camisi: Emevi Camii
BBC'den Aktaran: Celal SANCAR

17

Suriye'de Alacakaranlık
Alia BRAHIMI / Çev: Abdullah METİN

22

Küresel Cihâd'ın Babası: Şehîd Abdullah Azzam (Rh.A)
Ubeydullah TOPRAK

28

Arap Baharı ve Suriye Üzerine Bir Değerlendirme
Ömer Faruk ÇAKICI

30

ABD Başkan Adaylarının Görmezden Geldiği 15 Mesele
Bill QUIGLEY / Çev: İsmail CEYLAN

32

Arakan Mültecileriyle On Gün
Mehmet SILAY - Şükrü CAN

35

Gerçek Bir Masal
Bekir TOK

38

Rüya Hakkında Neler Biliyoruz? Rüya İle Amel Edilir Mi? - I
Muhammed İMAMOĞLU

44

İbadetlerin Sosyal Hayata Etkileri
Cefai DEMİREL

52

Bir Eğitim Metodu Olarak Kur'an Kıssaları
İdris GÖKALP

56

Sû-i Zan'nın Tahribatı ve Ondak Sakınmak
Medeni HANOĞLU

58

Hikâye Diken Kadın
Zehra Göçkün ADİLOVİC

61

İslam'da "Biz" Mantiği
Kübra CEYLAN

62

Ölümü Yaşamak
Uğur AYDIN

64

Fikir Tutsaklığı
Ömer Ali TORTUM

Kemalizm'den PKK'ya Vesayetçi Zihniyet

Ali KAÇAR
kacarali@hotmail.com

Türkiye'de vesayet rejimi, bazı askeri komutanların içeri alınmalarıyla bittiği söylene de, bu, doğru değildir. Çünkü vesayet rejimi algısı, 80-90 yıldır Türkiye toplumu üzerine bir kâbus gibi çöreklenmiş bir zihniyet meselesidir. Türkiye'de bu algı değişimi gerçekleşmeden de vesayetçi anlayışın/zihniyetin sona ermesi mümkün değildir. Bu ise, bugünden yarına gerçekleşebilecek kadar kolay değildir. Belki böyle bir değişim için on yıllara ihtiyaç vardır. Çünkü egemen rejim tarafından ezilen, hor görülen, hakları gasp edilerek itilen ve kakılanların eline güç geçince, ne yazık ki bunların da, aynı algıyı sahiplenerek devam ettirdikleri görülmektedir. Nitekim düne kadar laikliği, demokrasiyi ve batıcılığı tu kaka ederek reddedenlerin, bugün ne yazık ki, kitlelere kan ve gözyaşı getirmekten başka bir şeye yaramayan bu kavramlara sarılmaları trajikomik bir olay olsa da bir vakıadır. Kısacası güçlü olma, güçlüden yana olma hatta güce tapıcılık birçok insanın genlerine kadar işlemiştir. Bu nedenledir ki, düne kadar müşteki oldukları vesayetçi zihniyete, gücü ele geçirince kendileri dört elle sarılmaktadırlar. Nitekim PKK, ezilmiş, kimliği ve dili inkâr edilmiş, asimilasyon politikalarına tabi tutulmuş Kürt halkının gasp edilmiş haklarını iade etmek için ortaya çıktığını iddia eden ve bu nedenle de silahlı mücadeleyi esas alan bir terör örgütüdür. Ancak kurulduğu ilk günden itibaren, Kürtler üzerinde baskı kuran TC'ye karşı mücadele edeceğine, tam tersine kendisi gibi Kürtlerin haklarını savunduğunu iddia eden bölgedeki diğer Kürt örgütlerine karşı ölümüne mücadele ederek Kürt

halkı üzerinde vesayet kurmaya çalışmıştır. PKK, o dönemlerde var olan ve bölgenin güçlü örgütleri olarak faaliyet gösteren Kawa, Rizgari, KUK, Ala Rizgari, Tekoşin gibi örgütlere karşı amansız bir yok etme mücadelesine girişmiş, devletin de sunduğu yardım ve imkânlar neticesinde bu örgütleri ve önde gelenlerini, en vahşi yöntemlerle bir bir yok ederek TC'nin Kürtlere yapamadığını, yapmıştır. Bu örgüt mensupları, PKK tarafından ya öldürülmüş ya da yurt dışına kaçarak PKK'lıların elinden canlarını zar zor kurtarabilmişlerdir. Hatta kimileri yurt dışında bile çeşitli şekillerde PKK'lı militanlar tarafından yok edilmişlerdir.

PKK, bölgede güçlü bir geleneğe sahip Kürt aşiretlerine karşı da bir sindirme ve onları yok etme mücadelesini başlatmıştır. Bazı aşiret reislerini kendisi öldürmüş, bazılarını da -Hilvan ve Siverek'te olduğu gibi- birbirine düşürerek kanlı aşiret kavgalarının uzun yıllar devam etmesine zemin hazırlamıştır. Böylece bölgede, kanlı kavgalar PKK'nın sayesinde yıllarca devam etmiştir. PKK, bu kanlı vesayeti, sadece kendi dışındaki Kürt örgütleri ya da aşiretler üzerinde değil, aynı zamanda kendi örgütü üzerinde de kurmuştur. Bu vesayet nedeniyledir ki, Abdullah Öcalan kendisine ve görüşlerine karşı çıkanları, PKK'daki konumu ve geçmişi ne olursa olsun 'TC'nin adamı', 'hain', 'işbirlikçi' 'ajan' gibi aslı astarı olmayan basit suçlamalarla birçok PKK'lıyı ve Kürt milliyetçisini infaz etmiş, yakayı ele vermeyip kaçanlar ise Avrupa ülkelerinde bile korku dolu bir ömür geçirmek zorunda bırakılmışlardır. Haki Karaer, Mahsun Korkmaz

gibi lider konumunda yüzlerce PKK'lı Kürt gen-
ci çeşitli ayak oyunları ile ortadan kaldırılmıştır.
İşin ilginç yanı, bunları öldürenler de kısa bir
süre sonra öldürülerek böylece asıl faillerinin
ortaya çıkmaları engellenmiştir.¹ Bugün halen
Av. Hüseyin Yıldırım gibileri yurt içinde, Kesire
Yıldırım gibileri ise yurt dışında PKK korkusun-
da bir zindan hayatı yaşamaktadırlar. Nitekim
Şemdin Sakık da, Abdullah Öcalan'ın ilk kur-
şunu solculara ve Kürtlere sıktığını belirterek
örnek olarak da Mehmet Şener, Resul Altınok,
Çetin Güngör gibi isimleri göstermek² sureti-
yle bu gerçeği teyid etmiştir. Daha da ilginç,
Abdullah Öcalan'ın 'ajan ya da TC'nin adamı'
diye öldürttüğü birçok PKK'lı, Öcalan'ın MİT'le,
TC'yle ilişkilerinden şikâyetçi olan, bu ilişkilerin
terk edilmesini isteyen ya da açığa vurma iht-
imali olan kimseler olması idi. Kapatılan Kürt-
Der'in Başkanı ve Rizgari Dergisinin kurucusu
İbrahim Güçlü'nün ifadesi ile Derin devlet, Ab-
dullah Öcalan kanalıyla Kürt hareketini engel-
lemek, marjinalleştirip ayırtırmak istemiştir.
Bu nedenle de diğer Kürt gruplarını Öcalan
eliyle ortadan kaldırmıştır.³ Abdullah Öcalan'ın
ve dolayısıyla PKK'nın MİT'le ilişkisi, Öcalan'ın
kendisi tarafından da itiraf edilmiştir. Nitekim
Habertürk adına Öcalan ile yapılan bir röportaj-

da 'O zaman PKK çok zayıf, başka sol örgütler
var. Siz kayınpederiniz yoluyla MİT tarafından
kullanılmış olamaz mısınız?' şeklindeki bir soru-
ya; 'Öcalan: Şöyle söyleyeyim. Olabilir... MİT'in
bizi, bizim de MİT'i kullanmışlığımız vardır. Yani
karşılıklıdır...' şeklinde cevap vermiştir.⁴ Öca-
lan, MİT ve Kontrgerilla'nın kendilerini Kesire
Yıldırım ve Pilot Necati kontrol altında tutma-
ya çalıştığını, bu durumun farkında olduklarını
söylese de en gizli toplantılarını Pilot Necati'nin
evinde yaptıklarını, bir soru üzerine de 'MİT
beni beslemedi ama MİT'in klasik yöntemlerle
beni kontrole alma çabaları vardı. Bunun için
parayı gözden çıkardı tabii. Biliyorsunuz örtü-
lülük ödenekten bunun için paralar sonuna kadar
gözden çıkarılır. Bize de biraz neması kaldı'⁵ di-
yerek MİT'le ilişkisini doğrulamıştır. Birçok kim-
se -Kürt ya da Türk yazar ve çizer- tarafından
Öcalan'ın MİT'le, yurt dışına çıktıktan sonra da
Mossad, CIA, KGB vb birçok istihbarat örgütü-
yle ilişkiye geçtiği söylenmiştir. Zaten bu, -özel-
likle de MİT'le ilişki- Öcalan tarafından da inkâr
edilmemiştir.

Aslında Abdullah Öcalan'ın, Kürt halkı ve ken-
di örgütü üzerinde kurduğu vesayetçi anlayış
TC'nin kuruluş yıllarına dayanmaktadır. Bu ne-
denledir ki Öcalan, zaman zaman kendini Mus-
tafa Kemal'in yerine koyarak bugün Türkiye'de
çözümün gerçekleşebilmesi için "Mustafa

1 Benzer bir taktiğin Cumhuriyetin ilk yıllarında Mustafa Ke-
mal tarafından da uygulandığı iddia edilmektedir. Ali Şükrü
Beyi öldüren Topal Osman ile Mustafa Suphi ve arkadaşlarını
öldüren Yahya Kahya da aynı taktikle sonradan öldürülmüştür

2 <http://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=4142>

3 İbrahim Güçlü ile Haşim Söylemez'in yaptığı röportaj, 3
Kasım 2008 tarihli Aksiyon Dergisi.

4 [http://www.odatv.com/n.php?n=ocalanin-unutulan-ropor-
taji-1111101200](http://www.odatv.com/n.php?n=ocalanin-unutulan-ropor-taji-1111101200)

5 Ali Kaçar, 'Derin Güçler ve PKK Terörü' başlıklı makale,
Genç Birikim Dergisi, Sayı 134, Temmuz-2010

Kemal'in 1920'li yıllarda oynadığı rolü 2000'li yıllarda oynayacak bir 'Kürt' Mustafa Kemal'e ihtiyaç" olduğunu iddia etmektedir. Bunun için de Kemalizm'in güncelleştirilmesinin önemli bir ihtiyaç olduğunu söylemektedir.⁶ Öcalan daha da ileri giderek, kendisinin Kemalist olduğunu ve "günümüzün Mustafa Kemal'i" olduğunu, kendi açıklamalarında açık bir şekilde ifade etmektedir.⁷

Bilindiği gibi Mustafa Kemal, Anadolu'da mücadeleyle başlatma adına Kürtleri, Lazları, Çerkezleri kısacası bütün Müslüman unsurlarla ittifak kurmuş, hatta Kürtlerle Türkleri iki kurucu unsur olduğunu ilan etmişti. Ancak, gücü ele geçirdikten sonra kendisiyle birlikte hareket eden diğer gruplara ihanet etmekle kalmamış bunları yok etmek ya da asimile etmek için çeşitli senaryolar geliştirmiştir. Kendisine ve yönetimine itiraz eden herkesi; isterse en yakın silah arkadaşları, hatta Mustafa Kemal'i, Mustafa Kemal yapan Kazım Karabekir dâhil birçok kimseyi göstermelik mahkemelerde idamla yargılatmıştır. Adı İstiklal Mahkemeleri ve Sıkıyönetim Mahkemeleri olan bu mahkemelerde Mustafa Kemal'in iki dudağı arasından çıkan her söz, her fısıltı emir telakki edilerek, neredeyse her beldede, her köyde darağaçları kur(dur)ulmuştur. 'Önce idamına sonra tanıkların dinlenmesine' sözü bu vesayet mahkemelerinin en belirgin vasıfları haline gelmiştir.

İstiklal Mahkemeleri ile birlikte sıkıyönetim mahkemeleri ülke genelinde tam anlamıyla bir terör estirmiştir. Bu mahkemelerin özellikle de Sıkıyönetim Mahkemelerinin 'Ebedi Şef' Mustafa Kemal'in buyrukları doğrultusunda kaç

Bilindiği gibi Mustafa Kemal, Anadolu'da mücadeleyi başlatma adına Kürtleri, Lazları, Çerkezleri kısacası bütün Müslüman unsurlarla ittifak kurmuş, hatta Kürtlerle Türkleri iki kurucu unsur olduğunu ilan etmişti. Ancak, gücü ele geçirdikten sonra kendisiyle birlikte hareket eden diğer gruplara ihanet etmekle kalmamış bunları yok etmek ya da asimile etmek için çeşitli senaryolar geliştirmiştir. Kendisine ve yönetimine itiraz eden herkesi; isterse en yakın silah arkadaşları, hatta Mustafa Kemal'i, Mustafa Kemal yapan Kazım Karabekir dâhil birçok kimseyi göstermelik mahkemelerde idamla yargılatmıştır.

kişinin darağaçlarında sallandırıldığına ilişkin ciddi bir araştırma dahi yoktur. Bu mahkemeler ve çıkarılan Takrir-i Sükûn kanunu, Şark Islahat Planı ve Mecburi İskân Kanunu ile ülkede tam anlamıyla jakobenist ve totaliter bir yönetim oluşturulmuş ve günümüze kadar devam eden vesayet rejiminin de dayanağını oluşturmuştur. Mustafa Kemal'in, Hitler (Führer) ve Mussolini (Duce) benzeri 'Ebedi Şef' unvanını kullanması, oluşturmak istediği rejimin kimlerden mülhem olduğunu göstermesi açısından da önemlidir. Nitekim ülkede yapılan göstermelik seçimler, atanan başbakanlar ve kurulan hükümetler, daima Mustafa Kemal'in iki dudağı arasından çıkan sözlerin

sonucunda gerçekleşmiştir. Kimi milletvekilleri seçim çalışmalarına hiç katılmadan, hatta seçtikleri seçim bölgelerine hiç gitmeden seçilen – aslında tayin edilen- milletvekilleri, hükümette görevlendirilen bakanlar, başbakanlar Mustafa Kemal'in iradesi doğrultusunda tayin edilmişler ya da görevden alınmışlardır. Hiç kimse Mustafa Kemal'e bırakın hesap sormayı, itiraz bile edememiştir. Çünkü herkes biliyor ki, itiraz edenler bunu ya hayatları ile ödemişler ya da geriye kalan ömürlerini zindanlarda işkenceler altında tammaklamak zorunda bırakılmışlardır. Ülkede tek belirleyici, ortak kabul etmez bir irade olarak Mustafa Kemal'in iradesi bulunmaktadır. Zaten 1927'deki kongrede Mustafa Kemal, kendi konumunu 'tek adam', 'ebedi şef', 'tek vasi' olarak kanunla pekiştirmiştir. Hoş, Mustafa Kemal'in bu anlamda bir kanuna da ihtiyacı yoktu. Hitler, boşuna kendi doğum yıl dönümü kutlamaları dolayısıyla gelen TC. Genel Kurmay Başkan yardımcısı Asım Gündüz'ün başkanlığındaki heyete 'Ben ve Mussolini Mustafa Kemal'in taleberiyiz' dememişti. Aslında PKK'nın ve Abdullah Öcalan'ın da bugün Kürt halkına yapmak istediği, geçmişte Mustafa Kemal'in Türkiye halkına

6 Ahmet İnsel, Öcalan'ın görüşlerini tartışmak, 05.12.2010 tarihli Radikal İki Gazetesi.

7 <http://www.nasname.com/Yazarlar/rkeles/9926.html>

yaptığından hiç de farklı değildir. Herhalde Abdullah Öcalan, kendisinin Kemalist olduğunu ve günümüzün Mustafa Kemal'i olduğunu bundan dolayı söylemiştir, bunda da haksız değildir.

KÜRT SORUNU, KEMALİST SİSTEMİN ESERİDİR!

Osmanlı İmparatorluğu'nda Kürt ya da bir başka kavimin ırk anlamında bir problemi yoktu. Her ne kadar İttihat ve Terakki'nin sopalı seçimler olarak bilinen 1909 seçimlerini kazanmasıyla yavaş yavaş ırkçılık tohumları ekilmişse de, ama yine de 1920'lere kadar bildik anlamda Kürtçülük sorunu yoktu. Çünkü Kürtler, kendi beyliklerinde özerk bir şekilde yaşamını devam ettirmekteydiler. Birinci Dünya Savaşı'nda Padişah'ın Cihad ilanına en çok yine Kürt kavmi uy-

muştı. Bu dönemde, ufak tefek ırki unsurları öne çıkaran Kürt milliyetçiliğini savunan bazı kimseler ya da gruplar ve dernekler çıkmışsa da, bunlar hep lokal/marjinal kalmışlardır. Ama Osmanlı İmparatorluğu yıkılıp, dönemin emperyal ülkelerinin kışkırtmaları sonucu kurulan her yeni devletçik, kavmi özellikler esas alınarak kurulmaya başlayınca Kürtler arasında bağımsızlık yanlılarının sesleri daha gür çıkmaya başlamıştır. Ama buna rağmen, Kürtlerin geneli Milli mücadele içerisinde yer almış ve ölümüne mücadele etmişlerdir. Çünkü Mustafa Kemal, gerek Diyarbakır'daki Kürt ileri gelenlerine ve gerekse daha sonra Amasya'da imzaladığı protokolle ve gerekse yaptığı birçok konuşmada Kürtler ve Türklerin ülkenin kurucu iki unsuru olduğunu kabul ve ilan etmiştir. Ancak bu durum çok uzun sürmemiş, 1 Kasım 1922'de Saltanat'ın kaldırılması ile gücü yavaş yavaş ele geçiren Mustafa Kemal, gücünü tahkim etmek için saltanatın kaldırılmasından sonra yeni adımlar atmaya başlamıştır. Aslında attığı her adımda kendisinin işini kolaylaştıran ve bu adımları rahatlıkla atmasını sağlayan İngilizler olmuştur. Çünkü İngilizler, Osmanlı topraklarında küçücük dev-

letlerin kurulmasını kendi emperyal menfaatleri için daha uygun olduğunu düşünmekte ve ona göre davranmaktaydı. Padişah Vahideddin'in İngilizlerin adamı olduğunu söyleyen Kemalistlerin, bir de Mustafa Kemal ile İngilizlerin ilişkilerini incelemelidirler. O zaman, kimin İngilizler tarafından desteklendiğini, kimin İngilizlerin Dizbağı Nişanı'nı almak için ne senaryolar hazırladığını daha iyi anlayacaklardır. Bu dizbağı nişanından dolayı İnönü'nün Mustafa Kemal ile Yalova'daki köşkteki tartışması için Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun 'Politika'da 45 yıl' eserine baksınlar. Tarih, yalanla dolanla, iftirayla yazılırsa bu tarih olmaz; gerçek tarih aleyhine de olsa doğruları gelecek nesillere aktardığı zaman tarih olur.

Osmanlı İmparatorluğu'nda Kürt ya da bir başka kavimin ırk anlamında bir problemi yoktu. Her ne kadar İttihat ve Terakki'nin sopalı seçimler olarak bilinen 1909 seçimlerini kazanmasıyla yavaş yavaş ırkçılık tohumları ekilmişse de, ama yine de 1920'lere kadar bildik anlamda Kürtçülük sorunu yoktu. Çünkü Kürtler, kendi beyliklerinde özerk bir şekilde yaşamını devam ettirmekteydiler. Birinci Dünya Savaşı'nda Padişah'ın Cihad ilanına en çok yine Kürt kavmi uymuştu.

Mustafa Kemal'in, 19 Mayıs 1919'dan itibaren Lozan Antlaşması imzalanınca kadar mücadelesini iki temel unsur üzerine oturtmuştu; bu unsurlardan biri Türkler, diğeri ise Kürtler idi. Her konuşmasında, çektiği her telgraf ve yazdığı her mektupta; Kürtlerle Türklerin kardeş olduğunu belirtmiştir. Ancak Mustafa Kemal, gücü ele geçirince, sanki bu konuşmaları hiç yapmamış, bu telgraf ve mektupları hiç yazmamış gibi davranmaya başlamış ve Kürtlere verdiği bütün sözleri unutmuştur. Çünkü Sakarya Savaşı (23 Ağustos-13 Eylül 1921) kazanılmış, Mudanya mütarekesi (11 Ekim 1922) imzalanmış, saltanat (1 Kasım 1922) kaldırılmış ve en büyük en-

gel olarak görülen 1. Meclis (1 Nisan 1923) feshedilmiştir. Ve 24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması imzalanmıştır. Artık Mustafa Kemal'in Kürtlere de ve yerel başka güçlere de ihtiyacı kalmamıştır. Bu nedenle Mustafa Kemal, Kürtlerle ve başkalarıyla yaptığı eski ittifakları birer birer terk etmeye başlamıştır. Önce Erzurum Kongresi'nde ve Amasya Protokolü'nde Kürtlere verilen taahhütler unutulmuş, ardından 1924 Anayasası'nın 2. maddesinde Türk Devleti'nin dilinin Türkçe olduğu, 88. maddesinde ise "Tür-

kiye ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibarıyla (Türk) ıtlak olunur" denilerek Kürtlerle kurulan bütün köprüler atılmıştır.

Mustafa Kemal, bu kardarla da yetinmemiş, ırkçı, inkârcı, asimilasyoncu ve dayatmacı politikaları uygulamaya koymak suretiyle Kürtleri Türkleştirme programını başlatmıştır. Nitekim 1924 yılının sonlarından itibaren Kürtçe yasağı getirilmiştir. "Kürtlerin yaşadığı kent merkezlerinde bu yasağa uyulmasını sağlamak amacıyla memurlar görevlendirilmiştir... Dönemin Erzincan Valisi Ali Kemali Bey'in yazdığına göre, her Kürtçe kelime için beş kuruş ceza kesiliyordu. Bir koyunun elli kuruşa 1930'lu yıllarda beş kelimelik iki cümleyle meramını ifade etmek zorundaki bir kişi bir koyun değerine eşit ceza ödemek zorunda kalıyordu..." Bu cezalar nedeniyle Türkçe bilmeyen zavallı köylüler, artık şehre gelememişlerdi. Diyarbakır'ın kenarında yakın köyler vardı, Şilbe, Şeyh Kend, Ali Pınar, Zoğre, fakir köyler. Bunlar maiyetlerini sağlamak için yoğurdu ayran yapar, kaymağını, tereyağını ayırırlar, kışa saklarlar, bu ayranı getirirlerdi eşeksirtında, sokaklarda bağırlardı, 'Hayde dev hayde dev' (hadi ayrana gel, hadi ayrana gel) diye. Tabii Diyarbakır'da kışın yorgansız, yazın ayransız olmazdı. Herkes bu ayrancılardan bir kuşhana (tencere), bir kuşhana daha ayran alırdı... Belediyenin zabıtalı bunları alır götürürlerdi, haydi bakalım para cezası. Onun için kimse gelmemeye başladı. Köylü satmak için değil, ancak kendisinin [tüketebileceği] kadar ürün üretmeye başladı.⁸

1925'de "Şark Islahat Planı" yürürlüğe konmuş, 1927'de "Bazı Kişilerin Doğu İllerinden Batıya Nakline Dair Kanun" kabul edilmiş ve sürgünlere hız verilmiştir. Asimilasyon konusunda en önemli adım "tevhid-i tedrisat kanunu" ile

Kürtler'i Türklerle birlikte hareket etmeye yönelten en önemli sebep Hilafet makamı idi. Hilafet makamının da 3 Mart 1924'de kaldırılması, Kürtler ile Türkler arasındaki son bağı da koparmıştır. Şeyh Said kıyamının başlamasının temel nedeni, Mustafa Kemal yönetimindeki rejimin İslam dışı olması idi. Nitekim mahkemedeki ifadelerine bakıldığında, kıyamın tek sebebinin Mustafa Kemal ve ekibinin İslam'a ve İslam Şeriatına olan düşmanlıkları olduğu görülecektir.

atılmıştır. Öğrenimin tek elden, devlet eliyle ve yönetmeliklerle zapt-u rapt altına alındığı bu kanunla Kürtçe yapılan dini eğitim de yasaklanmış, özel okullar belli izinlere tabi tutulmuştur. Bundan sonraki adım, Kürdistan'a hep Türk memurların atanması olmuştur. Ayrıca askerlikte Kürtler Türk bölgelerine, Türkler Kürdistan'a gönderilerek bir karışım meydana getirilmeye çalışılmıştır. Sonraki adımlardan biri çok daha ciddi olmuştur; "yatılı bölge okulları". Yatılı ilkokuldan ilk kez 1926'da çıkarılan 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun'da söz edilmektedir. Burada amaç çocuğu ailesinden koparmak suretiyle asimile etmek ve daha sonra doğduğu yere gönderilerek asimilasyonda bir truva atı olarak kullanmaktır...

Artık Kürt, Laz, Çerkez yoktu; sadece ve sadece Türk vardı. Kurucu unsur Kürtler ve Türkler unutulmuş, ülkenin yegâne sahibi Türkler'in olduğu resmen ve alenen tescil edilmiştir. Dönemin Adalet bakanı Mahmut Esat Bozkurt'un 'Saf Türk soyundan olmayanların bu memlekette tek hakları vardır; hizmetçi olma hakkı, köle olma hakkı. Dost ve düşman, hatta dağlar bu hakikati böyle bilsinler' sözleri TC'nin kuruluşundan itibaren Kürtlere bakışını yansıtmaktadır. İsmet İnönü'nün hazırladığı 1935 tarihli Kürt Raporu da, bu bakış açısını yansıtanın yanında 'Türkler ve Kürtleri ayrı ayrı okutmakta yarar yoktur. İlk tahsili birlikte yapmalılar. Bu, Kürtleri Türkleştirmek için etkilidir' sözleri de Kürtlere uygulanan politikanın bir tek amacı var, onları Türkleştirmektir. Bundan sonraki gelişmeler bu vesayetçi rejimin önündeki engelleri kaldırmak olmuştur. Kürtler'i Türklerle birlikte hareket etmeye yönelten en önemli sebep Hilafet makamı idi. Hilafet makamının da 3 Mart 1924'de kaldırılması, Kürtler ile Türkler arasındaki son bağı da koparmıştır. Şeyh Said kıyamının başlamasının temel nedeni, Mustafa Kemal yönetimindeki rejimin İslam dışı olması

8 Mustafa Akyol, Kürt Sorununu Yeniden Düşünmek, Doğan Kitabevi, İstanbul, 2006, s. 122-123.

idi. Nitekim mahkemede-ki ifadelerine bakıldığında, kıyamın tek sebebinin Mustafa Kemal ve ekibinin İslam'a ve İslam Şeriatına olan düşmanlıkları olduğu görülecektir. Şeyh Said kıyamından sonra ırki esaslara dayalı birçok ayaklanma olmuşsa da, hiç biri başarılı olamamıştır. 1937-38 Dersim kalkışmasının Mustafa Kemal'in emriyle zalimane ve insanlık dışı yöntemlerle bastırılmış olması, artık Kürtler'in uzun yıllar ses çıkaramamasına neden olmuştur. Mustafa Kemal'in ölümünden sonra İnönü'nün askerin baskısıyla cumhurbaşkanı seçilmesi ve sonrasında 'Millî Şef' ilan edilmesi vesayet rejiminin devam ettiğini göstermektedir. Mustafa Kemal döneminde, vesayeti, Mustafa Kemal tek başına devam ettirirken, İnönü döneminde ise, bu vesayete askeri bürokrasi de dâhil olmuştur. Yani artık askerin devreye girerek sadece askeri konularda değil, sivillerin görev ve yetki alanına giren konulara da müdahil olmaya başladıkları ve etkinliğini her alanda artırdıkları bir dönem başlamıştır. Nitekim her cumhurbaş-

Ben Kürt'üm demenin suç olduğu, konuşulan her Kürtçe kelimeye karşılık büyük cezaların verildiği, Kürtler de vardır ya da ben Kürt'üm diyenlerin cezaevlerinde işkencelerden geçirildikleri bir dönemden bugünlere gelinmiştir. Bu günlere gelmek elbette ki kolay olmamış ve az bedel de ödenmemiştir. En masum, en sıradan taleplerin dile getirilmesi bile, Kürtlere ağır bedeller ödetmiştir. Tek Parti döneminde Kürtlere uygulanan jenosid, toplu tutuklamalar, yargılamalar, cezalandırmalar, ne yazık ki çok partili dönemde de devam etmiştir.

kanlığı seçiminde yüksek rütbeli askerlerin meclis locasına doluşarak, meclisin etrafında tanklar dolaştırarak ve meclisin üzerinde ise savaş uçakları uçurarak gövde gösterisi yapması bir gelenek haline gelmiştir. Bununla da yetinmeyen askeri bürokrasi, 1960'dan itibaren 10 senede bir yaptıkları bir darbeyle ya da postmodern darbelerle bu vesayetçi rejimlerini kalıcılaştırmışlardır. Şu kadar askerin Balyoz, Ergenekon vb. davalardan dolayı tutuklu olması ya da şimdiki genelkurmay başkanının siyasi iktidarla uyumlu çalışması askeri vesayetin sona erdiği anlamına gelmez. Yukarıda da söylediğimiz gibi bu bir zihniyet meselesidir. Bu vesayetçi zihniyet

de bugünden yarına hemen değişmez, uzun bir süreç ister.

1960 DARBESİ KÜRT SOLUNU HAREKETE GEÇİRMİŞTİR!..

Ben Kürt'üm demenin suç olduğu, konuşulan her Kürtçe kelimeye karşılık büyük cezaların verildiği, Kürtler de vardır ya da ben

Kürt'üm diyenlerin cezaevlerinde işkencelerden geçirildikleri bir dönemden bugünlere gelinmiştir. Bu günlere gelmek elbette ki kolay olmamış ve az bedel de ödenmemiştir. En masum, en sıradan taleplerin dile getirilmesi bile, Kürtlere ağır bedeller ödetmiştir. Tek Parti döneminde Kürtlere uygulanan jenosid, toplu tutuklamalar, yargılamalar, cezalandırmalar, ne yazık ki çok partili dönemde de devam etmiştir. Özellikle de 1938

Dersim katliamından 1959 yılına kadar olan dönemde Kürtler tamamen susturulmuş, en tabii isteklerini bile gündeme getiremez olmuşlardır. Türkiye'de 1950'li yılların sonuna doğru öğrenci olaylarının artması, sokak gösterilerinin gittikçe yoğunlaşması, Kürtleri de cesaretlendirmiş ve 1959 yılında yeniden örgütlenme faaliyetlerine başlamışlardır. 49'lar hareketi olarak tarihe geçen bu örgütlenme faaliyeti, gelişmesine ve yaygınlaşmasına fırsat verilmenden bastırılmış, tüm elemanları tutuklanarak hapse atılmıştır.

1960 darbesinden sonra göreceli olarak oluşan özgürlük ortamında solcular yoğun bir şekilde örgütlenme faaliyetini başlatmışlardır. Kürtler, bu dönemde, bağımsız olarak örgütlenmeye cesaret edemedikleri için, kendi örgütlenmelerini solcu örgütler içerisinde yapmaya çalışmışlardır. Bu amaçla Musa Anter, Yaşar Kaya, Tarık Ziya Ekinci ve Canip Yıldırım'ın başını çektiği bir grup solcu Kürt, 13 Şubat 1961'de İşçi Partisi'ne katılmıştır. 1969 yılı baharında ise daha bağımsız bir şekilde Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO)'nı kurarak faaliyet göstermeye başlamışlardır. 12 Mart darbesi ile Kürtlerin kurdukları dernekler, gazeteler ve dergiler kapatılmış ve mensuplarının birçoğu da cezaevlerine konulmuşlardır. 1974'deki afla cezaevlerinden çıkan solcu Kürtler yeniden legal ve illegal anlamda örgütlenmeye ve birçok dergi ve gazete çıkarmaya başlamışlardır. Kürtlerin bu şekilde gittikçe güçlenerek taban bulmaya çalışması, rejimi endişelendirmiştir. İbrahim Güçlü'nün ifadesiyle gittikçe güçlenen Kürt hareketini engellemede devletin imdadına

12 Eylül darbesiyle Suriye'ye geçen PKK, ulusal bir örgüt olmaktan çıkarak uluslar arası bir örgüt haline gelmiştir. Türkiye'ye yönelik ilk silahlı kalkışmasını da 1984'de Şemdinli ve Erüh'da başlatmıştır. PKK'nın eylemleri sayesinde, Türkiye'de Kürt de, Kürt sorunu da yok inkârından, Kürtlerin de, Kürt sorunun da var olduğu aşamasına gelinmiştir.

PKK yetişmiştir. PKK, kuruluş manifestosunda devletten önce, Kürt egemenlerini ağaları beyleri, şeyhleri hain ve düşman ilan etmiştir. Kürt ulusal örgütlerini ve kadrolarını reformist, revizyonist ve baş düşman ilan etmiştir. Bu güçleri tasfiye etmeden, Ulusal Devrimi gerçekleştirmeyeceği, Kürdistan'ın özgür ve bağımsız olmayacağı düşüncesini bir doğma haline getirmiş, taraftarlarını ve elemanlarını buna göre eğitmiştir. Bundan

sonra da, Kürt halk güçlerinin üzerine sürmüştür.⁹

12 Eylül darbesiyle Suriye'ye geçen PKK, ulusal bir örgüt olmaktan çıkarak uluslar arası bir örgüt haline gelmiştir. Türkiye'ye yönelik ilk silahlı kalkışmasını da 1984'de Şemdinli ve Erüh'da başlatmıştır. PKK'nın eylemleri sayesinde, Türkiye'de Kürt de, Kürt sorunu da yok inkârından, Kürtlerin de, Kürt sorunun da var olduğu aşamasına gelinmiştir. Türkiye'de, bu sorun ile ilgili olarak yazar ve çizerlerden 'ihanet' ya da 'cezaevine girmeyi' göze alanlar, ciddi çözüm önerilerinde bulunmuşlarsa da, oligarşik güçlerin vesayeti altında bulunan siyasilerde ise aynı tavrı görmek mümkün olmamıştır. Bu konuda, Türkiye Cumhuriyeti tarihi içerisinde belki de ilk ciddi adım 1990'lı yıllarda Turgut Özal tarafından atılmaya çalışılmıştır. Özal, ölmeden kısa bir süre önce Kürt meselesinin etrafıca tartışılmasını, Güneydoğu meselesinin sopayla değil siyasi yolla çözülmesi gerektiğini gündeme getirmiş olması, aynı zamanda, şimdiye kadar katı bir devlet politikası olarak sürdürülen politikaların da iflası anlamına geliyordu. Hatta 'konfederasyon dâhil her şeyi tartışalım' sözü Özal'a dış bileyenler açısından bardağı taşıran son damla olmuştu. Kısa bir süre sonra da Özal'ın şaibeli bir şekilde ölmesi (17 Nisan 1993) akıllara haklı olarak birçok soru getirmişti.

Özal'dan sonra dönemin Başbakan Demirel ile Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün

9 http://www.rizgari.com/modules.php?name=Rizgari_Nivis-kar&cmd=read&id=1786

Diyarbakır'da yaptıkları konuşmada; "biz Kürt realitesini tanıyoruz" açıklamaları, Başbakan Tansu Çiller'in 'Bask modelini' tartışabiliriz demesi ve Başbakan Mesut Yılmaz'ın ise, AB'nin yolu Diyarbakır'dan geçer sözü siyasilerdeki Kürt sorununa bakışının değiştiğini göstermesi açısından önemlidir. Ancak, bu konuşmaların her biri, yıllardır uygulanan Kürtlere ilişkin Kemalist politikalarından geri adım atmak ya da bu politikaların iflası anlamına gelse de, bu sorunu çözme, hatta tam ve doğru teşhis koyma anlamına gelmemekteydi. Kürt meselesinde Kemalist politikaların iflası anlamına gelecek bir başka konuşmayı da 12 Ağustos (2005) günü Tayyip Erdoğan Diyarbakır'da yapmıştır. Kürtçe konuşmanın, şarkı, türkü söylemenin cezaya tabi tutulduğu, Kürt yok, Kürt sorunu da yok anlayışından 'Kürt sorunu benim de sorunumdur' aşamasına gelinmiş olması, bu problem-den dolayı sıkıntı çekmiş Kürtler ve Kürt sorunu açısından önemli idi.

Başbakan Erdoğan'ın Şemdinli ziyaretinde yaptığı konuşma, Kürt sorununun asıl nedeninin rejim olduğunu ima etmesi daha da önemli bir açılımın ilk işaretleriydi. Başbakan Şemdinli'de şöyle diyordu; "Türk, Kürt, Laz, Çerkez, ak-

linıza ne gelirse, hepsi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı üst kimliği altında bir ve beraber olacağız. Alt kimliklere saygı duyacağız. Ancak hepimizin bir üst kimliği var. Nedir o? Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıyız." Bu konuşmasından çok kısa bir süre sonra bu sözlerinden vazgeçerek Türkiye'de Kürt sorunu yok, terör sorunu var demeye başlamıştır. Erdoğan'ın Kürt sorununa ilişkin iki adım ileri bir adım geri politika-sına ileri ki yıllarda da çokça rastlanmıştır.

KÜRTLERE VERİLEN HAKLAR BİR LÜTUF OLARAK GÖRÜLMEMELİDİR!

Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgesinde 30-35 yıldır adı konulmamış bir savaş hali yaşanmaktadır. Ülkenin binlerce genç insanı ve milyarlarca dolarlık ekonomik kaynağı bu bölgede bir hiç uğruna tüketilmiştir. Kürt halkının, kavmi özelliklerinden kaynaklanan hakları verilmiş ve bu haklar üzerindeki çağdışı yasaklar kalkmış olsaydı, ne bugün, ne de dün bu kirli savaş yaşanmış olacaktı. Ancak Türkiye'deki egemen rejim, Kürtlere dönük ırkçı ve şovenist politikalarından vazgeçmeyerek ülkeyi bir savaş ortamına sürüklemiştir. Bugün neredeyse cenaze gitmedik mahalle, belki de ev kal-

mamasının tek nedeni Kemalizm'in kitlelere zorla dayattığı bu ırkçı/şovenist politikalarıdır. Doğudaki ve Batıdaki savaş baronları bu kirli savaşın rantını yerken, öldürülen her asker ya da PKK'lıdan dolayı bir ana yüreğine ateş düşmektedir. Askerlik çağına gelen ya da hak talebi ile kandırılarak dağa çıkarılan her gencin ailesi de aynı endişe ve korku içerisinde kıvrınmaktadır. Ne yazık ki ölen de, öldürülen de genellikle Anadolu'nun fakir ve yoksul ailelere mensup gençlerdir.

AKP döneminde, Kürtlere 80-90 yıldır hiçbir iktidarın vermediği haklar gecikmeli de olsa verilmiştir. Ancak bu, AKP'nin bir lütfu, bir iyiliği olarak görülmemelidir; çünkü AKP'nin verdiği bu haklar, aslında geçmişte rejim tarafından Kürtlerin gasp edilmiş haklarıdır. Üstelik bu hakların tamamı da henüz verilmemiştir. Bu ülkede, bir Türk ne kadar ve ne türlü bir hakka sahipse, bir Kürt de, bir Laz da, bir Çerkez de, bir Arap da o kadar hakka sahip olmadıkça haklar tam verilmiş olmayacaktır. İşin üzücü tarafı TC'nin bu hakları durduk yere vermemiş olmasıdır. PKK eylemlerine paralel olarak bu haklar AKP hükümeti tarafından –sanki bir lütufmuş gibi– parça parça verilmiştir. Şayet PKK'nın eylemleri olmasaydı, bu haklar (ya da bu kadarı), Kürtlere AKP tarafından asla verilmeyecekti. PKK'nın Doğu'daki ve Güneydoğu'daki halk içerisinde taban bulmasının nedeni de, halkta böyle bir kanaat oluşması nedeniyledir. AKP, PKK terörünü bitirmek ve halkı da tekrar bütünüyle kazanmak istiyorsa ve bunda da samimi ise, o zaman;

1- PKK dayatması olmadan Kürtlere ana dilde eğitim dâhil, Türklerin sahip olduğu bütün hakları verilmelidir. PKK zorladığı için Kürtlere verilen haklar, PKK'nın Doğu'da ve Güneydoğu'da daha da güçlenmesine ve taban bulmasına neden olmaktadır. Bugün, bölgede

AKP döneminde, Kürtlere 80-90 yıldır hiçbir iktidarın vermediği haklar gecikmeli de olsa verilmiştir. Ancak bu, AKP'nin bir lütfu, bir iyiliği olarak görülmemelidir; çünkü AKP'nin verdiği bu haklar, aslında geçmişte rejim tarafından Kürtlerin gasp edilmiş haklarıdır. Üstelik bu hakların tamamı da henüz verilmemiştir. Bu ülkede, bir Türk ne kadar ve ne türlü bir hakka sahipse, bir Kürt de, bir Laz da, bir Çerkez de, bir Arap da o kadar hakka sahip olmadıkça haklar tam verilmiş olmayacaktır.

bazı şehir merkezlerinde geceleyin dışarı çıkılamıyor ya da gündüzleri bir şehirden, bir başka şehre korkusuzca gidilemiyorsa, bunun nedenlerinden birisi de AKP'nin uyguladığı tutarsız politikalarıdır.

2- Irak'ta, özellikle de Kuzey Irak'ta, ABD'nin etkin olduğu yerlerde PKK militanları sınırdan sızıp Türkiye'de eylem yapılabiliyorsa, bunun en önemli müsebbibi ABD'dir. Bu açıdan ABD ile ilişkileri –Türkiye'nin buna gücü yetmese de– gözden geçirmeyi gündeme getirmelidir. Ortadoğu politikalarını da belirleyeceği yeni politikaya göre yeniden dizayn etmelidir. Ayrıca PKK'yı maddi olarak destekleyen ve militanlarına rahatlıkla seyahat etme ve barınma imkânı veren AB üyesi ülkelere

yönelik olarak da aynı şekilde yeni politikalar geliştirmelidir. Başbakan Erdoğan veya diğer AKP yetkililerin zaman zaman dost ve müttefik ülkelerin PKK'yı desteklediklerini söylemesi önemli, ama yeterli değildir. Sözün etkili olabilmesi için gereğinin de mutlaka yapılması gerekmektedir.

AKP'nin iki adım ileri bir adım geri politikasından vazgeçerek yeni politikalar üretmelidir. Ben TRT Şeş'i açtım, Kürtçe seçmeli dersi koydum vb. hakları verdim daha ne istiyorlar ya da Kürt sorunu yoktur, terör sorunu vardır türü söylemlerini değiştirmelidir. Çünkü Başbakan Erdoğan da biliyor ki, bu ülkede Kemalizm'in ürettiği Kürt sorunu vardır ve cumhuriyetle de yaşıttır. AKP, dağları, mağaraları bombalamakla terörü bitiremez. Şerafettin Elçi'nin dediği gibi ciddi önlemler alınmazsa Türkiye önümüzdeki 10 yıl içerisinde bölünme ihtimali düne göre daha fazladır. Çünkü PKK gün be gün halkta taban bulmaktadır. Adana'nın göbeğinde yüzlerce çocukla eylem yapılabiliyorsa, zorla, kandırılarak, para karşılığında eylem yaptırılıyor söyleminden vazgeçerek bunun üzerinde ciddi düşünülmelidir.

Karışık Bir Yazı

Süleyman ARSLANTAŞ
sarslantas46@hotmail.com

Çoğu zaman olduğu gibi TV haberlerinden gazete başlıklarını ve haberleri izliyorum. Sabahın erken saatleri.. Ve haber 'Esad ordusu UNESCO listesindeki 550 yıllık tarihi Halep Çarşısını yaktı ve kül etti..'

Düşündüm, bir ordu, bir devlet, bir devlet başkanı neden, niçin ülkesini yakar, insanlarını öldürür, tarihe köprü olan eserleri yok eder? Ama düşündüm, hem de İslam tarihinde sözde Müslüman'ım diyenler Kâbe'yi de yakmışlardı. Her halde birçoğunuz Ankara Hacı Bayram Camii ve civarını bilirsiniz. Etrafında çeşitli tarihi yapılar olan, tekke ve zaviyelerin serpiştirildiği, cami'ye fazla uzak olmayan yerlerde küçük küçük ahşap mescitler ve cami'lerin bulunduğu bir semt idi. Gençlik yıllarımda çok sıkça uğradım. Hele sofular kahvesi diye bilinen bir kahvehane vardı. Genelde Hacı Bayram Camiine tek giderdim. Ve tabii ki her gidişimde mutlaka bir vakit namazına denk gelirdi. İşte namazın bitiminde o sofular kahvesine oturur çay içerdim. Mesele çay içmek değil, mesele takkeli-takkesiz, şalvarlı-şalvarsız, sakallı-sakalsız sofilerin sohbetlerine, muhabbetlerine kulak vermek, onları dinlemek, onları anlamaya çalışmaktı.

Okuduğum kitaplar, sohbetinde bulduğum büyüklerim tasavvufla, tarikatla aramıza zihinsel ve fiziksel engeller koymuşlardı. Ve akıl kalpten önde idi, dilim ile kalbimin arasında bir hayli mesafe oluşmuştu. O genç yaşlarımda belli olmayan bir ıstırapı yaşıyordum. Dilimle telaffuz ettiğim, aklımla idrake çalıştığım İslam ve içeriği beni fazla da tatmin etmiyor ve kendimde bir

eksiklik hissediyordum. İşte o Hacı Bayram Camii, sofular kahvesi, ardından İbrahim Amcanın (Nur Kitabevi) kitabevinde mürekkep kokularını teneffüs etme ihtiyacı, evet bunların hepsi tatminsizliğimi tatmin etme araçları idi herhalde.. Tabii ki eksiklik İslam'da değil, bende idi.

550 yıllık Halep çarşısının Esad ordusu tarafından yakılması beni eskilere götürdü. Eski ve yeni. Geçenlerde oğlum ve torunlarımla birlikte yine gittik Hacı Bayram Camii'ne. Torunum sürekli bir şeyler soruyor ve hatta kızılı erkekli torunlarım beni sıkıştırıyor. Fakat benim orada, aklım-ruhum eskilerde.. Nasıl olmasın ki? Cami'nin doğu cephesinde bir Bizans harabesi var, etrafı çevrilmiş, taşına toprağına kadar muhafaza altına alınmış, alınsın hiçbir itirazım yok. Ama hemen onun yanı başına sanattan-estetikten nasibini almamış bir havuz, yapay ışıltılar, yapay su sesleri ve de yapay insanlar.. Ve bunlar daha yakın bir zamana kadar korunmuş olan tabii Hacı Bayram Camii alanında olan çeşitli tarihi eserler yıkılarak onların yerine inşa edilmiş yapıtlar. Bu yeniler beni tarihe götürmüyor, iyisi ile kötüsü ile geçmişi bana hatırlatmıyor. Benim gözüm ve gönlüm o küçük ve fakat sıcak mekânları arıyor.

Sofular kahvesindeki İslam adına ve ama Kur'an İslam'ı ile alâkası olmayan sofi emmilerin sohbetlerini arıyor kulaklarım. Dün açtım ve bugün de açım. Eşya cümbüşü beni tatmin etmiyor, bilakis bende tatminsizlik oluşturuyor. Galiba en iyisi tabiatı bozulmuş-bozulan bu ve benzerleri mekânlara hiç gitmemek. Ve belki

de en iyisi gençliğimde önemli izler bırakan bu tür yerleri mazide bırakmak ve onları mazideki gibi hatırlamaktır...

Halep, adeta Antep şehrinin simetriği, Maraş'ın bir uzantısı. Eski Antep ve eski Maraş'ı özleyenler için güzel bir özlem giderme mekânı idi.. İlkin 1985'te gitmiştim. Halep kapalı çarşısından hem bir fistan, hem de soğutucu bir kab arıyordum. Birisi arkamdan seslendi: 'Ne arıyon!' Döndüm, aradıklarımı söyledim. Soru soran bir esnaf, güzel Türkçe konuşuyor, üstelik de Maraş lehçesi ile. Tanıştık, kendisinin Maraş'lı olduğunu söyledi. Maraş'ın, şimdiki Maraş'lıların bilemediği birkısım yerlerini sordu, mesela Vakıf tarlası, Abarabaşı, Dedelerin Sokağı, Bezirgan Çarşısı gibi. Biraz da hayretle sordum: 'Sen Maraş'ı çok iyi biliyorsun, ne zaman geldiniz Maraş'tan? Dedim. Adam: 'Ben hiç Maraş'ı görmedim' demez mi! Neyse, anlattı: Maraş Ermenilerinden olduğunu, Maraş'a ait neredeyse mutfak kültüründen konuşma, tarih kültürüne kadar her şeyi koruduklarını, evlerinde bile Maraş lehçesi ile Türkçe konuştuklarından bahsetti. Halep deyince ilk aklıma gelen olaylardan birisi olduğu için paylaştım. Ama o adam ki nihayetinde dedeleri Maraş'tan gitmişler, o hiç görmediği Maraş kültürünü yaşamaya ve yaşatmaya çalışıyor. Ya bizimkiler? Niyetler farklı da olsa, tarihle aramızdaki köprüleri yıkıyor, yok ediyor.

Bizdekilerin yenileme çalışmalarını anlıyorum. Hacı Bayram Camii ve benzeri yerleri daha güzel hale getirmek, daha çok istifade edilebilir duruma getirmek için yıkıyorlar(!) ve yapıyorlar. Ya Esad rejimi Halep ve diğer yerleşim birimlerini, şehirleri, kasabaları, tarihi eserleri niçin yıkıyor-yakıyor?

İsrail'in güvenliği için Ürdün topraklarında kurulacak olan ya da tasarlanan Filistin Devleti'nin altyapısı için Ürdün'ün demografik yapısının Filistinliler lehine değişmesi gerekmektedir. Bunun için de Beşşar Esad ve rejimi biraz daha ayakta kalmalı, muhalifler Esad rejimini yıkamayacak kadar az desteklenmeli ve büsbütün de meydanı terk etmemeleri sağlanmalıdır. Bu arada insanlar ölüyormuş, tarih yok ediliyormuş, tarihi Halep çarşısı yanmış, Halep şehrinin girişinde sizi karşılayan çifte minareli taş camii yerle bir olmuş, varsın olsun, yeter ki İsrail'in ve yandaşlarının güvenliği için projeler işlemeye, uygulanmaya devam etsin...

15 Mart 2011'de ilk isyan dalgası başladığında ya da 'Arap Baharı' denilen rüzgârın etkisinin ilk hissedilmeye başlandığı gün Türkiye'de meskûn bulunan tüm Sünni ve çoğunluğu da Türkmen olan halk Lazkiye'den çıkartıldı. Zira daha ilk günlerde birileri Suriye'nin geleceğini tahmin ediyor ve Lazkiye'yi Nusayri iktidarı artıkları için hazırlıklı hale getiriyordu. Aslında olaylar dikkatle takip edilse, geleceği tahmin etmek fazla da güç olmaz sanıyorum. Zira 1991 Ocak ayının ortalarından itibaren Irak'ta da benzer hazırlıklar yapılmaya başlanmıştı. Irak, Kuzey'de Kürt bölgesi, ortada Bağdat merkezli Sünni Arap bölgesi ve Güney'de de 32. Paralel ile Körfez arasında Basra merkezli Şii Arap bölgesi olmak üzere. Ve

bugün Irak üç merkezli bir ülke. Benzer değişim ve gelişmeleri Suriye, Lübnan ve Ürdün de beklemekte. Esad rejimi güçlü olduğu için ayakta durmuyor. Şartlar olgunlaşmadı. Göçler henüz demografik yapıyı istenilen hale getirmedi. Türkiye, Ürdün ve Lübnan'a giden göçlere ve göçenlere dikkat ediniz. Özellikle Ürdün göçüne dikkatinizi çekmek istiyorum. Ürdün'e göç edenlerin önemli bir kısmı Filistin kökenli. Yani Ürdün Kralı Abdullah'ın hanımı Rana'nın hemşerileri. Filistin kökenli göçler Ürdün'de kalmaya devam ediyor, diğerleri genelde başka yerlere göçüyor. Ürdün'ün önde gelen Arap kabileleri buna pek de razı değiller ama ellerinden bir şey de gelmiyor. Bu yüzden Rana'dan da ve belki Ürdün yönetiminin muhafız alayını, istihbarat birimini oluşturan Çerkez ve Çeçenlerden de rahatsızlar. Ne var ki, İsrail'in güvenliği için Ürdün topraklarında kurulacak olan ya da tasarlanan Filistin Devleti'nin altyapısı için Ürdün'ün demografik yapısının Filistinliler lehine değişmesi gerekmektedir. Bunun için de

Beşşar Esad ve rejimi biraz daha ayakta kalmalı, muhalifler Esad rejimini yıkamayacak kadar az desteklenmeli ve büsbütün de meydanı terk etmemeleri sağlanmalıdır. Bu arada insanlar ölüyormuş, tarih yok ediliyormuş, tarihi Halep çarşısı yanmış, Halep şehrinin girişinde sizi karşılayan çifte minareli taş camii yerle bir olmuş, var-sın olsun, yeter ki İsrail'in ve yandaşlarının güvenliği için projeler işlemeye, uygulanmaya devam etsin...

1917-1948 arası tarihlerde de Filistin toprakları için neredeyse aynı senaryo uygulanmıştı. Balfour Deklarasyonu (1917) ardından Filistin topraklarındaki demografik yapı Yahudilerin lehine değiştirilmişti. Keza 1947'de BM Güvenlik Konseyi'nin almış olduğu 181 sayılı kararın oluşumunda da demografik yapının değişmesi önemli rol oynamıştı. 1937 Temmuz'unda Hindistan'da yayınlanan Bombay Chronicle Gazetesinin 27 Temmuz 1937 tarihli nüshasında; "Filistin'e el sürülemez, Kemal Paşa Avrupa'yı ihtar ediyor." Başlıklı bir yazı yayımlanır. Adı geçen yazının içerisinde Türkiye'nin Cumhurbaşkanı Kemal Atatürk'ün şu sözleri yer alır: "Arapların arasında mevcut olan karışıklığı ve hoşnutsuzluğu kimse bizim kadar bilemez. Biz vakıa birkaç sene Araplardan uzak kaldık. Fakat şimdi kendimize kâfi derecede güvenip ve kudretimizi bildiğimiz için İslamiyet'in mukaddes yerlerinin Musevilerin ve Hristiyanların nüfuzunun altına girmesine mani olacağız. Binaenaleyh şunu söylemek istiyoruz ki; buraların Avrupa emperyalizminin oyun sahası olmasına müsaade etmeyeceğiz. Biz şimdiye kadar ve İslamiyet'e lakayt olmakla ittiham edildik. Fakat bu ittihamlara rağmen Peygamber'in son arzusunu yani, mukaddes toprakların daima İslam hâkimiyetinde kalmasını temin için hemen bu gün kanımızı dökmeğe hazırız. Cedlerimin, Selahaddin'in idaresi altında, uğrunda mücadele ettikleri topraklarda yabancı hâkimiyet ve nüfuzunun tahtında bulunmasına müsaade etmeyeceğimizi beyan edecek kadar bugün, Allah'ın inayetiyle kuvvetliyiz. Avrupa bu mukaddes yerlere temellük etmek için yapacağı ilk adımda bütün, İslam

Kemal Atatürk'ün Siyonizm'e, Filistin'de kurulacak muhtemel İsrail Devleti'ne karşı 1937'de yaptığı bu uyarı, sonucunu değiştirmemiştir. Ancak Kemal Atatürk'ün de sağlığı o günden sonra hiç düzelmemiştir. Evet, coğrafyamızda İsrail merkezli, İsrail yanlısı ciddi oyunlar, üstelik de malzemesi insan ve tarihten ibaret olan harp oyunları oynanıyor. Bizler ise tüm söylemlerimize rağmen seyirci olmaya devam ediyoruz.

âleminin ayaklanıp icraata geçeceğine şüphemiz yoktur."(Dâhiliye Vekâleti Matbuat Umum Müdürlüğü. Sayı 5476/7/I/K)

Kemal Atatürk'ün Siyonizm'e, Filistin'de kurulacak muhtemel İsrail Devleti'ne karşı 1937'de yaptığı bu uyarı, sonucunu değiştirmemiştir. Ancak Kemal Atatürk'ün de sağlığı o günden sonra hiç düzelmemiştir. Evet, coğrafyamızda İsrail merkezli, İsrail yanlısı ciddi oyunlar, üstelik de malzemesi insan ve tarihten ibaret olan harp oyunları oynanıyor. Bizler ise tüm söylemlerimize

rağmen seyirci olmaya devam ediyoruz. Dün Saddam'ın koltuğunu, imkânlarını korumak ve belki de daha da kavileştirmek uğruna başlattığı ve sekiz yıl süren savaşların ardından emperyal güçler (Müttefik Kuvvetler) Bağdat'a girdikleri zaman ilk yaptıkları şey Müze, Tapu Daireleri ve Arşivleri yağmalamak oldu. Cani Sırp Ordusu Saray Bosna'ya girdiğinde aynı şeyleri yaptı. Saray Bosna'da Kütüphane ve Arşiv Dairesi harap ve yanmış bir şekilde ortada. Bağdat gitti, Şam gitti, Halep gitti. Allah (c.c) İstanbul'u korusun. Birileri bizlerin zihinsel olarak da, fiziksel olarak da tarihimize, aidiyetimize irtibatımızı koparmaya çalışıyor. Biz ne haldeyiz? Bizler 'bi-rey' olmanın tadını çıkarmaya, Kur'an'a rağmen cemaat şuurundan süratle uzaklaşmaya çalışıyoruz. Esad rejimi tarihin yok olması için yakıp-yıkarken, Türkiye gibi ülkelerde de bazı yerel yönetimler güya yenilik ve imar adına restorasyon çalışmaları-yenileme çalışmaları yapıyorlar. Tıpkı uyanık antikacıların köy köy dolaşıp makine imalatı masa örtüsü, perde ve halıları, eski halı, masa örtüsü vs. ile değiştirdiği gibi beton yığınlarına karşı tarihimizi feda ediyoruz.

İnsanımız, tarihimiz, şehirlerimiz en önemlisi de aidiyetimiz teker teker yok oluyor. Düşünüyorum! Dün, İslam ve İslam'a ait değerlerimiz, siyasi ve düşünce birikimlerimiz yok edilirken o dönemin büyüklerine hep sitemkâr yaklaştık. Ya yarın! Yarının gençleri, yeni kuşakları bu günkü yıkımlar karşısında beni mezarımda rahat bırakacaklar mı?

Halep'in Baharat Kokulu Camisi: Emevi Camii

BBC'den Aktaran: Celal SANCAR
sancarcelal@yahoo.com

Beşar Esad camiyi restore edeceklerini söylüyor

Suriye'de 1,5 yıldır devam eden kanlı sürecin son kurbanlarından biri Halep'teki tarihi Emevi Camisi oldu. Geçmişinin 13. yüzyıla dayandığı söylenen tarihi cami, Suriye Ordusu ile Özgür Suriye Ordusu arasındaki çatışmalara maruz kaldı. Ardından da yakıldı. Yüzlerce yıldır ayakta duran ve şüphesiz birçok savaş ve yıkıma şahit olan camiyi, çatışmaların ardından hangi tarafın yaktığına ilişkin karşılıklı suçlamalar devam ediyor. Muhalifler yönetimi "tarihi camiye askeri operasyon düzenleyip, camiyi yakmakla" suçluyor. Yönetim ise "muhaliflerin camiyi işgal ettiğini ve kontrolü kaybedeceklerini anladıkları za-

man camiyi yaktıklarını" iddia ediyor. "Sorumlu kim?" sorusundan çok "Hangi taraf daha fazla suçlu?" şeklinde tartışmalar devam ederken Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın caminin restorasyonu için talimat verdiği duyuruldu.

Helep Çarşısı da çatışmalarda yanıyordu

Suriye basınında yer alan haberlere göre, talimatta "caminin tekrar eski haline getirilmesi için 1 yıl 2 ay zaman tanındı."

Eski haline döner mi?

Suriye'de yaşanan sürecin galibi-mağlubu hangi taraf olursa olsun birçok şeyin eskisi gibi olmayacağı açık. Emevi Camisi de bunlardan biri; restore edilse bile... Halep'e gidenlerin labirent gibi Halep çarşıları ile birlikte mutla-

ka ziyaret ettikleri cami, yanındaki baharatçılar çarşısı nedeniyle çoğunlukla baharat kokardı.

Geçtiğimiz gün yakılan Halep çarşılarına bitişik olan caminin biri Halep Kalesi'ne uzanan meydana, diğeri çarşıya açılan iki büyük ve eski kapısı vardı. Çatışma ve yangının ardından çekilen görüntülerde çarşıya açılan kapının tamamen yandığı görülüyor. Önündeki meydan çarşıya mal taşıyan küçük araçlarla ve hamallarla dolu olurdu. Şimdi kum torbaları ve askeri kamufajlı erkeklerle dolu.

Geçmiş yüzlerce yıl ötesine dayanan caminin mimarisinde birbirinden farklı dönemlere ve tarzlara dair eklemeleri görmek mümkündü. Camiyi ziyaret edenlere cami imamı yada gö-

revlilerinin uzun uzun fonksiyonlarını anlattıkları taş zemine yerleştirilmiş çok eski bir güneş saati bulunuyordu. Güneş saatinin hâlâ aynı şekilde durup durmadığı çatışma ve yangının ardından çekilmiş görüntülerden anlaşılamıyor ancak Hz. Muhammed'e ait olduğu söylenen 3 saç teli ve 1 dişin kaybolduğuna dair haberler var.

Sırada Halep Kalesi mi var?

Yine caminin içinde bulunan ve Zekeriya Peygamber'e ait olduğu söylenen kabrin örtülerinin ve demir muhafazasının da zarar gördüğü görüntülerden net olarak anlaşıyor.

Çarşı, cami, kale...

Halep şehir merkezinden kaleye gitmek isteyenlerin rutin güzergâhı Emevi Camisi'nin önündeki meydandan başlardı. Camiyi gezen ziyaretçiler, caminin yanındaki dar baharatçılar sokağına girer, kaybolmadan çıkılması başarı sayılan Halep çarşılarından kalenin önündeki meydana çıkardı. Kafeterya ve nargilecilerde bir mola verilir, kalenin merdivenleri tırmanılmaya başlanırdı. Halep'te aylardır devam eden ve Halep'i Halep yapan tarihi mekânların etrafında süren çatışmalardan çarşı ve cami yakınlara nasibini aldı. Halep kalesi ne durumda ya da ona ne zaman sıra gelecek, bilinmez...

(Hediye Levent /Şam/16.10.2012)

Suriye’de Alacakaranlık

Alia BRAHIMI
El-Cezire’den Çev: Abdullah METİN

Suriye gecesi koyulaşıyor, hiçbir günışığı belirtisi yok. Birleşmiş Milletler Barış Gücü başkan vekili Edmond Mulet, BM’in izleme görevini geçen ay şu sözlerle yarıda bıraktı: “Şu açık ki her iki taraf da savaş ve çatışma yolunu seçmiş, bu noktada siyasi diyalog, ateşkes ve arabuluculuk imkânı çok çok zayıf.” Ölü sayısı 20.000’in üzerinde, on binlerce insan yaralı ya da yerlerinden edilmiş.

Suriye’nin ikinci şehri Halep’te 10 haftadır şiddet hüküm sürüyor ama ortada sivillerin acısını dindirecek kesin bir sonuç yok. Yiyecek ve yakıt eksikliğinin yanı sıra, hukuksuzluk yayılıyor. Beşşar Esed’in güçleri isyancıların kontrolündeki yerleri havan toplarıyla ve havadan füzelerle vuruyor. Ağustos ayında en az on fırın bombalandı ve İnsan Hakları İzleme Örgütü, rejimi kasıtlı olarak ekmek kuyruğundaki sivil-leri hedef almakla suçladı. Yine de rejim taraf-

tarları ve silahlanmış siyasi muhalifler yumruk yumruğa ateşli bir kavgayla meşguller.

Esed bir televizyon röportajında "biz bölgesel ve küresel bir savaşın içindeyiz" dedi. Şiddetin asıl kaynağı rejimin on yıllardır devam eden zulmü ve geçen seneki protestolara karşı sert istibdadı olmakla birlikte, krizin bölgesel ve küresel destekçileri olduğu da açıktır. Lübnan, Ürdün ve Türkiye'ye kitlesel mülteci akınları, Suriye ve Lübnan'da mezhep kaynaklı kaçırma olayları, kuzey Lübnan'da gruplar arası şiddet ve Türkiye'de PKK'nın eylemleri ve ordunun saldırılarının artması, Suriye'deki çatışmaların bölgesel yankılarının işaretleridir.

İsyancılar kazanıyor

Geçen ay rejimin bir MİG savaş jetini İdlib'te düşüren Özgür Suriye Ordusu, Suriye'de devrimci gruplar ve komşu ülkelerdeki Suriye mülteci kampları arasında en popüler grup haline geldi. Yüzden fazla ekibin bir araya gelmesiyle oluşan bu şemsiye grup, içindeki kişisel rekabetlerin yanı sıra (en göze çarpanı Özgür Suriye Ordusu komutanı Riyad Esed ile askeri konsey başkanı Mustafa Eş Şeyh arasındadır) emir komuta yapısını tekleştirerek daha önce elde ettiği kazanımları perçinlemeye çalışıyor.

Özgür Suriye Ordusu'nun, Suriye'nin % 70'ini kontrol ettiğine dair iddiasını doğrula-

yabilmek zor. Fakat son haftalarda, Humus ve Dera gibi flaş noktalardan çıkarılmalarına rağmen, Özgür Suriye Ordusu'nun cesur askerleri ülkenin kuzey yerleşimlerinde ve ekonomi başkenti Halep'te önemli ilerlemeler kaydettiler. Kuzeydeki bu başarılar bölgeyi elde tutma amaçları açısından kritik, çünkü bu bölgeleri yeni Kürt özerk bölgeleri gibi Türkiye sınırına bitişikler ve önemli destek merkezleri olabilirler.

Ne var ki, isyancıların ilerlemesi iki taraflı bir görüntü arz ediyor. Özgür Suriye Ordusu Şam'ın merkezinde ve şimdi de Halep'te mücadeleye devam ederken, bu ilerleme bu ana şehirlere askeri müdahaleye de davetiye çıkarmaktadır. Kendileriyle birlikte hareket etmeyen veya kendileriyle bir sözleşme içerisinde bulunmayan milyonlarca sivil, bir kent savaşının içinde kalmaktadır. Bu gerçek, rejimi destekleyen tabanın muhalefete öfkesini yükseltmekte (isyancı komutanlardan biri Halep sakinlerinin çoğunun rejimin yanında olduğunu kabul etti) ve devrimin amaçlarını destekleyen ama araçlarını desteklemeyen nötr bir topluluk ortaya çıkarmaktadır.

Ek olarak, ordunun düşük rütbelilerinin taraf değiştirmesi Özgür Suriye ordusu tarafından yüksek sesle dile getirilmektedir- gerçekten, Özgür Suriye Ordusu'nun evrilen stratejisi taraf değiştirmeleri teşvik etmek yerine, ordunun

içerisine sızma üzerine odaklanmıştır. Fakat bu eğilim, Sünni rütbelilerin Alevi subaylara sırtını dönmesiyle mezhepsel bir hattın ortaya çıkmasına sebep olabilir. Sonuç olarak bu durum Suriye ordusunu çoğunlukla Alevilerden müteşekkil bir savaş gücü haline getirir ve çatışmanın mezhepsel yanını derinleştirerek, savaşın uzamasına neden olur.

Krizin Şiddetlenmesi

Sonuçta, isyancıların mutlak bir askeri başarısı Özgür Suriye Ordusu'na gönderilen silahların türü ve kapsamının artmasına ve/veya uluslararası hava desteğinin gelmesine, belki de bir tampon bölge oluşturulmasına sebep olabilir. Fakat savaşın mantığına göre, bu cereyanlar Suriye'nin yüzleştiği krizin şiddetlenmesine sebep olabilir.

Evvela, Libya'da milis kuvvetlerinin hâlâ silahsızlanmaya gönülsüz olmaları örneğinde görüldüğü gibi, bazı silahların militan aşırıcılara karşı milliyetçi Suriyelilerin elinde kalacağını garanti etmek imkânsızdır, bir kez oyun bitti mi o silahları tekrar ele geçirmek çok zor olacak. Selefi ideolojinin Özgür Suriye Ordusu'nun piyadeleri arasında yaygın olduğu bilinmekte, yabancı (dışarıdan) Sünnilerin de onların safına katıldığı noktasında da şüphe olmayabilir.

Suriye'nin çoğunluğunun Sünni olması, başındaki hükümetinin sallantıda olması ve İsrail'in hemen kapı eşiğinde olması düşünüldüğünde bu yabancı savaşçılar için savaş meydanına girmenin cazipliği sürpriz değil. Yerel

isyancıların, davalarında kendilerine destek vermelerinden dolayı bu savaşçılara minnettar olmaları ve onlara salahiyyetli kişiler ve kahramanlarmış gibi bakmaları da aynı derecede şaşılacak bir şey değil. Aynı zamanda, Sürgündeki Suriye Ulusal Konseyi'nin çok baskın bir unsuru olan Müslüman Kardeşler'in Suriye tabanında kayda değer bir varlığı yok ve mücadele eden birimler arasında yalnız, bu yüzden radikaller ve gittikçe radikalleşenler için yol gösterici bir güç olamaz.

İsyancıların menfaatine olabilecek herhangi bir havadan müdahale beraberinde yeni riskleri de getirecektir. Türkiye 12 millik bir tampon bölge oluşturmak için en kısa zamanda uluslararası destek çağrısı yapacak -ilk destek Fransa'dan geldi- ama buranın güvenliğini sağlamak için uçuşa kapalı hava sahası ve karada da on binlerce birlik gerekecek. Dış güçler tarafından herhangi bir müdahale kesinlikle yeni bir denklem yaratacak ve çatışmanın genetiğini değiştirecektir. -Gerçek ya da hayali- bu dış müdahalenin emperyalist çağrışımları Suriye hükümeti ve müttefikleri tarafından bölgesel, uluslararası ve yerel taraflara karşı savaş borusunun öttürülmesi anlamına gelecek ve böyle bir müdahale Batı'nın sponsor olduğu bir saldırı-ganlık hareketi olarak görülecektir.

Ayrıca, mevcut durumun gösterdiği üzere, Rusya ve Çin'in muhalefet edeceği kesin olduğu için, oluşturulacak bir tampon bölge Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin yetki alanı dışında olacaktır. Fransa hava kuvvetleri eski komutanı-

na göre, rejimin hava kapasitesinin etkisizleştirilmesi için Amerika'nın tüm silahlarına ihtiyaç duyulacaktır. Ama Amerika'nın Irak'taki 10 yıllık fiyaskosu göz önüne alındığında, Suriye'de asker bulundurma konusunda tereddütler olacaktır.

Amerika'nın Irak işgali de BM otoritesi olmadan gerçekleşti. Bu çatışmada Amerikan ordusu çok başarılı bir düşmanla yüz yüze geldi ve bölgenin tarihindeki bu vaziyet kaçınılmaz olarak "öz savunma savaşını" ortaya çıkardı. Washington ve Tampa'daki Merkezi Komuta, aynı tecrübeyi yaşamak istemeyecektir.

Her ne olursa olsun, bir yıllık kanlı ve 40 yıllık baskıcı azınlık yönetiminin ardından herhangi bir tarafın bariz bir zaferi Suriye'de daha büyük bir krize yol açabilir.

Geri adım mı?

Fakat bölgesel ve küresel aktörlerin, Suriye'de büyük riskleri almanın kazanmayı garanti etmeyeceğini anlamaya başladıkları muhtemeldir. Son günlerde şiddetlenen savaş ve tüm çıplaklığıyla ortaya çıkan bu mücadeleden gerçekleri -Şia milis güçlerinin Irak'tan otobüslerle taşınmasının bölgede tepki yaratması ve yabancı Sünni savaşçılara aylık maaş dağıtılması gibi- belki kolektif bir düşünmeyi gerektirebilir.

Türkiye'nin Kürt meselesi konusunda kontrolü kaybetmesi ve iki askeri kampa bölünmesi gibi (PKK ve Esed'e karşı) ihtimaller de ufukta görülmeye başlıyor. Bunun yanında, Ankara İran'a karşı bütüncül bir savaş istemiyor. Nükleer programını geliştirmesine uluslararası toplumun razı olmadığı bir ortamda, İran'ın da uzun dönemli sonuçları kestirilemeyen bölgesel bir savaşa ihtiyacı olmadığı açık. İran'ın liderleri, çok korktukları fitnenin çoğalmasının Şam'da müttefikleri tarafından hızlandırıldığını görmeliler.

Amerika'nın asıl baş ağrısı (Rusya'nın ki de öyle) Suriye'de bir güvenlik zaafının oluşması ve dini milislerin Ortadoğu'nun kalbi olan bu yerde canlanması beklentisidir. Siyasi geçişin geniş ölçekli şiddet olaylarıyla gerçekleştiği Mısır ve Tunus gibi ülkelerde son gelişmelerin aşırııcılar kaynaklı olduğunu ve milislerin korku ortamı yarattığını hatırlayalım. Benzer bir durumda Riyad da bilmeli ki, Suriye'deki çatışmada desteklemiş olduğu Sünni aşırııcıların daha sonra dönüp de Arabistan'a bakış açılarını değiştirmeyeceklerinin hiçbir garantisi yok.

İran'ın Lübnan'daki müttefikleri, Hizbullah, Lübnan'da sokağı kaybettiği için muhtemel bir seçim yenilgisiyle karşı karşıya ve ordu güçlerine karşı da kontrolü elinde tutmak zorunda. Rusya'ya baktığımızda, küresel bir zorunluluk olarak Amerika ile güç dengesini korumaya çalışması ve Suriye'nin kendi nüfuz alanı içerisinde olmasını garanti altına almaya çalışmasıyla, Esed'in reformlarla iktidarını devam ettirebileceğine umut bağlamanın gittikçe anlamsız bir hale gelmesini dengelemek zorunda. Moskova biliyor ki kendisinin bölgesel ve küresel konumu biraz da ünü sayesinde ve Suriye hükümeti bu vahşi savaş devam ettirirse, ona bu gücü verenin Rusya ve Çin olduğu düşünülecektir.

Amerika'nın asıl baş ağrısı (Rusya'nın ki de öyle) Suriye'de bir güvenlik zaafının oluşması ve dini milislerin Ortadoğu'nun kalbi olan bu yerde canlanması beklentisidir. Siyasi geçişin geniş ölçekli şiddet olaylarıyla gerçekleştiği Mısır ve Tunus gibi ülkelerde son gelişmelerin aşırııcılar kaynaklı olduğunu ve milislerin korku ortamı yarattığını hatırlayalım. Benzer bir durumda Riyad da bilmeli ki, Suriye'deki çatışmada desteklemiş olduğu Sünni aşırııcıların daha sonra dönüp de Arabistan'a bakış açılarını değiştirmeyeceklerinin hiçbir garantisi yok.

Ayrıca, bütün güçler iktisadi olarak kaybedecek gibi görünüyor. Ana aktörler için aynı zamanda göz ardı edebilecekleri bir alan var mıdır?

Sonuçta, şu iki gelişme bazı umut verici vaatlerde bulunuyor. Birincisi, Lakhdar Brahimi krizin çözümünü yumuşatmaya yönelik bir girişim olarak Kofi Annan'dan görevi devralacak. Felce uğramış BM Güvenlik Konseyi yerine bu Cezayirli gazi diplomat herkesin uçuşundan geri adım atarak kurtulabilecekleri bir geçiş müzakeresi üzerinde duruyor. Eymen El Emir'in

de işaret ettiği gibi "Brahimi, müzakerenin kapsamını geniş tutup, geride kaybeden üzgün bir taraf bırakmamasıyla tanınıyor."

İkincisi, Kahire Suriye dosyasını açtığında orada Mübarek sonrası Mısır'ın oynayabileceği potansiyel bir dürüst simsar rolü var. Suriye'deki durumu gözler önüne sermek için bölgesel güç olmanın verdiği sorumluluğu kavrayan Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi Suriye üzerine, Mısır, Suudi Arabistan, Türkiye ve İran'ı içine alan bir Bölgesel Bağlantı Grubu kurulması için geçen hafta çağrı yaptı. Mısır-İsrail barış anlaşması sebebiyle İran'la yirmi küsur yıldır diplomatik ilişkisi olmayan Kahire'nin yeni hükümeti İran'ın problemin değil, çözümün bir parçası olduğuna inanıyor. Pekin'e gidip Beyaz Saray'ı hâlâ ziyaret etmeyen Mursi, hali hazırda İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad'la iki kez görüştü.

Bu görüşmelerden ikincisi bu hafta Tahran'daki 16. Bağlantısızlar Hareketi zirvesinde gerçekleşti ve Mursi delegelere "bütün meşruluğunu kaybetmiş baskıcı rejime karşı koyan Suriyeli halkla dayanışmamız, siyasi ve stratejik bir zorunluluk olduğu kadar, ahlaki

bir görevdir de" diyerek öfkesini dile getirdi. Mursi ayrıca, Suriye'de demokratik bir sisteme geçişin Suriye'yi bir iç savaşa ve parçalanmaya sürüklemeyecek şekilde barışçıl olması gerektiğini vurguladı. Mısır; Esed rejiminin kabul edilemez olduğu noktasında Suriye muhalefeti, Suudi Arabistan, Körfez ülkeleri ve Amerika ile hemfikir olmakla birlikte, Esed'in düşüşünün savaş meydanında aranmayacağı ve aranması gerektiğine inanıyor görünmektedir.

Brahimi'nin, müzakerelerin dikkatli bir şekilde gerçekleştirileceği vaadi, Mursi'nin Suriye'deki krizin bölgesel güçlerin sorumluluğu altında olduğu inancıyla bağlantılıdır ve Suriye'de kanın durdurulması ve bölgeye yayılmasının önlenmesi umudunu dile getirmektedir. Felce uğramış bir uluslararası toplum, bölgedeki mezhep rekabeti ve bölgedeki insani trajedi göz önüne alındığında Suriye konusunda kurulabilecek ittifakların Suriye'de kesin bir zafer elde etmek iddiasını mümkün kılmamaktadır. Çatışmanın mevcut çizgisi çok fazla kaybeden olacağını gösteriyor. Bütün tarafların gerçeği kavraması ve alacakaranlıkla yetinmeyi kabul etmesi bir kumardır.

Küresel Cihâd'ın Babası: Şehîd Abdullah Azzam (Rh.A)

Ubeydullah TOPRAK

Nice ölü kalpler vardır ki şehitlerin ilginç hayatlarını dinlemek suretiyle dirilmiştir. Nice yolunu kaybetmiş kimseler şehitlerin hayatını okuduktan sonra doğru yolu bulmuştur. Nice fâsık ve günahkârlar şehitlerin hayatından etkilenip, Rabbinne dönmüştür.

Bu yazının amacı; Yeryüzüne ayak basmış en değerli insanlardan birisi olan ve **"Dostları sevin-diren bir yaşam, düşmanları öfkeliendiren bir şehâdet"** ile Rabbinne kavuşan Şehîd Abdullah Azzam'ı şehâdetinin 23. yıldönümünde hayırla anmak ve şehidin İslâm ümmetine olan mesajlarını hatırlatmaktır.

Abdullah Azzam, 1941'de Siyonist zulmün, baskının ve şiddetin içindeki Filistin'in Cenin kasabası yakınlarındaki Seyletul Harisiye köyünde doğmuştur. Şam'da yüksek öğrenimini tamamlayarak, Dimaşk Üniversitesi Şeriat Fakültesinden 1966 yılında mezun olmuştur. 1967 yılında Filistin'in Batı Yakası ve Mescid-i Aksa'nın İsrail tarafından işgal edilmesinden sonra 1969'da

1970'lerin sonuna doğru dünya yeni bir sürece girmiş, dünyanın ikinci süper gücü olan Sovyetler Birliği Afganistan'a saldırmıştır. Bu saldırı İslam dünyasında halifelik kaldırıldığından beri hiç gerçekleşmeyen bir olayın ortaya çıkmasını sağlamıştır. Dünyanın dört bir yanından Müslümanlar, dilini ve kültürünü hiç bilmedikleri Afganistan'a geleerek kendi tanımlamalarıyla kardeşleri olarak gördükleri Afgan halkıyla aynı safta savaşmaya başlamışlardır.

İhvan-ı Muslimîn (Müslüman Kardeşler) teşkilatına katılmıştır. 1969'da Usul-i Fıkıh konusunda mastır diploması almış, akabinde Amman'da Şeriat Fakültesinde okutman olarak görev yapmıştır.

1973 yılında Kahire Üniversitesinde Usul-i Fıkıh dalında doktorasını tamamlamış, 1973-1980 yılları arasında ise Ürdün Üniversitesi Şeriat Fakültesinde öğretim üyeliği yapmıştır. Ürdün'den Askeri Yargıtay kararıyla sürülünce 1981 yılında Suudi Arabistan Cidde'de bulunan Melik Abdulaziz Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak çalışmıştır.¹

1970'lerin sonuna doğru dünya yeni bir sürece girmiş, dünyanın ikinci süper gücü olan Sovyetler Birliği Afganistan'a saldırmıştır. Bu saldırı İslam dünyasında halifelik kaldırıldığından beri hiç gerçekleşmeyen bir olayın ortaya çıkmasını sağlamıştır. Dünyanın dört bir yanından Müslümanlar, dilini ve kültür-

1 A. Azzam, Cihad Kervanı, s.7, (Çeviren: Ziya Eryılmaz), Vural Yayıncılık, İstanbul, 1997,

(Şehid Abdullah Azzam ve oğulları. Sol Baştan: Huzeyfe, İbrahim (Şehid), Abdullah Azzam (Şehid), Abdullah Enes)

rünü hiç bilmedikleri Afganistan'a gelerek kendi tanımlamalarıyla kardeşleri olarak gördükleri Afgan halkıyla aynı safta savaşmaya başlamışlardır.

Abdullah Azzam da, ülkeleri Ruslar tarafından işgal edilen ve Ruslara karşı cihâd bayrağı açan Afgan Müslümanlarına daha yakın olmak amacıyla Pakistan'ın İslâmâbâd şehrindeki Uluslararası İslâm Üniversitesi'nde çalışma talebinde bulunmuş ve bu üniversitede çalışması kabul edilmiştir. **1984 yılında da bu üniversiteden kendi isteği ile ayrılarak, Afgan cihâdına eğitim müsteşarı olmuştur. Bütün çalışmasını bu işe hasretmiştir.**

Abdullah Azzam, Afgan cihadının dünyaya tanıtılmasında ve İslami meşruiyet kazanmasında en etkin rolü oynamıştır. Afganistan'da **Mekteb ul- Hadimat (Mücahitlere Hizmet Bürosu)** isimli bir kurum açarak dünyanın dört bir yanından ulusal sınırları aşarak gelen binlerce genci organize etmiştir.

Şehâdetine kadar tüm ömrünü kâh cephe hede savaşarak, kâh Arap ülkelerinden gelen gençlerin eğitim kamplarında, kâh muhacirlerin kamplarında geçiren Abdullah Azzam 24 Kasım

1989'da Pakistan'ın Peşaver şehrinde bombalı bir suikast sonucu şehid düştü. Şehid edildiğinde 48 yaşındaydı.

Şehâdeti şöyle olmuştu: 24 Kasım 1989 Cuma günü her zaman namazını kıldığı "Seb'ul-Leyl Camii"ne gitmek üzere evinden çıkmıştı. Amacı Cuma hutbesini okumak ve Cuma namazını kıldırmaktı. İki oğlu Muhammed ve İbrahim ile birlikte arabasına doğru yaklaştı. Arabaya bindikten kısa bir süre sonra büyük bir patlama duyuldu. 20 kilogram ağırlığındaki TNT'nin uzaktan kumandayla patlamasıyla araba anında parçalandı.

Abdullah Azzam, oğlu Muhammed ve İbrahim ile birlikte şehid oldu. Şehidin cenazesine coşkulu bir kalabalık katıldı. Meydana gelen büyük patlamayla, araba paramparça olmuştu. Öyle ki patlamanın olduğu nokta derin bir çukura dönüşmüş ve olay yerine yakın olan elektrik hatları kopmuştu.²

Arap ülkelerinden gelen gençleri kamplarda sıkı bir eğitimden geçirdikten sonra fiili cihada

2 http://www.islamiyazilar.com/sehid_dr_abdullah_azzam.htm

yollama, Mücahidlerin ve muhacirlerin İslami eğitimi için gayret gösterme, dergi ve kasetlerde Afgan cihadını tanıtmaya yanında yazdığı eserlerle ümmete büyük hizmet veren Abdullah Azzam'ın mücahidlere verdiği derslerin kasetlerinden deşifre edilerek hazırlanmış olan **"Fî Zilâli Sûreti't-Tevbe (Tevbe Sûresinin Gölgesinde Cihad Dersleri)"**³ adlı kitabı, Müslümanların Cihad şuurunu kaybettikleri günümüzde, bu şuuru yeniden kazanmalarına vesile olan bir kitaptır.

Şehid Abdullah Azzam'ın **Cihad Dersleri** dışında, **Cihad fıkhı, Afgan Cihadında Rahmanın Âyetleri**⁴, **İslam ve İnsanlığın Geleceği, Müslüman Halkın Cihadı, Kızıl Akrep, İslam Akidesinin Özellikleri, İslami Direniş Hareketi Hamas, Hâkimiyet Mefhumu ve Kayıp Minare**⁵ isimleriyle Türkçeye de çev-

rilmiş eserleri vardır. Gilles Kepel, Khan Kaga-ya, Oliver Roy, Bernard Lewis, Kenneth Cragg ve J.L.Esposito gibi Dünyadaki İslami hareketleri inceleyen batılı ilim adamları; Eserlerinde⁶ Abdullah Azzam'ı "Küresel Cihadın Babası, İslami Terörün Lideri" gibi sıfatlarla anmışlardır. Batılıların dediklerini papağan gibi tekrarlayan Türkiyeli bazı akademisyenler ve yazarlar da, batılılarla aynı dili kullanmaktadırlar. Bunlardan birinin sözlerini nakledelim:

"Günümüzde global güvenliği tehdit edici bir nitelik kazanan radikal İslami hareketler ve İslam'ın katı yorumlarından beslenen dini motifli terör örgütleri açısından Dr. Abdullah Azzam, önemli bir ideolog ve ruhani lider olmuştur... Günümüzde "El Kaide" denilince "Usame bin Laden" ismi bilinse ve ön plana çıksa da, El Kaide'nin ideolojik ve teorik lideri Abdullah

3 Abdullah Azzam, *Tevbe Sûresi Tefsiri: Cihad Dersleri*, çev. Heyet, 3. Baskı, Buruc Yayınları, İstanbul, 2007

4 Ruslarla yapılan Afgan Cihadı'nda cereyan eden "Hâriku'l-âde" olayları, kerametleri ve ilâhî yardımları yer, zaman ve şahıslar gösterilerek anlatılan bu eseri Vera Yayıncılık 2006'da neşretmiştir.

5 Abdullah Azzam'ın Kemalizm üzerine yazmış olduğu, *Kayıp Minare* adını taşıyan kitap Osmanlı Hilafeti'nin yıkılması, Türkiye Devleti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk dönemi ve Kemalizm'in oluşum süreci, Kemalist politikalar ve İslam dünyasına yansımalarını ele almakta, Türkiye'de 1985'lere

kadar süreci de özetlemektedir. İlk baskısı Peşaver'de Arapça olarak basılan kitap, direniş kadrolarınca yazılmış Türkiye hakkındaki tek kitap olma özelliğini koruyor. Türkiye Kurtuluş Savaşı'nda olduğu iddia edilen pek çok savaşın aslında olmadığını ve tamamen bir propagandadan ibaret olduğunu iddia eden kitap Kişisel Yayıncılık tarafından 2011'de neşredildi.

6 Gilles Kepel, *Cihat*, Çev.: H. Bayrı, Doğan Kitap, İstanbul-2001, Bernard Lewis, *İslam'ın Siyasal Dili*, Rey Yay., İstanbul, 1992, J.L.Esposito, *İslam Tehdidi Efsanesi*, Ufuk Kitapları, İstanbul, 2002; J.L. Esposito, *Kutsal Olmayan Savaş*, Oğlak Bilimsel Kitapları, İstanbul, 2003

Azzam olmuştur. Azzam'ın hayatta iken vermiş olduğu dersler ve kaleme aldığı konular halen radikal kesimler ve El Kaide gibi dini motifli terör örgütleri açısından sorgulanamaz referans kaynaklarıdır”⁷

Bir diğeri de şunları yazmış: “Abdullah Azzam kim? Rus işgaline karşı Afgan cihadı başlayınca, 1980 başında Pakistan’a gitti, Afgan sınırına yerleşti. Bin Ladinle, Ayman el Zawahiri ile ‘yoldaşlığı’ böyle başladı. Sonra Afganistan’a yerleşti. Cihad’la terörü eşitleyen bir doktrin geliştirdi. Hakkındaki birçok araştırma onu “Enternasyonal Cihadizm’in Lenin’i” olarak niteliyor. Terörün teorisyeni olarak örgütçü Bin Ladin ve Zawahiri’den, kışkırtıcı Kör İmam Ömer’den de etkili bir isim... Yazdıkları 5 cilde yakın bir külliyat oluşturuyor; teröristlerin eğitim materyallerinin başında geliyor...”⁸

Batılıları ve onların yerli uşaklarını böyle konuşmaya sevk eden tabi ki Abdullah Azzam’ın fikirleridir. Bu konuda yazar Abdullah Yıldız’a kulak verelim: **“İslâm’ı, hayatın bütün alanlarını düzenleyen hukuk sistemi, inanç ve ibadet esasları ile çağa alternatif bir hayat nizamı olarak sunma gayreti içinde olan İslâm âlimlerinin 11 Eylül sürecinde şer güçler tarafından hedef tahtasına oturtuldukları malumdur. Özellikle Londra patlamalarının ardından şeytani medya aracılığıyla zihinlere kazılmak istenen İslâm=terör denklemi bağlamında sözde “İslâmi terör”ün fikri kaynakları olarak, Filistin asıllı mücahid âlim Abdullah Azzam, Mısır-İhvan hareketinin fikir önderi şehid Seyyid Kutub ile Pakistanlı âlim, hareket adamı Mevdudî, hatta Ortaçağda Moğol istilasına karşı eşsiz bir direniş ve diriliş hareketi başlatan İbn Teymiye gibi âlimlerin zikredilmesi, son derece anlamlıdır. Zira bu tür gerçek âlimlerin, İslâm’ı bütüncül bir yaşam modeli olarak sistematize edip insanlığa takdim etmeleri, sadece Müslüman dünyayı yeniden ayağa kaldırmakla kalmamış, küresel sistemi de ciddi biçimde korku ve endişeye sevk etmiştir.”**⁹

Abdullah Azzam’ın 1989 yılında uğradığı sal-

dırda şehid edilmesinden önce hazırlamış olduğu vasiyetinden bir bölümünü fikirlerini toplu ve özlü bir biçimde ifade etmesi açısından burada aktarmak istiyoruz:

“Yüce Allah’ın rahmetine muhtaç Allah’ın kulu Abdullah Yusuf Azzam’ın vasiyetidir... Allah yolunda savaşa çıkmamak konusunda nefse gerekçeler bulmak, nefsin kendisini uyuşturacak bir takım gerekçeler bularak Allah yolunda savaşmayıp evinde oturmaya razı olması bir oyun, bir oyuncak edinmektir. Daha doğrusu Allah’ın dini ile oynamak, onu oyuncak edinmek demektir. Bizler Kur’ân nassıyla bu gibi kimselerden de yüz çevirmekle emrolunmuş bulunuyoruz: **“Dinlerini oyun ve eğlence edinmiş, dünya hayatının kendilerini aldattığı kimseleri bir kenara bırakın...”**”(En’am,70)

Cihad için gerekli nazırlıkları yapmaksızın, geleceğe dair umutları gerekçe göstermek, zirvelere ulaşmayı ve oralara yükselmeyi arzulayan küçük nefislerin yapacağı işlerdendir. Din ve dünyayı ifsad eden saldırgan düşmanı bertaraf etmek kadar, imandan sonra kuvvetli hiçbir farz yoktur. Yani ben Allâhu âlem bugün için, Allah yolunda savaşmayı terk eden kimse ile namazı, orucu ve zekâtı terk eden kimse arasında hiçbir fark görmüyorum.

Şu anda bütün yeryüzü halkının hep birlikte, önce âlemlerin Rabbi huzurunda sonra da tarihin önünde büyük bir sorumlulukla karşı karşıya oldukları görüşündeyim. İster davet, ister tebliğ, ister eğitim ve ister başka bir şey olsun, hiçbir şeyin cihadı terk etmenin sorumluluğundan kurtaramayacağı görüşündeyim.

Ben bugün yeryüzünde her Müslüman’ın boynunda Allah yolunda savaşmak, yani cihadı terk etmek sorumluluğunu taşıdığı kanaatindeyim. Her Müslüman, silah taşımamanın günahını yüklenmektedir. Bu konuda kendini mazur gösterecek herhangi bir dayanağı olmaksızın elinde tüfek bulunmadan Allah Teâlâ’ya kavuşan herkesin Allah’la günahkâr olarak karşılaşacağını görüyorum. Çünkü o, savaşı terk etmiş bulunmaktadır.

Şu anda savaşmak ise farz-ı ayn’dır. Yeryüzünde bulunan bütün Müslümanlara farz-ı ayn’dır. Allah’ın mazur gördüğü kimseler müstesna. Farzı terk etmek ise günahdır. Çünkü farz; işleyenin sevap aldığı, terk edenin ise hesaba çekildiği işlerdir. Ben şu

7 Özgür Öztürk, El Kaide’nin Düşünsel Artyöresi ve Öznenin Radikal Söylem İçinde Sabitleme Süreci, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 113-114, Ankara, 2008

8 Taha Akyol, Azzam Tugayları, 24 Temmuz 2005, Milliyet Gazetesi

9 Abdullah Yıldız, Vakıf Gazetesi, 30 Kasım 2001

kanaattem: Cihadı terk etmeleri sebebiyle Allah huzurunda bağışlanabilecekler Allâhu âlem şunlardır: Kör, topal, hasta, erkek, kadın ve çocuklar arasında mustazaf olup cihad için bir çare bulamayan, yani savaşın fiilen cereyan ettiği yere gidemeyen ve buraya giden yolları bilemeyen kimselerdir. Savaş ister Filistin’de, ister Afganistan’da, isterse kâfirlerin çiğnediği ve pislikleriyle kirlettiği herhangi bir bölgede olsun. Savaşmayı terk ettikleri için tüm Müslümanlar günahkârdır.

Kanaatime göre bugün Müslümanlar Afganistan’da dökülen her kandan, payimâl edilen her namustan mesuldürler. Allâhu âlem kusurları sebebiyle, dökülen bu kanlarda suç ortağıdırlar. Çünkü onlar bu Müslümanlara kendilerini koruyacak silahı sağlayabilirlerdi. Onları tedavi edecek doktorları gönderebilirler. Yemek yiyebilecekleri kapları satın alabilirler. Hendek kazmalarına imkân sağlayacak kazı aletlerini satın almalarını sağlayabilirler.

Artık ey Müslümanlar! Sizin hayatınız cihaddır. Hedefiniz cihaddır. Var olunuz, akıbetiniz cihad ile alâkalıdır. Ey davetliler! Sizler silahlarınızı omuzlamadıkça, tağutların mülkünü, kâfir ve zalimlerin mülkünü darmadağın etmedikçe sizin hiçbir değeriniz yoktur. Cihadsız, savaşırsız, kansız, sakalsız, Allah’ın dininin muzaffer olacağını zanneden kimseler bu dinin tabiatını idrak edemeyen kimselerdir. Onlar vehme kapılmışlardır.

Davetçilerin, heybeti ve davetin şevketi Müslümanların izzeti savaşırsız olamaz. Rasullullah (sav) şöyle buyuruyorlar: **“Allah düşmanlarınızın kalplerinden sizin heybetinizi çekip alacak, Allah kalplerinize vehn bırakacaktır. Vehn nedir, ey Allah’ın Rasülü? diye soran ashaba: Dünya sevgisi ve ölüm tiksintisidir, diye buyurur. Başka bir rivayette ise: “Savaş tiksintisidir” diye cevap vermiştir. “Sen Allah yolunda savaş (kimse**

Ey İslâm davetçileri! Ölüm tutkunu olunuz ki size hayat bağışlansın. Sakın emeller sizleri aldatmasın, aldatıcılar Allah ile sizleri aldatmasın. Okuduğunuz kitaplar, devam ettiğiniz nafileler, sakın sizi aldatmasın, büyük işlerden yana sizleri rahatlatan basit işlerle uğraşmaya kalkışmayın. “Siz silahsız olanın kendinizin olmasını istersiniz...” Cihad konusunda hiç kimseye itaat etmeyiniz. Cihada çağırarak konusunda, bir komutanın iznine itibar etmeyiniz.

seninle savaşmazsa) yalnızca sen savaşla mükellefsin. Mü’minleri de savaşa teşvik et, olur ki Allah kâfirlerin gücünü bertaraf eder. Allah daha güçlü, cezası daha çetin olandır.”

Savaş olmadığı takdirde şirk her tarafı kuşatacak ve egemen olacaktır. **“Fitne yeryüzünden kalkıncaya ve din бүтүнүyle Allah’ın oluncaya kadar, kâfirlerle savaşın.” (Enfal, 39)** Fitne ise şirkttir.

Yeryüzünün felah bulmasının biricik teminatı cihaddır. “Eğer Allah, insanların bir kısmını diğer bir kısmı ile savmasaydı, yeryüzü fesad bulurdu.” İslâm’ın ibadetlerinin ve

ibadet evlerinin kurulmasının biricik teminatı, yine cihaddır: “Allah insanların bir kısmını diğer bir kısmıyla bertaraf etmeyecek olsaydı; manastırlar, kiliseler, havralar ve içinde Allah’ın adının çokça zikredildiği mescitler harap olur, giderdi.”

Ey İslâm davetçileri! Ölüm tutkunu olunuz ki size hayat bağışlansın. Sakın emeller sizleri aldatmasın, aldatıcılar Allah ile sizleri aldatmasın. Okuduğunuz kitaplar, devam ettiğiniz nafileler, sakın sizi aldatmasın, büyük işlerden yana sizleri rahatlatan basit işlerle uğraşmaya kalkışmayın. “Siz silahsız olanın kendinizin olmasını istersiniz...” Cihad konusunda hiç kimseye itaat etmeyiniz. Cihada çağırarak konusunda, bir komutanın iznine itibar etmeyiniz. Cihad sizin davetinizin direğidir. Dininizin kalesidir. Şeriatınızın kalkanıdır.

Ey İslâm âlimleri! Şu Rabbine dönen nesle komutan olmak için öne geçiniz. Bundan geri dönmeyiniz, dünyaya meyl etmeyiniz. Tağutların sofralarından uzak durunuz. Çünkü bu sofralar kalpleri karartır. Kalpleri öldürür. Sizleri bu hayırlı nesilden uzak tutar. Onların kalpleriyle aranızda engel teşkil eder. Ey Müslümanlar! Uykunuz çok uzun sürdü. Bağiler, azgınlar sizin topraklarınızın her tarafına üşüştiler.

Müslüman kadınlar, sakın rahat ve lüks düşkün olmanız. Çünkü rahat ve lüks cihadın düşmanıdır. Çünkü rahat ve lüks beşerin ruhunu telef eder. Temel ihtiyaçlarınızdan fazla şeylerden uzak durunuz. Zaruri şeylerle yetininiz. Çocuklarınızı ağır şartlara, yiğitliğe, kahramanlığa ve cihada alıştırmak. Bu esaslar üzere eğitiniz. Evlerin arslan inlerini andırın.

TAĞUTLARIN GÖLGESİ ALTINDA YAŞAYAN VE ONLARIN EN BASİT KANUNLARINI DAHI REDDEDEMİYEN, İSLAM İÇİN HİÇBİR FEDAKARLIĞA KATLANMAYIP ZİLLET İÇERİSİNDE BİR HAYAT YAŞAMAYA RAZI OLAN BU İNSANLARA MELEKLER CANLARINI ALIRKEN "DİNDE NE HALDE İDİNİZ?" DİYE SORDUKLARINDA ONLARA NE CEVAP VERECEKLER?!

ŞUANDA ZULÜM TÜM İSLAM COĞRAFYASINDA SEL OLMUŞ AKMAKTADIR. PEKİ TOPYEKÜN ALLAH'IN YOLUNDA HAREKETE GEÇMEK İÇİN NE KADAR BEKLEYECEĞİZ?..

İSLAM ALİMLERİ "DOĞUDA BİR MÜSLÜMAN KADIN ESİR DÜŞSE, BATIDAKİ MÜSLÜMANLARA DA ONU KURTARMAK FARZDIR DİYE İSTEDİĞİ KADAR FETVA VERSİNLER... BİZİM BU HALİMİZ DÜZELMEDİKTEN SONRA VE BİZ BU FETVANIN GEREĞİNE GÖRE HAREKETE GEÇMEDİKTEN SONRA İSLAM NEYAPSIN?!

(DR. ŞEHİD ABDULLAH AZZAM)

Tağutlar tarafından boğazlansın diye, yiyip semiren tavukların kümesi olmasın. Çocukların kalbine cihad sevgisini, cihad tohumlarını ekiniz. Yiğitlerin meydanlarında at koşturmak, savaş alanlarında at koşturmak arzularını, aşkını yerleştiriniz.

Müslümanların problemlerini yaşayınız. Haf-tada en az bir gün mücahidlerin, muhacirlerin hayatlarına benzeyen bir gününüz olsun. O gün kuru bir ekmek ve buna bir kaç damlayı geçmeyen azıcık çayı katık yapın.

Ey İslâm yavruları! Bombaların nağmeleri, topaların gürültüleri, uçakların uğultuları, tank sesleri, eğitiminizin nağmeleri olsun. Dünyanın rahat ve huzuru içerisinde yaşayan, lüks hayat süren ve mideleri şişkin kimselerin nağmeleri ve yatakları sizin büyüüp geliyeceğiniz yerler olmamalıdır.

Size selef akidesini, Ehl-i Sünnet Ve'l-Cemaat akidesini tavsiye ediyorum. Ona sarılınız. Sakın aşırılıklara kaçmayınız. Kur'ân-ı Kerim'i okuyunuz, ezberleyiniz. Dilinizi muhafaza ediniz. Çok namaz kılınız. Çok oruç tutunuz. Hoş ve güzel şekilde arkadaşlık ediniz. Fakat şunu biliniz ki, hareketin emirinin sizi cihaddan men edecek veyahut kahramanlık alanlarından, binicilik meydanlarından sizleri uzaklaştıran ve davet etmek noktasında koymayı, sizleri süslemeye, sizi cihaddan engellemeye yetkisi yoktur. Allah yolunda cihad etmek için hiç kimseden izin almayınız. Atıcılığı ve biniciliği öğreniniz, devam ediniz. Bununla birlikte atıcılık yapmanız, binicilik yapmanızdan daha sevimlidir.

Allah'ım! Seni bütün eksikliklerinden ten-zih ederim. Sana hamd ederim. Senden başka hiçbir ilâh olmadığına şahitlik ederim. Senden mağfîret ister ve Sana tevbe ederim."¹⁰

Şehâdetinden yıllar sonra şehidimizin fedakâr eşi Semira Avadlıh'ın **"Abdullah Azzam bugün yaşasaydı sizce ne yapardı?"** sorusuna verdiği cevap ne kadar manidardır: **"Afganistan veya Irak'ta mücahidlerle birlikte cihad ederdi. Veya da Guantanamo'da esir olurdu. O yaşasaydı, inanın başta Irak olmak üzere Müslümanların arasına bu kadar ihtilaf girmesine izin vermezdi. Müslümanlara devamlı olarak birbirlerini sevmeleri için çağrıda bulunur, İslâm Âlemi'nin asıl düşmanlarının Amerika ve İsrail olduğuna vurgu yapardı."**¹¹

Şehid Abdullah Azzam'la ilgili yazımızı, yine şehid âlim Abdullah Azzam'ın çokça yaptığı duası ile sonlandıralım: "Allah'ım kalplerimizi sana imanda sabit kıl. Seni zikretmekte, sana şükretmekte ve güzel ibadetler yapmakta bize yardım et. Allah'ım sen olmasaydın ne hidayet erebilirdik, ne tasadduk ederdik, ne namaz kılardık. Sen bizim kalplerimize huzur verdin. Düşmanlarımızla karşılaştığımızda bize kuvvet ver. Onlar bize karşı azdılar, fitne çıkarmak istediklerinde onlardan yüz çevirdik. Allah'ım sen biliyorsun ki onlar bize zulmettiler. Biz dinimiz hususunda herhangi bir alçaklığı kabul etmeyiz. Bize yamamaya çalıştıkları küfre ve fitneye de asla razı olmayız."

10 Abdullah Azzam, Tevbe Sûresi Tefsiri: Cihad Dersleri, s.833-839

11 <http://www.ihyahaber.com/haber/hn-21716.html>

Arap Baharı ve Suriye Üzerine Bir Değerlendirme

Ömer Faruk ÇAKICI

Arap Baharı tüm hızıyla devam ederken, yıkılan diktatör(lük)lerin yerine kurulacak olan yeni rejimin mahiyeti hakkında konuşuluyor. Yeni kurulacak olan rejim, ne tür bir rejim olmalı?

Jim. Başka bir isimle anılamayacak kadar özel ve hassas bir rejim. Hiçbir rejimde olmayan en önemli ve en büyük özelliği; İslam ilahi bir rejim. Bu Allah'ın bizim için istediği ve seçtiği, uygun gördüğü tek rejimdir.

Biz Müslüman'ız. Konuya tabiidir ki İslami açıdan bakmalıyız. Herkes konuya kendi bakış açısıyla bakıyor ki bu gayet doğal bir şey.

Bir kısım insanlar demokrasiyi rejim olarak benimsiyorlar; bir kısım insanlar laikliği, bir kısmı laik ve demokratik bir rejimi benimsiyor. Bir kısmı da laik ve Müslüman bir rejim hayalleri kurmakta.

En başta şunu bilmek gerekir ki; İslam siyasal sistemde var olabilir; olmuştur ve olacaktır da. Yani İslam bir rejimdir. Başlı başına bir re-

Laiklik rejimi Fransa'da ortaya çıktı. Demokrasi rejimi yine aynı şekilde Avrupa'da ortaya çıktı. Her nerede ve ne şekilde ortaya çıkmış olursa olsun, İslam dışı tüm rejimler beşer ürünüdür. Ve yok olmaya mahkûmdur. Hepsinin belli bir zamanı vardır. Miadını doldurduğunda ise yerine başka bir çeşit rejim geçmektedir.

Mesela bir zamanların (19. ve 20. yüzyılların) favorisi olan Milliyetçilik rejimi miadını doldurmuştur. Bununla beraber laiklik ve demokrasi rejimi yükselişe geçmektedir. Ve şimdi de en iyi zamanlarını geçirmektedirler. Yıllar sonrasında

ise bu rejimler de miadını dolduracaklar ve yerlerine başka bir çeşit rejim geçecektir. Çünkü insanlar bu rejimlerin, gerçekten huzuru ve adaleti vermediğini nedense yıllar sonrasını da fark ediyor.

Fakat İslam rejiminde böyle bir miadını doldurma, eskime, yok olma sözü konusu değildir. 1400 yıl önce nasıl ki İslam güçlü ise, şu anda da güçlü ve ses getirmektedir. Sadece İslam siyasal olarak temsil edilememektedir. Ancak bu da yakın zamanda gerçekleşecektir inşallah.

Arap Baharına gelecek olursak, yeni kurulacak rejimlerin; bu memleketlerin insanlarına en uygun ve insanların da bu yolda çalışıp bedel ödedikleri, İslam rejimi olması en uygun olanıdır. Bunun aksi, daha yılların heba olması ve bağımsızlığa ulaşmanın daha da gecikmesidir.

Dünya ülkelerinin İslam'dan başka rejimle yönetilmelerinin bir sonucu olarak, nasıl bir düzensizlik ve kargaşanın içinde oldukları aşikârdır.

İslam memleketlerinin İslam'dan başka bir rejimle yönetildikleri boyunca, nasıl bir zillet ve zulüm altında yaşadıkları, daha doğrusu yaşamaya çalıştıkları aşikârdır.

Tüm bunlar aşikârken nasıl olur da bir daha böyle bir zillate razı olunur? Bizim için en uygun ve en mükemmel rejim: İslam rejimidir. Tüm insanlık için de bu böyledir.

Farklı seslerin çıkıyor olması bu kaideyi değiştirmez. Herkes temsil ettiği değerini sesini çıkartır. Laikler tabiidir ki laiklik rejimini isteyecekler. Demokratlar tabiidir ki demokrasi rejimini isteyecekler. Fakat bizler Müslüman olduğumuzdandır ki İslam rejimini istemeliyiz. Bunun mücadelesini vermeliyiz.

Bu ülkelerin halkları da inşallah İslam'ı isteyeceklerdir. Ve istiyorlardır da. Fakat kâfirler asla boş durmayacaklardır. Çalışıyorlar ve çalışacaklardır da. Fakat bunların çalışmalarının boşa gideceği kanaatindeyim. Bu sefer işler istedikleri

Şu an Suriye'de Müslümanlar birlik olup silahlanmakta ve zalim Esed'de karşı savaşmaktadırlar. Şu saatten itibaren artık Suriyeli Müslüman kardeşlerimiz için geri dönüş yoktur. Ya zafer ya şehadet. Kaybedecekleri hiçbir şey kalmamıştır. Bu sebepten ötürü onların silahı bırakıp teslim olması ya da ailesini katleden Beşşar Esed'le masaya oturup anlaşması asla düşünülemez. Sabretmeleri ve Allah'a güvenmeleri gerekmektedir. Zaten şu anda da yalnızca Allah'a güvenmektedirler. Çünkü onlar da biliyorlar ki artık Allah'tan başkası onlara yardım edemez.

doğrultuda gitmemektedir. Ve gitmeyecektir de. Oradaki Müslümanlar tüm gayretleriyle çalışmaktadırlar.

Şu an Suriye'de Müslümanlar birlik olup silahlanmakta ve zalim Esed'de karşı savaşmaktadırlar. Şu saatten itibaren artık Suriyeli Müslüman kardeşlerimiz için geri dönüş yoktur. Ya zafer ya şehadet. Kaybedecekleri hiçbir şey kalmamıştır. Bu sebepten ötürü onların silahı bırakıp teslim olması ya da ailesini katleden Beşşar Esed'le masaya oturup anlaşması asla düşünülemez. Sabretmeleri ve Allah'a güvenmeleri gerekmektedir. Zaten şu anda da yalnızca Allah'a güvenmektedirler. Çünkü onlar da biliyorlar ki artık Allah'tan başkası onlara yardım edemez.

Şu, mazlumlardan değil de zalimlerden yana olanlara gelince, onlara söyleyecek hiçbir sözüm yok. Onların kalpleri kararmış. Basiretleri körelmiş. Hakikati göremez olmuşlar. ABD ve İsrail'in taşeronluğunu yapmaktalar. Onlara "Allah onları ıslah etsin. Basiretlerini açsın ve Müslümanları sevmeye şuurunu versin" diyorum o kadar.

Yalnız işi sadece Suriyeli Müslüman Kardeşlerimizin omuzlarına yüklememiz doğru değildir, bilakis bu durumda Müslüman kardeşlerimizi kendi elimizle zalim Esed'e teslim etmiş oluruz. Bizler de orada cihad eden kardeşlerimize her türlü yardımı göndermemiz gerekiyor. Onlara maddi ve manevi elimizden gelen desteği vermemiz gerekiyor.

Arkadaş çevremizde bu konuları konuşalım. Müslümanların durumlarından bahsedelim. İnsanları infaka teşvik edelim. Herkes kendi arasında para toplayıp mücahitlere ve mazlumlara infak yapsın. Az-çok; öğrenci-öğretmen, işçi-işveren, amir-memur herkes gücü nispetinde infakta bulunsun.

Ve en önemlisi de dua. Kesinlikle dualarımızda onlara yer ayıralım. Allah Suriye'deki Mücahit Kardeşlerimize yardım etsin. Onların ayaklarını sabit kılsın. Onlara güç ve kuvvet versin... Âmin.

ABD Başkan Adaylarının Görmezden Geldiği 15 Mesele

Bill QUIGLEY / www.blackagendareport.com
Çev: İsmail CEYLAN

ABD başkanlığı için yarışan iki partinin hedefleri ve söylemleri o kadar birbirine yakın ki neredeyse onları birbirinden ayırmak olanaksız. Dolayısıyla hem Obama'ya hem Romney'e muhalif olmanın en doğru yol olduğu kanaatindeyim. Aşağıda ise,

seçim kampanyalarında hiç adı geçmeyen ve geçmesi istenmeyen birkaç meseleyi sıralamak istiyorum.

1- Her iki aday da federal veya bölgesel mahkemelerde idam cezasının durdurulması konusuyla hiç ilgilenmedi.

2- Her iki aday da ABD'nin sahip olduğu 5113 adet nükleer savaş başlığının azaltılması gerektiği konusunda hiçbir şey söylemedi.

3- Her iki aday da Guantanamo'nun kapatılması gerektiğinden bahsetmedi.

4- Her iki aday da Wall Street'te gösteri yapan çok sayıda insanın tutuklanması ve aleyhine dava açılması konusundan bahsetmedi.

5- Her iki aday da Afganistan, Irak ve Guantanamo'daki hapishanelerde özellikle Bush döneminde yapılan ve halen devam eden işkence ve kötü muameleden bahsetmedi ve sorumluların cezalandırılması için herhangi bir vaatte bulunmadı.

6- Her iki aday da Afganistan, Yemen, Somali ve Pakistan'da ABD insansız hava uçaklarının insanları izlemesi ve öldürmesi konusuyla ilgili bir açıklamada bulunmadı.

7- Her iki aday da "terörizm" ile mücadele adına insanların (özellikle bazı din ve ırk mensuplarının) yasadışı olarak fişlenmesine karşı olduğunu söylemedi.

8- Her ki aday da Üsâme bin Ladin'in yakalanması ve mahkemede yargılanması konusundan hiç bahsetmedi.

9- Her iki aday da İran'a yapılabilecek bir saldırıdan vazgeçildiğini söylemedi.

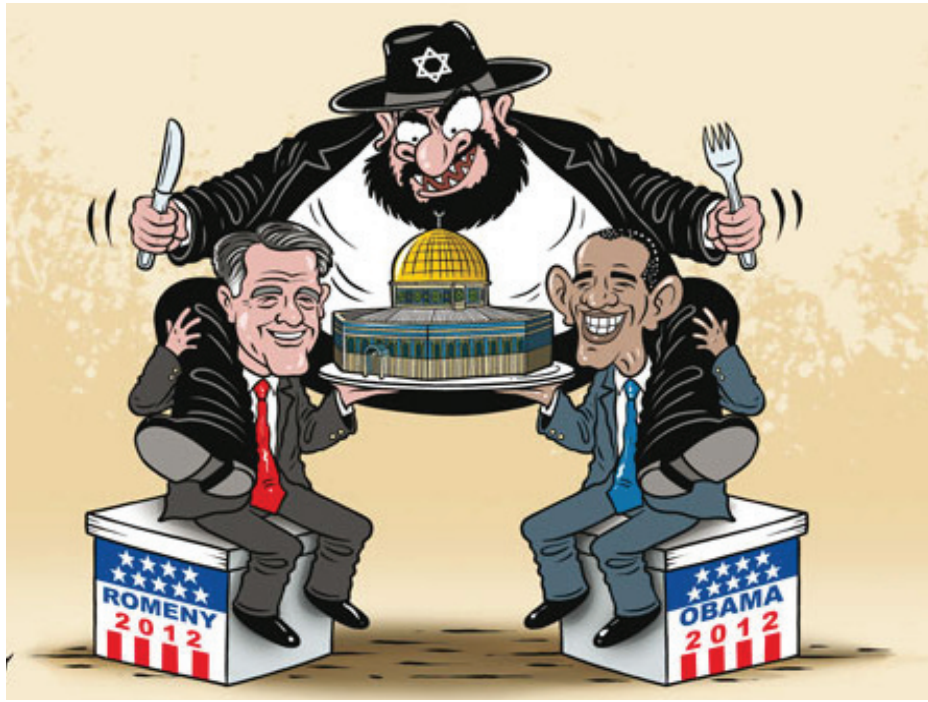
10- Her iki aday da seçim kampanyalarını finanse etmek için bazı kişilerden ve kuruluşlardan devasa miktarda yardım aldıklarını inkâr etmediler.

11- Her iki aday da global çatışmanın önüne geçebilme konusunda herhangi bir öneride bulunmadı.

12- Her iki aday da şu an ABD hapishanelerinde bulunan iki milyonu aşkın insandan hiç bahsetmediler.

13- Her iki aday da işsizlik konusunda ciddi bir öneride bulunmadı.

14- Her iki aday da nükleer enerji kullanımı karşıtı bir söylemde bulunmadı. Aksine her iki-

si de bu enerjinin kullanımının artırılmasından yana.

15- Her iki aday da enflasyon ve 1960'tan bu yana azalan yaşam standardı konusunda ciddi bir öneride bulunmadı.

Arakan Mültecileriyle On Gün

Dr. Mehmet SILAY - Şükrü CAN

silaymehmet@hotmail.com - sukrucan68@gmail.com

Arakan Müslümanlarıyla ilgili yılar önce katliam, sürgün, işkence ve mescitlerinin yıkılarak yerine Budist tapınaklarının yapıldığı haberlerini okur ve üzüldük. Arakan meçhul bir memleketti bizim için.

Hür dünyaya kapalı bir memleketti Myanmar. Uzaktı, Ulaşılması zordu. Baskıcı ve zorba sistem içinde ne kendi vatandaşlarının, ne de yardıma gelen yabancı aktivistlerin can güvenliği yoktu. Haziran 2012 tarihi yeni bir zulüm dalgası yine Arakan Müslümanlarının başında patladı. Görünüşte bir yıl önce askeri yönetimden parlamenter rejime geçmişti. Fakat Myanmar devlet başkanı emekli General, Başbakan da Nobel ödüllü bir general kızıydı.

Mao'dan destek alan ve Komünist cunta tarafından başlatılan Müslüman düşmanlığı ülkenin gerçek yerlileri ve gerçek sahiplerine karşı "yabancı" muamelesi yapmayı bir devlet siyaseti olarak hayata geçirdi. Müslümansız bir

Myanmar da fanatik, kışkırtılmış ve silahlandırılmış Budist militanların hedefiydi.

Yıllar önce anlaşmak maksadıyla silahları toplanan Müslümanların artık ne sivil-diplomat ne de silahlı direnişçi liderleri vardı. Son bir ayda bin Arakan Müslüman'ı öldürüldü, evleri yakıldı, tutuklananların akıbetleri bilinmiyor. Her şeyini bırakıp can havliyle nehir kıyısına ulaşabilenler bulabildikleri kayıklarla Bangladeş sahillere çıktılar. Can güvenliği yokluk ve yoksulluğa tercih ediliyordu. Bangladeş de binlerce fakir, evsiz ve yoksullarla doluydu.

Arakan mülteci kamplarında açlıktan ölümler başlamıştı.

Ramazan ayının ortasında vakıflar ve İnsani yardım kuruluşları arasında Yardımeli Derneği gönüllüleri Güney Doğu Asya'nın bu en uzak ülkesine, gücünü milletten alarak yola çıktılar. İlk durağımız T.C. Büyükelçiliği, sonra da Türkiye-

Bangladeş İş Adamları Derneği Başkanı oldu. Tavsiye ve tecrübelerinin hizmette başarımızın rehberi olacağını bilemezdik.

Arakan Mülteci probleminin iki çözümü vardı.

Önce İnsani Yardım. Yani Myanmar zalimlerinden canını kurtarıp Bölgeye ulaşabilen Arakan Müslümanlarının aklıktan ölmemesi için İnsani Yardım. Yani gıda, sağlık ve hijyenik çevrede barınak yardımı.

İkincisi de Siyasi Yardım. Yani Arakan Müslümanlarının kendi vatanları olan Arakanda can güvenliği içinde diğer altmış ayrı etnik grup-

la kanunlar karşısında eşit hak ve özgürlüğe sahip olarak yaşamalarıydı. Bu sorun uluslar arası müdahaleyi gerektiriyordu. İlk girişimi de elhamdulillah, Arakan Müslümanları için Myanmar'a gelmeler ve görüşmeler yapımlarıyla, Türkiye Dışişleri Bakanlığı yaptı ve ilk adımı attı. Şimdi ne siyasi ve ne de askeri liderleri olmayan Arakan halkı ya Raunda uygulaması gibi BM askeri güvencesinde Arakana dönecek ve özgürce eğitim ve yaşama hakkına sahip olup kısa zamanda toparlanacaklar. Ya da Endonezya'nın Timor adaları örneğinde olduğu gibi özel statüye sahip olacaklar.

Bizim Yardımelî Derneği olarak gayretimiz İnsani yardımları kapsıyordu.

Arakan partner kuruluşlarla birlikte kriz bölgesinde, gece-gündüz demeden alan taraması yapıp acil hayati ihtiyaçları yerinde tespit ettik. Resmi bürokratik engellere rağmen müseccel ve gayri müseccel Arakan mülteci kamplarına girdik. Arakan yetimlerinin ekseriyeti oluşturduğu yetim mekteplerine girdik.

Açlıktan ölümlerin başladığı kamplarda acil ihtiyaç gıda idi. İlk çırpıda 6500 haneye birer aylık acil gıda yardımını kapı kapı dağıttık. Müseccel Mülteci kamplarında sağlık taraması yaparak ihtiyaç sahiplerine semptomatik ilaçlarını takdim ettik. Mektebi Huffaz ve Eytam'larda altmış hisse kurban kesip dağıttık.

İçinde çoluk-çocuk sekiz-on kişinin yaşadığı, muson yağmurlarında veya bir fırtınada savrulup yıkılacak Kümes irisi haymeleri-Muhayyemleri astar-muşambalarla güçlendirdik.

Yeni göçlerle sayıları artan Mülteci kamplarına su kuyuları açtık. Arakan Yetimleri için yurt ve okul inşaatları, hastaneler ve camiler Bangladeş topraklarında yapılacak kalıcı eser programına alınıyor. Ancak asıl kalıcı eserlerin Arakan Müslümanları için nehrin karşı yakasında yapılacağı umuduyla mücahitler ve muhtaçlara maddi yardımı Arakan'lı partner kuruluşumuz eliyle gönderdik.

Yardımlar geçici-paliyatif değil devamlı ve kalıcı olmak zorundaydı.

Bugün Camilerinde 1902 Dersaadet baskılı hutbeleri okunan, Sultan Abdulhamid'e dualar edilen Arakan, Sultan Reşat'la başlayan Balkan Harbi ve Çanakkale Savaşında bize maddi yardımlarını para ve silah olarak göndermişlerdi.

Şimdi sıra bize geldi!

Yardımelî Derneğiyle Arakan'lı gençlerden oluşan Feyyaz Derneği vasıtasıyla Türkiye ile Arakan arasında yıllar önce gönül köprüsü kurulmuştu.

Bu insani ve İslami ilgiyi muhtaç kardeşlerimizden esirgeyemezdik. Haberleşmenin ve ulaşımın kolaylaştığı dünyamızda, üstelik aziz-mübarek Ramazan ayında onlarla ekmeğimizi bölüşmeye mecburduk. Mazlum ve yardıma muhtaç kardeşlerimize yardımı sürekli hale getirdik. Arakan şubemizi Mültecilerin merkezi olan Cox Bazar'da kurduk.

Yardımelî Derneğinin başka bir gurubu da inşallah, her ay ve yeni imkânlarla hürriyetlerine kavuşuncaya kadar Müslüman Arakan halkının yanında olacaktır.

Gerçek Bir Masal

Bekir TOK

Bir zamanlar bir ülke varmış. Halk mutluymuş ama kral pek rahat değilmiş. Çünkü dört bir yandan diğer vahşi ülkelerin kralları rahatsız ediyormuş bu ülkeyi. Kral da Müslüman'mış ataları gibi. Ülkeyi Allah nasıl istiyorsa öyle yönetiyormuş. Elbette kendine ait hataları varmış ancak İslam'ın izzeti ile ülkesi, diğer ülkelere meydan okuyan ve hiçbirinin de kolayca kafa tutamayacağı bir yer haline gelmiş. Kralın bazı Çünkü bu ülkenin halkı birbirine çok bağlıymış. Birçok ırktan oluşan halk, huzur ve refah içinde yaşıyormuş. Onları bağlayan bağ İslam bağymış ve düzenin sağlanması da Allah korkusu ile oluyormuş. Allah'ın koyduğu kuralları uyguladıkları için ise bu düzeni sarsacak olay görülüyormuş bu toplumda. Aile düzeni sağlamış çünkü zina ya da zinaya götürecek hususlar çok çirkin görülürmüş, bunlara yeltenenlere ise caydırıcı cezalar uygulanacağı için kimse böyle suçlara yaklaşmaya bile cesaret edemezmiş. Aynı şekilde hırsızlık da yapamazmış kimse; Allah korkusu olan iman, olmayan cezası sebebiyle uzak dururmuş bu kötü fiillerden. Böylece Allah korkusu olmayanların da bu devletin refahını bozmasına engel olunurmuş.

Ama gelgelelim ki bu diğer düşman halkların kralları bu ülkeyi hiç sevmezmiş. Çünkü bu ülkenin yerüstü ve yeraltı kaynaklarını sömürmelerine, ülke halkının dini ve izzeti asla izin vermiyormuş. Sınırları çok geniş olduğu için de nereye dokunsa, ufacak sömürmeye çalışsalar karşılarında İslam'ın askerlerini buluyorlarmış.

Bu düşman ülkelerin kralları bir gün toplandı yapmaya karar vermiş. Hepsi bir araya toplanmış ve bu Müslüman ülkeye karşı hep birlik olmaya karar vermişler. Aralarındaki husumeti bir süre unutacaklar ve altın değerindeki bu topraklardaki iyiliğin hâkimiyetine son vereceklermiş. Hepsi anlaşmış ve hazırlıklara bir an evvel başlamışlar. Bir süre sonra artık saldırma için hazırmış bu aç kurtlar.

Savaş başlamış. Müslüman ülkenin dört bir yanı sarılmış. Askerler ülkeyi koruyamamış çünkü dört bir yandan küfür birleşip hep birlikte saldırıyormuş. Her yer işgal edilmiş. Artık

kimsenin dermanı da kalmamış. Savaş mağlubiyetle sonuçlanmış, halk yorgun düşmüş. Âlimler ise minberlerden halkı teşvik ediyorlarmış. Bu memlekette kâfirleri kovmadığınız sürece "Cuma" kıldırılmayacağız, diyorlarmış. Halk bu fetvalarla galeyana geliyormuş ancak bu halkı yönlendirecek, bir komuta altında toplayacak komutan yokmuş. Çünkü Müslüman kralın dört bir yanını kâfir ülkeler sarmış, krala hareket imkânı vermiyorlarmış. Kral ise çareyi kendine vekâlet edecek bir komutanı halkına göndermekle bulmuş. Aslında bu komutan kralın sarayında kalıp krallık için mücadele etmek istiyormuş ama kral yeteneklerinden dolayı bu komutanı ikna etmiş ve halkı düzenli birlikler haline getirip komuta etmesi için yola çıkarmış.

Bu komutan halkın ikamet ettiği şehirlere vardığında, halkın savaş için hazır olduğunu görmüş ve kralın verdiği yetkiye dayanarak ayaklanan bu halkı kendi komutası altında toplamış. Halk ise çok sevinçliymiş çünkü İslam'ın koruyucusu krallarının kendilerini yalnız bırakmadığını, bir vekil komutan göndererek kendilerine sahip çıktığını görmeleri onlara güven duygusu vermiş. Artık zalimleri memleketten çıkarmanın vakti gelmiş.

Komutan, giriştiği savaşlarda başarılı olmuş. Çünkü halk dinini, namusunu korumak için canla başla çalışıyormuş. Öyle ya Yunan askerleri ülkeyi ele geçirirse alimallah kendi ülkelerindeki pislikleri bu topraklara taşıyabilirmiş. Canları, namusları kızlarının başlarını açarlar, Allah'ın kileriyle değil de kendi uydurdıkları hükümlerle yönetirlermiş bu ülkeyi. Hatta hatta o giydikleri garip giysileri giydirmek için zor kullanırlarmış. Kızlarını açıp saçarlar, hani şu sokaklarda gezen fahişeler var ya; öz be öz kızlarını, iffetinden sokağa çıkmaya ar eden mü'mine kızlarını o fahişelere benzetirlermiş. Böyle felaketler başlarına geleceğine çoğu kişi gözlerini kırpmadan ölmeyi tercih edecekmiş. Sonuçta ise birçok şehid vermiş bu Müslüman halk. Bu şehidler arasında her türlü ırktan Müslüman varmış.

Ancak komutan Müslüman kral'ın zannettiği gibi biri değilmiş, ya da nefesine yenik düşmüş olacak ki düşman krallarla masaya oturmaya başlamış gizliden gizliye. Düşman krallar ona krallık teklif etmişler. Onu da savaşı kazanmış gibi gösterip, Müslüman halkın nazarında "kahraman" gibi göstereceklermiş. Komutan, bu teklife hayır diyememiş. Artık yeni plan;

savaşta galip gelemedikleri Müslüman halka sinsi yollarla yaklaşıp imanlarını kendilerinden çalmakmış.

Bir yandan halk var gücüyle savaşmaya devam ediyormuş. Birçok mucize bile yaşanıyor olmuş savaşta. Düşman askerleri canları pahasına savaşan Müslüman askerleri bir türlü mağlubiyete uğratamıyormuş. Ancak nasıl olursa bir anda çekilmeye başlamış düşmanlar. Kaçarcasına çekiliyorlarmış. Müslüman milleti sevince boğulmuş. Nitekim yıllardır bu mücadelenin içinde çok can vermişler ve çok yuva yıkılmış. Artık dinlerini rahatça yaşayabilecekleri, Müslüman yöneticilerin başta olacağı devletlerine yeniden kavuşmuşlar. Ancak eski kralın yerine savaşta birçok başarılarını gördüğü komutan başa geçiyormuş, ses çıkarmamışlar.

Dualarla açmışlar yeni yönetim binalarını. Yeni devlet kurulacaktı artık. Ama Müslüman millet yeni krallarının hain olduğunu bilmiyormuş. Nitekim devrimler ardı ardına gelmiş. Müslüman halk şaşkına uğramış. Sanki savaşta yenilmişler ve yabancı kralların valisini kendi elleriyle tahta oturtmuşlar gibi hissetmişler. Yeni kral (eski komutan), bundan sonra kararları halk verecek diyor olmuş. Halk ise yıllardır karar deyince Allah ne diyorsa onu bildikleri için garip gelmiş onlara bu yeni sistem. Ancak Kral'ın bu sözünün sahteliği hemen ortaya çıkmış çünkü o ne dese o oluyor, karşı çıkan ise asılıyormuş. Eski refah ve huzurdan en ufak bir iz yokmuş artık.

Cuma namazlarına tekrar başlayan hocalar ise şaşırıp kalmışlar. Çünkü savaş bitmiş, tehlike gitmişti ama asıl tehlikenin şimdi meydana geldiğini fark edememişlerdi. Bazıları fark etmiş ve halka savaşın henüz bitmediğini, düşman devletlerin çok sinsi bir tuzakla kendilerini aldattığını halka bildirip yeniden bırakmışlar Cuma kılmayı. Çünkü savaş yeniden başlıyormuş. Artık Philip'lere Michael'lere karşı değil, kendi çocuklarına karşı savaşacaklarmış. Çünkü onlar öyle iman etmişler, kâfir; Nuh'un bile oğlu olsa yine kâfirdir. Böyle olunca bu memleket halen istila halinde bir memleket diye inanmışlar. Ama bu ikinci savaşın adı pek duyulmamış. Bazı arabulucu ve işin vahametini anlamayan imamlar ise bu ikinci savaşı engellemeye çalışmış. Çünkü kardeş kardeşe düşecek zannediyorlarmış. Oysaki ortada din söz konusu olduğunda ne öz kardeş kalır, ne de Nuh, oğluna artık oğlum diyebilir, bunu unut-

muşlar. Çok da büyümemiş zaten. Yeni zorba kral bu küçük kıvılcımları söndürmeyi başarmış. Bu imamları da "devlet hainleri" olarak isimlendirmiş. Anlayacağınız, asıl hain kahraman ilan edilirken, asıl kahramanlar "hain" olarak bilinmeye başlanmış. Bilinmeye başlamış, çünkü artık savaştan çıkan halkın yeni nesli, eski değerlerini unutmaya başlamış. Artık öncelikleri İslam değil; moda, para gibi düşman devlet halklarının önceliklerine benzemeye başlamış. Çünkü onlara iyiliği emreden, kötülüklerden sakındıran büyükleri, ilim adamları insanlar sehpalarda sallandırılmış ve bir anlamda nesilleri tükenmiş.

Düşman devletler; planlarının adım adım işlediğini gördükçe sevinçten deliye dönüyorlarmış. Çünkü asırlardır bu devlete galip gelemezlerken bir anda küçük bir planla her şeyi elde etmeye başlamışlar. Bu planın bir parçası olarak da savaşta darmadağın ettikleri bu ülkeyi onlarca ayrı ülkeye ayırmışlar. Ve bunların her birinin başına, adları Müslüman adı olan ancak zihniyet olarak kendilerine hizmet edecek kuklalarını yerleştirmişler. Sonra her birine bir ajan yollamışlar. Bu ajanların her biri gittiği toplumu övüyor, o toplumun dünyadaki en hayırlı ırk olduğunu fısıldıyordu. Diğer Müslüman ırkların ise kendilerinden daha aşağı olduğunu pohpohluyordu. Bir süre sonra, baştaki kukla kralların da etkisiyle onlarca ayrı krallık haline gelen Müslümanlar aralarına çizilen sınırlara göre birbirlerini aşağılamaya başlamışlar. Bir ırk diğerini beğenmiyor, öbürü ise asırlardır düşmana karşı sadece kendilerinin çarpıştığını anlatıp övünüp duruyordu. Oysa asıl tuzağın içinde can çektiğilerinin farkında bile değilmemiş artık yeni Müslüman nesiller.

Zorba krallar, gerçekleri haykıran İmamları katledip, yeni İmamlara da gözdağı verdikten sonra artık Müslümanları yönlendirecek imam çıkmamaya başlamış. Artık Müslüman memleketi çorakmış. Yeni nesle dinlerini öğreten hocaları da zaten bu zorba kralların kurduğu okullar eğitiyordu. Böyle olunca yeni neslin imanı gittikçe kaymış, din algısı değişmeye başlamış. Nitekim bu halk camilerimiz açık diye hâlâ seviniyordu. Oysa camilerinin sadece adı kalmış bunun da farkında değillermiş. Çünkü bu camilerde hoca diye arkalarında namaz kıldıkları din görevlileri krala dini hatırlatmıyorlar, Kralın yeni din anlayışını halka öğretmeye çalışıyorlarmış.

Artık bu çorak topraklarda ne din kalmış ne iman. Düşman devletler nasıl yönetiliyorsa, bu topraklar da öyle yönetilir olmuş. Din sadece hayatın belli alanlarına sıkıştırılır olmuş. Dinim elden gidiyor diye canı pahasına savaştan vazgeçmeyen bir neslin torunu bu yeni nesil artık devleti "din" ile yönetmeyi saçma görmeye başlamış, dolayısıyla babalarının, dedelerinin döktükleri kanlara ihanet etmişler.

Bir süre sonra artık halk da yeni devlete ayak uydurmaya başlamış. Yeni devletin herhangi bir düşman devletinden farkı kalmamış. Hatta düşman devletinde yaşayan Müslüman, dinini bu devletlerdekinden daha rahat yaşıyormuş.

Yeni sistem olarak ortaya sürülen "kendini yönetme olayı" ise zaten zihniyeti medya ile kontrol altında olan halkın herhangi zararlı bir reaksiyon göstermesine neden olmuyordu. Zaten yeni ortaya çıkarılan bu medya adlı zihin kontrol aracı ile iyi olan şeyler kötü, kralların nefislerine güzel gelen kötü emeller ise sanki yapılması zorunlu kutsal görevler olarak tanıtılıyordu. Halktan birkaç kişi ne zaman eski günleri hatırlasa ve başlarındaki kralın meşru olmadığını fark ederse, düşünce özgürlüğünü hapislerde devam ettirmek zorunda kalıyordu.

Aradan zaman geçmiş. Yeni kurulan onlarca devlette halen yaşayan yeni nesillerden bir kısmı artık ardarda gelen bu zorba krallardan bıkmış. Düşman ülkelerin kralları ise bu durumdan korkmuşlar. Artık başarıyla uyguladıkları eski planlarının ömür tükettiğini gören bu düşman krallar yeni planlarını uygulamaya geçirmişler. Artık bu başa getirdikleri kukla kralları biraz daha yumuşak, biraz daha İslam dine bağlı görünen kimselerden seçeceklermiş. Dinle aralarına uzun zamandır mesafe konulan yeni nesiller artık bu tuzakları anlamaktan çok uzakmış. Yani bunu da yemişler. Düzen aynı düzen, küfür aynı küfür olmasına rağmen başa geçen yeni kuklaların görünüşlerine, sözlerine aldanmışlar. Çünkü dinden ve ilminden bu kadar süre uzak kalan bu yeni nesil, artık neyin iman neyin küfür olduğunu bile anlayamıyormuş.

Ne çok uzakta ve ne de çok eskilerde yaşanmayan bu masalı anlatan bilginler, halkın halen bu aldanış içinde yüzmeye devam ettiğini, halinden memnun şekilde aldatılarak yaşamaya devam ettiklerini söylerler.

Rüya Hakkında Neler Biliyoruz?

Rüya İle Amel Edilir Mi? - I

Muhammed İMAMOĞLU

Geçmişten günümüze kadar rüya olgusu insanlar için özel bir önem taşımıştır. İnsanlar gördükleri rüyaların anlamlarını hep merak etmişlerdir. Rüyaların, sadece insanların geçmiş yaşamları için değil, gelecekleri hakkında da çeşitli bilgiler verme konusunda haberci nitelikleri de vardır.

Birçoğumuz gece başımızı yastığa koyduğumuz an rüya görüyoruz. Kimimiz bu rüyaların ne anlama geldiğini merak edip ya rüya ansiklopedilerinden anlamlarına bakıyoruz ya da etrafımızdaki kişilere anlatıyoruz. Fakat son yıllarda insanlar, gördükleri rüyanın ne anlama geldiğini anlamak için internete başvurmaya başladı. **"Rüyalarınızı uzman tabircilerimiz online tabir ediyor."** gibi bir ifade ile sunulan pek çok sayıda site var.

Binlerce insan rüyalarının ne anlama geldiğini öğrenmek için internetteki rüya tabiri sitelerine başvuruyor. Rüya tabiri sitelerinden haberdar olan ve rüyalarını yazıp göndermeye başlayan pek çok kişi bunu bir alışkanlık haline getiriyor. Her geçen gün bu halka genişlediği için de daha önce bedava rüya tabiri yapan pek çok site bu işi üyelik yöntemi ile paralıya çevirmiş durumda. Kitapçılarda ise rüya tabiri kitapları her zaman alıcı bulmaktadır.

Diğer taraftan Tasavvufçular (Sufiler) rüyayı özellikle seyru süluk sırasında bilgi yollarından biri olarak görmüş ve görülen rüyalardan manevî terakkiye işaret ve deliller çıkarmışlardır. Nitekim Kuşeyrî Risalesi, et-Taarruf, İhyâ gibi tasavvuf klasiklerinde, rüya için özel bölümler açılmıştır. Rüya, sufiler için bir bilgi kaynağı olmuş, İbn-i Arabî ve İsmail Hakkı Bursevî gibi bazı sufiler hadislerin rüya yoluyla Hz. Peygamber'den doğrudan alınabileceğine kail olmuşlardır. Bazı tarikat ve gruplar da varlık amaçlarını rüyalara dayandırmışlardır.

Biz bu yazımızda ayetler ve hadisler ışığında rüyanın İslami açıdan ne anlama geldiğini, İslam Dini'nde rüyanın bilgi kaynağı olarak kabul edilip-edilmediğinin tespitini konu edineceğiz. Tasavvufçuların rüyaya bakışlarını tahlil edip, hadislerin rüya yoluyla Hz. Peygamber'den doğrudan alınabilmesi konusunda İslam âlimlerinin görüşlerini aktaracağız. Tevfik Allah(c.c.)'tandır.

RÜYA NEDİR? KISIMLARI

Rüya kelimesi bilindiği üzere Arapça bir kelimedir. "Rüya, "Ra-E-Ye" fil kökünden "Fa'la" kalıbında bir mastar olup uykuda bir şeyi görmek demektir. İsim olarak da uykuda görülen şey manasına gelir.¹

Âlimler, rûhî bir hâdis olduğu için, rüyanın tanımında ihtilaf etmişlerdir. Bu bakımdan, rüyanın birçok ilmî disiplin açısından tanımı yapılmıştır. Örneğin; İbn-i Haldun rüya'yı: **"Ruhani bir şey olup uykuda iken insani olan ruhun, manalar âlemine dalması sonunda gaibten kendisine akseden varlıkların şekil ve suretini bir anda görmesinden ibarettir"** şeklinde tarif etmiştir.² İsmail Köksal'ın rüyalarla

1 İbni Manzur, Lisanu'l -Arab, c.14, s.297

2 İbn-i Haldun, Mukaddime, MEB Yay.:,(Çev: Zakir Kadiri Ugan) İstanbul,1996,c,I,s.251

ilgili çalışmasında rüya, **“Misal âlemindeki kaderle alâkalı levhaların, aynen veya değişik yansımalar halinde uyku halinde ruhumuza aksetmesidir.”**³ diye tanımlanmıştır.

İnsan ruhunun bu yaşadığımız âlemle ilişkisi olduğu gibi, daha yüce âlemlerle de ilişkisi vardır; bu kabiliyette yaratılmıştır. İnsan ruhu yüce âlemle ilişkisini arttırmaya çalışırsa, birçok şeylere muttali olabilecek kapasitededir. Bu ise bedeni ihtiyaçların sarıp sarmaladığı insan için çok zordur. Uykuda ruh, beden ile ilgisini en aza indirdiğinden biraz da olsa serbest kalmakta, kendi aslî âlemiyle, yani ruhlar âlemiyle ilişkiye geçmektedir. Âlem-i melekûtta, geçmiş, hal ve gelecekle ilgili bilgiler kayıtlıdır. Bu bilgilerden ruh kendisi ile ilgili olanlarını alır. Bu aldıkları bilgileri hayal dünyasına gönderir. Mutehayyile bu görüntüleri uygun bir kalıba dökerek, hissi müstereğe yani insanlar için ortak olan hislere gönderir. Böylece biz rüya görmüş oluruz.⁴

Rüyayı, batılı bilginlerin “gün içinde karşılaştığımız olayların bilinçaltında büründüğü hal” olarak tanımlamasına karşılık doğulu bilginler, bu görüşe katılmakla beraber, onu daha çok bir ilahi ve uyarıcı mesaj olarak görmüş ve önemsemiştir.⁵

Rüyaların insana ilginç gelen yönü, çok kısa sürmeleri ve sürekli hareket etmeleridir. Normalde günler sürecektir bir olay rüyada saniyelerle ifade edilecek bir zaman dilimi içinde gerçekleşmiş gibi görülebilir.⁶

Kur’an-ı Kerim’de uyku şöyle tarif edilir: “Gece olsun, gündüz olsun, uyumanız Allah’ın kudretini bildiren alâmetlerindendir.” (Rum, 30/23). İslami olarak rüya tanımı yapılacaktır olunursa; **“Allah Teala’nın melek vasıtasıyla hakikat veya kinaye olarak kulun şuurunda uyandırdığı kişiye özel görüş, düşünüş ve vicdani duygular veya şeytani telkinler meydana gelen karışık hayallerden ibarettir.”**⁷

İslam’a göre rüya görme, insan nefsinin, kendi iç dünyasında, bir an için olayların hakikatinin suretlerini mütalaa etmesi olarak değerlendirilebilir. Konuyla ilgili olarak Allame İbn-i Kesir, “Şüphesiz ki nefis, ruhani olduğu zaman (manevi bir hale geldiği vakit) olayların suretleri onda bilfiil mevcut olur.”⁸ demektedir.

İslâm’ın iki aslî kaynağı olan Kur’ân ve Sünnet’te rüya konusuna sıklıkla değinilir. Kur’ân-ı Kerim’de; Hz. İbrahim, Hz. Yusuf ve Mısır hükümdarının gördüğü rüyalar söz edilmekte (Yusuf 12/5, 43, 100; el-İsrâ 17/60; es-Sâffât 37/105), Hz. Peygamber’in gördüğü bir rüyanın Yüce Allah tarafından doğru çıkarıldığı belirtilmektedir. (Feth 48/27).

Hadislerde Resûlullah (s.a.v.)’ın rüyaları üç guruba ayırdığı ifade edilmektedir. Bunlar da; Allah tarafından ilham edilen sadık rüyalar, şeytanın vesvese ve korkutmalarından doğan ahlâm ve bir de nefsin hayal ve kuruntuları şeklinde vukua gelen rüyalar ibarettir.⁹

Biz de Rasulullah (s.a.v.) efendimizin tasnifine göre rüyaları üçe ayırarak sınıflandıracakız:

1) Sadık Rüyalarda: Doğrudan doğruya Allah tarafından veya melek vasıtasıyla kalbe yansıyan ve gaybî manaları taşıyan rüyalar. Rüyanın bu kısmına “sadık rüya” veya “salih rüya” denilmektedir. Bu tür rüyalar için; İslami kaynaklarda Rahmani veya ruhani rüya terimleri de kullanılmaktadır.¹⁰

3 İsmail Köksal, Rüyaların Fıkhi Boyutu, Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2.Sayı, s.36, 2008

4 Bünyamin Açıkalın, Kur’ân-ı Kerim’de Rüya Kavramı, s. 14, Marmara Üniversitesi SBE, , İstanbul,1996.

5 Osman Fatih Belbağı, Rüya: Hakikat Penceresi mi Hayal Perdesi mi?, s.13,Gül Yurdu Yayınları, İstanbul,2006,

6 Abdulvahit İmamoğlu, Psiko- Sosyal Açıdan Rüya ve İstihare, s.1-2, Değişim Yayınları, İstanbul, 2004

7 Osman Fatih Belbağı, Rüya: Hakikat Penceresi mi Hayal Perdesi mi?, s.19,

8 İbn-i Kesir, Hadislerle Kur’an-ı Kerim Tefsiri, s.4080, (Çev. Bekir Karlığa- Bedrettin Çetiner). İstanbul, Çağrı Yayınları,1985

9 Buhârî, Talih-, 26; Müslim, Ru’yâ, 6.

10 Abdulvahit İmamoğlu, Psiko- Sosyal Açıdan Rüya ve İs-

Ebû Hureyre (r.a.)’den rivayete göre, Hz. Muhammed (s.a.v.): **“Zaman (kıyamet) yaklaştığında¹¹ Müslüman’ın gördüğü rüya neredeyse yalan söylemez. Rüyası en doğru olanınız, en doğru sözlü olanınızdır. Müslüman’ın rüyası peygamberliğin (nübüvvetin) kırk altı bölümünden bir bölümdür. Rüya üç kısımdır: Allah’tan gelen müjdeler olan salih rüya, şeytandan gelen üzüntü, bir kimsenin kendi kendine konuştuğu rüya. Biriniz beğenmediği bir rüya görürse kalkıp namaz kılsın ve onu halka anlatmasın.”**¹² buyurmuştur.

Hiz. Peygamber (s.a.v.) diğcr bir hadisinde; “Ey insanlar! Şu biline ki, peygamberlik müj-delerinden geriye, Müslüman’ın gördüğü veya Müslüman’a gösterilen Salih (doğru) rüyadan başka bir şey kalmamıştır.”¹³ buyurarak peygamberlerin Allah’tan aldığı birçok mesajın rüya aracılığı ile olduğunu açıklamıştır.

Peygamberlerin görmüş oldukları rüyaların birer vahiy olarak anlaşılmasına en büyük delillerden biri de Hiz. İbrahim ve Hiz. İsmail peygamberlerin kıssalarıdır. Şöyle ki, Kur’an’da ifade edildiğine göre Hiz. İbrahim, oğlu Hiz. İsmail’i rüyasında boğazladığını görmüş ve Hiz. İsmail’e durumu anlatmış, onun da bu duruma rızasını aldıktan sonra onu boğazlamaya götürürken gökten bir kurbanlık indiğı anlatılmaktadır. Burada bir peygamber olarak Hiz. İbrahim’in rüyasında oğlunu kesiyor olarak görmesi daha sonra bütün insanlığı ilgilendirecek dini bir vccibeye işaretler. Zira peygamberlerin rüyalarının vahiy türünden olduğı kabul edilmektedir.”¹⁴

Hiz. Aişe’nin belirttiğine göre Hiz. Peygamber’e vahyin başlangıcı uykuda doğru rüya şeklinde olmuştur. Bu anlamda peygamberlerin rüyası kesin bilgi ifade eder. Peygamberlerin dışında

kimselerin gördüğü rüyalar ise, gören kimsenin durumuna göre birer vehim veya karışık duygulardan hakikate kadar çeşitli mertebededir. Nitekim bir hadisinde Hiz. Muhammed “Rüyası en doğru olanınız, en doğru sözlü olanınızdır.”¹⁵ buyurarak rüyada görülenlerin kalp temizliği ile doğru orantılı olarak gerçeğe dönüştüğünü açıklamıştır.

Sadık rüyayı Hiz. Peygamber, (s.a.v.) nübüvvetin kırk altı cüzünden biri olarak belirtmiştir.¹⁶ Bu hadisi İmam Zebidî şöyle şerh etmiştir: “Sadık rüya, sıhhat ve isabet itibariyle peygamberliğin kırk altı parçasından birine denktir. Resul-i Ekrem’e rüya-i salih ve sadika suretiyle vahiy, altı ay devam etmiştir. Peygamberimizin nübüvvet ve risalet hayatı yirmi üç sene devam ettiğine göre, rüya tarikiyle vahiy müddeti, nübüvvetleri zamanının kırk altı cüzünden bir cüzü olur. Bu cihetle salih mü’minin gördüğü rüya, sıhhat ve isabet itibariyle nübüvvetin kırk altı cüzünden bir cüzüne muvafık olur demektir. Yalnız buradan, sadık rüyanın peygamberliğin bir parçası olarak kaldığı, peygamberlik kadar kuvvetli bir mahiyet taşıdığı neticesi çıkarılmamalıdır. Aksi takdirde sadık rüyayı vahiy ve nass derecesine çıkarmış oluruz ki, bu çok tehlikelidir.”¹⁷

Allame İbn-i Kesir de: “Sadık rüyaların doğruluğuna delalet ve sıhhatine şahadet eden birtakım deliller bulunmaktadır. Öyle ki, rüya gören şahıs uyku sırasında (bu deliller ve işaretler vasıtasıyla) Allah tarafından kendisine bir müjdenin verildiğini hisseder.

Birinci alâmet, rüya görenin derhal uyanmasıdır. Diğcr bir alâmet bu idrakin devamlı ve sabit olmasıdır. Çünkü bu rüya bütün teferruatıyla hafızasına nakşedilmiştir.

Hiçbir şekilde yanılma ve unutma hali ona yol bulamaz. Şayet bir rüya, uykudan uandıktan sonra ancak düşünülerek ve üzerinde durularak hatırlanabiliyor ve hatırlanınca da birçok tafsilatı unutuluyorsa o çeşit rüya aslı olmayan ahlâm (karışık) denilen rüyalardandır.”¹⁸ diyerek sadık rüyalar hakkındaki kanaatini ifade etmektedir.

tihare, s.32-33

11 Kurtubî der ki: “Allah bilir ya, bu hadiste zikri geçen zamandan murad, Hiz. İsa (aleyhisselam)’nın Deccal’i öldürmesinden sonra onunla birlikte olacak mü’min tâifenin zamanıdır. Nitekim Müslim’in bir hadisinde şöyle buyrulmuştur: “Allah İsa İbnu Meryem’i gönderir, insanlar arasında yedi yıl kalır. Bu sırada iki kişi arasında düşmanlık olmaz. Sonra Allah, Şam cihetinden soğuk bir rüzgâr gönderir. Yeryüzünde, kalbinde zerre miktar hayır veya iman bulunan tek kişi kalmaz, hepsinin ruhu bu rüzgârla birlikte kabzedilir.” Bak: İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 4/510-513

12 Müslim, Rüya 6

13 Müslim, Salat 207

14 Fahreddin Razi, Tefsir-i Kebir (Mefatihü’l- Gayb), s. 625, Ankara, Akçağ Yayınları

15 Müslim, Rüya 6

16 Buhari, Tabir,3,4; İ.Mace, Rüya,1; Darımi, Rüya, 6

17 Ez-Zebidi, Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercümesi, (Çev: Kamil Miras), c.12,s.273, D.İ.B.Yay.,7. Baskı, Ankara,1984

18 İbn-i Kesir, Hadislerle Kur’an-ı Kerim Tefsiri, s.4086,4087

Bir de Sadık rüya ile bağlantılı yakaza terimi hakkında bilgi verelim: "Uyanıklık anlamına gelen yakaza, bazı kişilerin uyku ile uyanıklık arasında veya doğrudan uyanıkken, rüyayı sadıka türü bazı olaylara şahit olmasıdır. Bu hale daha çok riyazet yapan ve nefsinin kötülüklerden arındıran şahıslar ulaşır. Böyle bir durum, uyu-madan geçkeleştığı için rüyadan ayrılır. Bilinen maddi âlemin şartlarından uzak olmasıyla da uyanıklıktan ayrılır. Ruhun yükselerek ulvi makamlara ulaşmasıyla elde edilen bir sonuç olan bu duruma, Hz. Ömer'in cemaat önünde hutbe verirken komutanı Sâriye'ye "Dağa, dağa..." diyerek, harp anında önemli bir taktik vermesi örnek gösterilebilir. Değerlendirme açısından yakaza, sadık rüya kapsamındadır."¹⁹

2) Cismani Rüya: Genel olarak uykuya yatılan ilk saatlerde kendini gösteren, günlük hayatın bir devamı şeklinde ortaya çıkan rüyalarlardır. Zira uykunun başlangıcında insanın sinir ve duygu gibi hassaları tıpkı motorun durmasından sonra pervanelerin bir müddet daha çalışması gibi bir faaliyet gösterirler. Örneğin insanın çalıştığı işte eksik bıraktığı bir faaliyet,

rüyada tamamlanmış ya da devam ediyor görülebilir. Bu tip rüyalar genelde önemsiz kabul edilir.

3) Nefsanî Rüya: Bir hadiste, şeytanın uykuda insanla oynadığı bildirilir. Dolayısıyla bu tür rüyalar, böyle bir irtibat neticesinde, bir kişiyi mahzun etmek için şeytan tarafından gösterilir. Bundan dolayı onun şeytana nispeti münasiptir. Şu rivayet bu gerçeği gösterir: Bir gün bir şahıs, Hz. Peygamber'e geldi ve bir rüya gördüğünü söyledi. Bu rüyaya göre onun başı kopmuş ve kendisi de arkası sıra gitmişti. Anlatılanı dinleyen Hz. Muhammed (s.a.v.): "Şeytanın seninle uykuda iken oynadığını anlatma" buyurdu.²⁰ Dolayısıyla ihtilam rüyaları ile bir Müslüman'ı korkutmak için şeytanın sebep olduğu rüyalar bu kapsamdadır. Bunlara hulüm, edğâsu ahlâm, rüyayı kazibe gibi isimler de verilir. Bu sebeple onlar başkasına anlatılmaz ve yorumlanamaz. Yorumlansa da bir sonuç oluşturmazlar. Şu hadis bunu belirtir: "**Rüya Allah'tan, hulm (düş) ise şeytandandır.**"²¹

19 İsmail Köksal, Rüyaların Fıkhi Boyutu, s.50

20 Müslim, Rüya 14

21 Buhari, Bedil Halk 1358

Bilim adamlarına göre; bu tür rüyalar, kişinin ağır bir uykuya daldığı, el ayak ve beş duyu organlarının devreden çıkarak, kendisinden geçtiği anda gördüğü rüyalar. Bunlar, insanın bilincine yığılmış olan duygu ve isteklerin gayri ihtiyari dışı vurularak kendini gösteren rüyalar. Bu rüyalar tepkisel rüyalar olup güncel iş ve eylemlere bir tepki niteliği taşırlar. Örneğin, günlük hayatında başkalarından haksız tepki ve eziyet gören kişi, uykusunda onu alt edebilecek rüyalar görebilir.

Allame Mevdudi de bu konuda şöyle demektedir: "... Adgas-ü ahlâm'a gelince: Bu tür rüyalar çeşitli sebep ve etkenlerden dolayı değişik türden olmaktadır. Mesela, bu tür rüyaların bir bölümünde, şeytan yolunu şaşırmış, dalalette kalmış veya inancı zayıf bir insana gelerek bir bâtilin hak olduğunu yahut bir hakkın bâtil olduğunu telkin etmektedir. Ve ona öyle bir takım şeyler göstermekte, bir takım sözler söylemektedir ki bunlar onu saptırmakta, yoldan çıkarmaktadır. Bu rüyaların bir bölümünde de, insanın vehimleri, düşünceleri, korkusu, nefreti, hırsı veya istekleri rüyasında gözünün önünde canlanmaktadır. Bir başka bölümde ise; insan hastalığının etkisi ile bazı şeyler görmektedir."²²

RÜYA İSLAM'DA BİLGİ KAYNAĞI MIDIR?

İslâm kültür ve medeniyet tarihinde, rüya konusuyla en çok ilgilenen tabaka, mistik yaşıntının müntesipleri olan sûfiyyûn tabakasıdır. Bu ekol taraftarlarına göre rüya; dünya ve ahirette olan şeylerin müşahedesidir.²³

Bazı mutasavvıflar, yazmış oldukları eserlerin, kendilerine rüyada verilmiş bilgilerden kaynaklandığını iddia etmeleri sebebiyle, rüyaya ayrı bir önem vermektedirler.²⁴

Meşhur mutasavvıf Kuşeyrî'ye göre rüyanın hakikati, kalpte meydana gelen hatıralar ve hayalde canlanan görüntülerdir. Duyuların tümü tamamen uykuya dalmadığında, insan rüyada gördüğünü hakikat zanneder. Hâlbuki gördüğü bu şeyler, kalbe yerleşmiş olan hayaller ve tasavvurlardır. Dış duyuların insan üzerindeki etkisi kalktığında bu yerleşmiş olan tasavvurlar,

malumattan sıyrılarak soyut ve zorunlu olarak gün ışığına çıkarlar ve rüyayı görende netlik kazanırlar. Ne zaman insan uyanırsa müşahede âlemini algılamasıyla bu hal onda zayıflar. Bu durum karanlıkta yanan kandilin ışığının, güneşin doğmasıyla meydana gelen aydınlanmayla bastırılması gibidir.²⁵

Tasavvufi fikre göre maneviyât sahipleri görülmeyen gizlilikleri keşf edebilirler. Bu keşf, bazen rüyanın bir kolu olan ilhâm, bazen sâdık rüya ile bazen de ayân, yani rüya ile olduğu gibi açık göz ile keşf tarikiyle de olur. İnsan ma'nen bir âleme yükselir, orada eşyanın hakikatini görür ve manalarını anlar. Doğru rüya, nübüvvetin kırk altı cüz'ünden bir cüz'ü olduğu gibi, bu da en yüksek olan nübüvvetin derecelerindendir. Bu hadisi göz önünde bulunduran tasavvufçular rüyanın, kulun Allah'la olan iletişiminden doğan bir bilgi kaynağı olduğu görüşündedirler.²⁶

Tasavvufçular, rüyayı bilgi edinme yollarından saymışlardır. Bu konuda Erzurumlu İbrahim Hakkı şöyle der: "Kalp ve ruh temizliği içinde uykuya dalan bir kimsenin ruhu, bedeni terk ederek âlem-i melekût'a kadar yükselebildiğinde akl-ı evvel ile karşılaşır ve ruhlar âleminin idrak melekesi ve vasıtası olan bu akl-ı evvel ile maddi olaylar dünyası ile sırf ruhlar dünyası arasında bir dünya olan ve bütün varlık ve olayların kendisinde yaşadığı Berzah âlemini idrak edebilir ve bu şekildeki bir idrakle insan ruhu idrakinin konusu olan varlık veya olay hakkında bilgi sahibi olabilir."²⁷

İbn-i Hazm bu iddia karşısında der ki: **"Peygamberlerin rüyaları dışında herhangi bir konuda bir kişinin rüyası ile (dini ve sosyal alanda) hüküm vermek kesinlikle caiz değildir. Çünkü rüya, (zannî bir ilim olması sebebiyle) sözü öldürür. Rüyanın doğru olup olmadığını tespit etmenin imkânı yoktur. Rüyalarda bazen zıddı ile kıyas vardır. Dinde ise kıyas, benzeri ile yapılır. Bu sebeple rüyalarla dini hükümler çıkarılamaz, dini hayat ihsas edilemez, bu hakikatlere terstir."**²⁸

22 Mevdûdî, Meseleler ve Çözümleri, c.4, s.10-11, (çev. Yusuf Karaca), Risale Yayınları, İstanbul 1990

23 Taner Cücü, İslâm'da Rüya-Amel İlişkisi, Diyanet İlmi Dergi, Ankara, 1977, c. 16, sy. 2, s. 96.

24 Uludağ, "Rüya" md., DİA, XVIII, 309

25 Kuşeyrî, Kuşeyrî Risalesi: Tasavvuf İlmine Dair, trc. Süleyman Uludağ, İstanbul, 1981, s. 365.

26 Gazzâlî, İhyâ-u Ulûmi'd-din, I, 206

27 Erzurumlu İbrahim Hakkı, Marifetname, s.99-100, Kitap San. Yay., İstanbul, 1984,

28 İbn-i Hazm, El-İhkam, Kahire, c.4, s.407, h.1404, m.1984

Kendisi de tasavvuf erbabı olan Said Havva (rh.a.) der ki: "Mutasavvıflar bazen rüyaya göre, Allahu Teala'nın şeriatına ve onun hükümlerine aykırı hüküm bina etmektedirler. Sofuların bu rüyaya dayanarak hükümler çıkardığı ve buna göre bir tavır aldığı çoktur. Mesela rüyaya dayanarak bazıları bir kâfir'e bağlılığını belirtmektedir. Nasslar bunu kesinlikle yasak etmektedir. Rüya çok defa şariin bir şeye vermediği değeri veya sıfatı vermede esas kabul edilmiştir. Mesela şeyhin falan amelden daha üstün sayması gibi. Hâlbuki nasslar onun aksine ifade etmektedir."²⁹

Mesela günümüzden bir örnek: "(Bir arkadaşı rüyasında Hz. Muhammed'i görmüş ve o zat'a demiş) Akşam rüyamda Efendimizi gördüm: Size selam söyledi ve "Evlendiği gün ölür ve cenazesine de gelmem."³⁰

Bu konuda günümüz âlimlerinden Muhsin Abdülhamid şöyle demektedir: "Bildiğimiz gibi, avam tabakasının ve cahillerin büyük bir kısmı rüyaya bağlanırlar, rüyadan gelen her şeyi tasdik ederler, onu hayatlarında takip edecekleri yolu aydınlatan bir ışık sayarlar; alâmetlerini, hayallerindeki kalıntıları incelemeye koyulurlar. (...) Bu yalanlara ancak aklında delilik, gönlünde maraz bulunanlar; avam tabakasına, cahillere, bönlere karşı kalpleri hakikatlere yalan karıştırmak ve meramına erişmek için vasıta olarak kullandığı habis maksatlarla dolu olan kimseler inanabilirler. Rüyaların büyük bir kısmı tevili olmayan kompleks şeylerdir. Onlar, ya ruhî hastalıkların bir neticesidir veya aklî bozukluklardan, vücut hastalıklarından doğar. Yahut da insanın farkında olmadan şuuraltında saklanan ve herhangi bir sebeple uygun bir zamanda şuur üstüne çıkan, başından geçmiş eski hadiselerin tesiriyle meydana gelir. Sadık rüyalar azdır. Bunlar doğru olmakla bera-

Neticede Rüya, ilmî bir delil değildir. Buna dayalı olarak bir hüküm verilemez. Bunları gören kimse, başkalarını o yolla elde ettiği bilgilere davet edemez. Fakat gördükleri şeyler İslam'ın ölçülerine aykırı değilse, görenlerin kendileri onlara göre hareket edebilir. Zaten bu durumda İslam'ın mubah kıldığı dairede hareket etmiş olurlar. Mesela gördüğü rüya, hadislerde olduğu şekli ile sadık rüya ise rüyadaki mesajı doğru çözerek hayatına tatbik edebilir.

ber, zannî delildirler ve üzerlerine itikadî esaslar kurulamaz, bir fikrin ispatına veya dinî hükümlerden herhangi birine delil olamaz."³¹

Bilgi elde etme yolları açısından rüyayı incelediğimizde şu gerçeği gözden kaçırmamak gerekir ki; rüyalarda görülen her şeyin gerçekleşme payı, bütün rüyalara nispetle son derece düşüktür. Rüya yoluyla bilgi sahibi olmak, Kur'an-ı Kerim'e göre insanın önüne konulmuş bir amaç değildir. Şunu da belirtmek yararlı olacaktır:

Rüya yoluyla bilgi sahibi olmak Kur'an'a

göre insanın önüne konulmuş bir amaç değildir. İnsanın asıl sorumlu olduğu alan, uyanıkken yaşadığı alandır ve asıl önemli olan da o zaman dilimindeki Allah'ı unutmadan sürekli olumlu bir aktivite içinde hayatını sürdürmesidir. Çünkü uyku insanın sorumluluğunu düşünen bir olgudur.³²

Neticede Rüya, ilmî bir delil değildir. Buna dayalı olarak bir hüküm verilemez. Bunları gören kimse, başkalarını o yolla elde ettiği bilgilere davet edemez. Fakat gördükleri şeyler İslam'ın ölçülerine aykırı değilse, görenlerin kendileri onlara göre hareket edebilir. Zaten bu durumda İslam'ın mubah kıldığı dairede hareket etmiş olurlar. Mesela gördüğü rüya, hadislerde olduğu şekli ile sadık rüya ise rüyadaki mesajı doğru çözerek hayatına tatbik edebilir.³³

Rüya tabiri, rüyada Rasulullah Efendimizi görmek ve hadislerin rüya yoluyla Hz. Peygamber'den doğrudan alınabilmesi konularını -inşallah- önümüzdeki sayıda ele alacağız. Selam ve dua ile...

29 Said Havva, Ruh Terbiyemiz, s.313-314, Kayihan Yay., İstanbul, 1989

30 Fethullah Gülen, Küçük Dünyam, Zaman Gazetesi, 12.3.1992

31 Muhsin Abdülhamid, İslâma Yönelen Yıkıcı Hareketler (Bâbilik ve Bahâiliğin İçyüzü)], s.105, DİB Yayınları, Ankara 1986

32 Halis Albayrak, Kur'an'da İnsan- Gayb İlişkisi, s.223, Şule Yayınları, İstanbul, 1993

33 Bülent Akot, Rüya Tecrübesinin Psikolojik Ve Dini Temelleri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara-2005.

İbadetlerin Sosyal Hayata Etkileri

Sabah akşam
Rablerinin rızasını
dileyerek Ona dua
edenlerle beraber
sabret. Dünya
hayatının tantanasını
arzulayarak onlardan
gözünü ayırma.
Kehf Suresi, 18:28

Cefai DEMİREL

İBADET

İbadet; "Gönülden ve isteyerek Allah'a yönelmek ve emirlerine itaat etmektir tapmak, itaat etmek, boyun eğmek, kulluk etmek, Allah'a hem şükran borcunu ödemek, hem de bağlılığı, sevgiyi göstermek amacını güden tutum ve Rabbini ta'zim için yapmış olduğu davranışa denir." (namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmek zekât vermek, kurban kesmek, itikâf, dua, Kur'an okuma, hayır ve infakta bulunma gibi belirli davranış vb.)

"Bu dünyada güzel davrananlara, güzel mükâfatlar vardır. Ahiret yurdu ise onlar için daha hayırlıdır."(Nahl, 30)

İbadetler, yaratıcı olarak kabul edilen yüce varlık için ve onun hoşnutluğunu elde edebilmek maksadıyla yerine getirilirler ancak bu hoşnutluğu elde etmenin yanında hem ferdi hem de toplumsal birçok faydanın da temin edilmesini sağlarlar.

"Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."(Zâriyât, 56-58)

"(Ey Muhammed) de ki: İbadetiniz olmasa Rabbim size ne diye değer versin?"(Furkan, 77)

"Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibadet et."(Hicr, 99)

Başlangıcı insanlık tarihi kadar eskilere giden din, tarihinin her döneminde bireyleri ve toplumu etkileyen en önemli kurumlardan birisi olmuştur.

Din, hem bireyi hem de toplumları etkileyen sosyo-kültürel bir kurum, insanın günlük hayatındaki davranışlarına yön veren bir faktördür.

İbadetin toplumsal ilişkilere, sosyal hayata yönelik sonuçlarının olması kaçınılmazdır. İbadetler,

insanda olumlu tutum ve davranışların oluşmasına, gelişmesine ve pekişmesine; olumsuzlarının da değişmesine vesile oldukları sürece anlamlıdır.

İbadetlerin ruhunu yakalama ve hissetme bakımından onların hem iç dünyamızda, hem de dış dünyamızda yansımalarının olması gerekir. Böylece iman, ibadet ve ahlak olarak din, insanın kendisi için anlamlı bir bütün haline getirebilsin.

İbadetler toplumsal bütünleşmeye sosyalleşmeye katkı sağlarlar:

İbadetlerin en temel toplumsal özelliklerinden birisi, sosyal bütünleşmeyi sağlıyor olmalarıdır. En ilkel topluluklardan en gelişmiş toplumlara varıncaya kadar o toplum ya da toplulukta yaşayan insanları en güzel ve en birleştirmeci-bütünleştirmeci bir tarzda bir araya getirmeyi başaran unsurlar ibadetler ve mabetlerdir. Dikkat edilirse yerleşim yerlerinin genellikle mabetler etrafında oluşturulduğu ya da mabetlerin, oluşturulan yerleşim yerlerinin tam kalbinde inşa edildiği ve etrafında yaşayanları bir araya getiren bütünleştiren bir yapıya sahip oldukları görülür.

Cuma ve bayram namazları ve hac ibadeti gibi ibadetler toplu şekilde icra edilmek zorundadır. Cemaat yani topluluk ile birlikte ifa edilir olmaları toplum içerisinde ve özellikle Müslümanlar arasında birlik beraberlik şuurunun gelişmesini, bireyin topluma karışmasını, yalnızlık, içine kapalılık ve asosyalikten kurtularak sosyalleşmesini temin eder. İbadetler, sadece bireyi Allah'a yaklaştırmakla kalmaz, onu diğer insanlara da yaklaştırır, onun Rabbine ve toplumuna yabancılaşmasını önler, sosyalleşmesine katkıda bulunur. Toplumsal bir değer olarak dinin pratik uygulamaları olan

ibadetlerin öğrenilip yaşanması her şeyden önce sosyalleşmenin bir parçasıdır.

İslam sosyal bir dindir Budist veya Hristiyan rahipler gibi inzivaya çekilip asosyal bir hayatı kabul etmez. Kendini toplumdan soyutlayıp toplum ne yaparsa yapsın biz ibadetle meşgul olalım düşüncesi İslam'la bağdaşmaz.

İbadetler kötülüklerden uzaklaştırır: İbadetlerin fonksiyonlarından bir diğeri de kişiyi ve toplumu oluşturan fertleri, ibadetlere riayetleri ölçüsünde kötülüklerden alıkoyma özelliğidir. İbadetlerin bu özellikleri, Kur'an-ı Kerim ayetleri ile sabittir.

"(Ey Muhammed!) Kitaptan sana vahyolanı oku, namazı da dosdoğru kıl. Çünkü namaz, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkor. Allah'ı anmak (olan namaz) elbette en büyük ibadettir. Allah, yaptıklarınızı biliyor."(Ankebut 45)

Hz. Peygamber bir hadislerinde: **"Oruç tutan öyle insanlar vardır ki, kârları sadece açlık ve susuzluk çekmektir."** Buyurmakta ve ibadetlerin eğer ki davranışlarda müspet bir değişikliğe imkân vermiyorsa samimiyetten ve sevaptan da nasiplerinin az olduğunu ifade etmektedir. İhlâs ile ifa edilen ibadetlerin mutlak olarak kişinin davranışları üzerinde müspet bir etkisinin olması gerektiği, Kur'an ve sünnet ile de izah edilmiş olmaktadır.

Kişinin ahlakını müspet yönde etkileyen ibadetlerin, kişi bazında sağladığı bu yararlar, doğal olarak toplumda da hissedilir. Ahlaki erdemi elde etmiş bireylerden oluşan bir toplum da tabii olarak ahlaken erdemli ve içerisinde yaşanabilir bir toplum haline gelir ki istenen ve arzulanan sonuç da bunun ta kendisidir.

Ancak bunu elde etmenin yolunun da ifa edilen ibadetlerdeki ihlâs ve samimiyetten geçtiği unutulmamalıdır. Eğer namazımız orucumuz bizi kötülüklerden alıkoymuyorsa, biz namazımızdan ve orucumuzdan gafiliz demektir.

İbadetler paylaşma, dayanışma ve yardımlaşmayı öğretirler: İbadetlerin kişi ve toplum bazında kazanımlarından bir tanesi de, toplumdaki kişiler arasında yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma duygularını temin etmek suretiyle insanları bencillikten, cimrilikten ve bananecilikten uzaklaştırmasıdır. İnsanlar arasında paylaşım ve yardımlaşma arttıkça mutluluk ve esenlik de o oranda artar.

Hz. Peygamberin **"Komşusu aç olduğu halde kendisi tok yatan bizden değildir."** "Nefsin için istediğini mü'min kardeşi için istemeyen bizden değildir" hadisi paylaşmanın ve yardımışmanın önemini bizlere bildirmektedir. **"namaz**

kılınız, zekât veriniz" emri ile yardımlaşmayı, paylaşımı emretmektedir. İnsanların bencillikten, stokçuluktan, mal, biriktirip ihtiyaçlıların görmezden gelinmesinden zekât ve sadaka kültürü ve paylaşım içeren diğer ibadetler ile uzaklaşması amaçlanır.

İbadetlerin sosyal yaşamda düzenleyici rolü: Hiçbir fikir, felsefe, ideoloji dinin yerini tutamaz ve onun yaptığı tesiri yapamaz. Her ideoloji ya fikir sahasında kalır, ya ekonomi sahasında kalır ya ahlak sahasında kalır.

İslam hayatın her alanında düzenleyici rol oynar. Ekonomi, maliye ahlak, ceza hukuku, aile ilişkileri, eş ve çocuk, yemek içmek, yardımlaşmak.

Kişisel çıkarları düzene sokmasıyla, birlik şuurunu doğurarak bütüne bağlılık duygusunu kuvvetlendirir. Örnek verirken Osmanlıda **ahilik** kurumu. Günümüzde tüketici hakları kurumu halkın kandırılmasını zarar görmesini önler. Esnaf sanatkârlar odası esnafı denetler haksız kazanç sağlamanın önüne geçer. **Ahilik** İslam kaynaklıdır ve bu kurumların yapmış olduğu görevleri yerine getirirdi.

NAMAZ: Namaz insanı fuhşiyattan alıkorar: **"(Ey Muhammed) sana vahyedilen kitabı oku ve namazı kıl. Çünkü namaz hayâsızlıktan ve kötülükten alıkorar. Allah'ı anmak elbette (ibadetlerin) en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir."(Ankebût, 45)**

"Şu namaz kılanların vay haline ki onlar kıldıkları namazın manasından uzaktırlar,"(el-Maun)

Mealindeki ayetler namaz kılmada özü yakalayamamış ve onun olumlu etkilerini davranışlarında gösterememiş kişilerin durumunu çok çarpıcı bir biçimde ortaya koymaktadır. Özellikle günümüzde namaz gibi İslam'ın temel ibadetlerini yerine getirip de kendilerinden beklenen ahlaki olgunluk ve erdemliliği gösteremeyen kişileri, ibadetlerin özünü tam manasıyla kavrayamadıklarını gösterir.

Şekil ve anlam bütünlüğü içerisinde yerine getirilmeyen bir ibadet verimsiz, eksik ve özürdür. Böyle bir ibadetin Allah nezdinde kabul edilmesi de beklenemez.

Gerçek manasına ve ruhuna uygun olarak ifa edilen namaz, her türlü kötülükten, hayâsızlıktan, azgınlıktan ve taşkınlıktan alıkorar. Şuursuz ifa edilen bir ibadette ise bu kuvvette bir koruyuculuk söz konusu olmaz.

"Gerçek şu ki, insan kolay kolay tatmin olmayan bir yapıdadır: Başına bir kötülük geldiği zaman sızlanmaya başlar. Bir iyilik ile karşılaşınca da onu bencilce sahiplenip başka insanlardan uzak tutar. Ancak namazda

bilinçli olarak Allah'a yönelenler böyle değildir."(70/Mearic, 19-22)

Namazla insan, açık çirkinlikten, edepsizlikten, kötülük ve ahlaksızlıktan, aklın ve dinin beğenmeyeceği uygunsuzluktan, kötü ve çirkin işlerden kurtulur ve uzaklaşır. Kurallarına uygun olarak namaza devam edildikçe namaz dışında da güzel davranışlar artar ve gelişir.

Namaz temizliğe alıştıırır: Temizlik namazın ön koşuludur. Namaz kılmaya başlamadan önce abdest alınması, elbisenin ve namaz kılınacak yerin temiz olması gerekmektedir.

Her gün birkaç kez yapılan temizlik, insana sağlıklı yaşam için gerekli bazı alışkanlıkları kazandırmaktadır. İnsanda fiziki bir temizlik, hijyen kurallarının uygulanmasını sağlar.

Peygamberimiz şöyle buyuruyor: **"Sizden birinizin kapısının önünden bir nehir aksa ve o kimse bu nehirde her gün beş kez yıkansa, acaba üzerinde hiç kir kalır mı? Ne dersiniz?"** Oradaki insanlar, "Hayır, bu durum onun kirlerinden bir şey bırakmaz." dediler. Peygamberimiz, "İşte, beş vakit namaz da böyledir. Allah onlar sayesinde bütün hataları siler." buyurdu (Buhari, Mevakit, 6)

Bu hadiste de namazın günahları temizlediğine işaret edilmekte. Yani hatalarımızın küçük günahlarımızın namaz sayesinde af olunacağını bize anlatmakta.

Namazın Sağlıkla İlgili Sonuçları: İbadetlerin bir hedefi de, insanı ruhen ve bedenen sağlam tutmak, ruhi ve bedeni hastalıklara karşı korumak; Çünkü namaz gibi ibadet ve yıkanmayı ön şart kabul etmekle beden temizliğine, özellikle namaz, oruç ve hac insanın ruhi temizliğe vasıtasıdır.

Genelde bazı hastalıklar vardır ki sebebi mikrobiktir, insanın cisminde arız olur. Bazı hastalıklar da vardır ki, sebebi mikrobik değildir, yani ruhidir, insanın ruhi fonksiyonlarına ve yaşantısına arız olur. Bedeni bir hastalık, bazen ruhi yaşantıyı da hasta ettiği gibi, ruhi bir hastalık bazen bedeni de etkileyebilir. O halde tam sağlıklı bir kişilik için hem bedeni hem de ruhu dengeli bir şekilde sağlıklı tutmak gerekir. Sağlıksız bir ortamda sosyal hayatın olmayacağı açıktır. (Ruh ve sinir hastaları, fiziki hastalar birbirlerine yardımcı olamazlar, sosyal yaşamın olabilmesi için sağlık şarttır.)

İslam, namaz ve diğer ibadet sistemiyle her türlü hastalığa karşı hem koruyucu bir hekimlik, hem de iyileştirici etkin bir ilaçtır. **Allah'ı zikretmek olan namaz, insanın hem bedenine, hem de ruhuna şifadır.**

Bir hadis-i şerif'te, "Namazda **şifa** vardır." (Ahmed ibn-i Hanbel: 2/390) buyrulur.

Ayrıca namaz içerisindeki değişik hareketler ile tüm iç organların çalışmaları ve hormon salgılamaları da düzenli hale gelmektedir. Eklem kireçlenmesi azalmakta, kan dolaşımı düzene girmektedir. En önemlisi vücuttaki statik elektrik atılmakta ve stresin önüne geçilmektedir.

Günlük yaşamın akışı içinde pek çok sorunla karşılaşmaktayız. Bu sorunlar zaman zaman bizi sıkıntıya sokmakta, üzmektedir. Büyük şehir, trafik, geçim zorlukları, iş stresi.

İşte namazla, bu sorunların dışına çıkılır, Namaza başlarken işimizi evimizi çoluk çocuğumuzu, cüzdanımızı kapının dışında bırakıp, yanımıza sadece kalbimizi alarak namaza durursak bu zaman diliminde sıkıntılarımız, stresimiz, bunalmışlığımız kaybolup gider.

Namaz, Mü'minin zamanı iyi kullanmasını sağlar (zaman yönetimi): Günde beş defa kılınan namaz, mü'minin hayatını disipline etmede büyük rol oynar. Sürekli belli vakitlerde ifa edilmesi, onu ruhen ve bedenen, maddeten ve manen disipline alıştıırır.

Başarı, zamanı iyi kullanmakla doğrudan ilişkilidir. Zamanı yönetme, işleri plânlı-programlı bir şekilde yürütme başarının temel anahtarıdır. Ancak zamanın önemini çoğunlukla onu kaybettikten sonra fark ediyoruz. Bunun için, zamanı iyi kullanma becerisini kazanmalıyız. Belirli vakitlerde kılınan namaz, hayatı plânlama ve işleri ona göre düzenleme alışkanlığı kazandırmaktadır. Namaz ile vakitlerini tanzim eden kişi, vaktin kıymetini anlama, vakti değerlendirme yönünden kazanım elde eder.

Namazın İradeli İnsan Yetiştirmedeki Rolü: Her namazın başında Fatiha suresini okuyarak Allah'ı övgüyle anan ve gerçek övgünün O'na layık olduğunu ifade eden bir kimsenin nazarında artık maddi güçlerin bir değer ve ağırlık taşıması mümkün olamaz. Bu şekilde namaz kılan kimse artık ilahi ve insani hedefler uğruna çaba gösterirken hiçbir güç ve engelden de korkmaz. Namaz, gerçek bir huşu ile kılınırsa insanın ruhunun yücelmesinde inanılmaz bir etkiye sahiptir.

Namazda okunan **Fatiha** suresi İslam'ın temel çizgilerini ve Kur'an'ın ana öğretilerini kısaca ortaya koymaktadır. Allah'ın her şeyi yaratıp yönettiği, O'nun her işinin güzel ve övgüye layık olduğu, kıyametin varlığı, insanın yaptıklarından dolayı hesaba çekileceği bilinci insanda oluşursa hiçbir amirin, memurun, babanın, abinin, eşin yaşam zorluklarının, tesir veya etkisi ona yanlış işler yaptıramaz.

Camilerin sosyalleşmedeki rolü:

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), Medine'ye hicret ettikten sonra orada mescidi inşa ettiğinde, Müs-

lumanların plan ve projeleri, ferdi, ailevi, sosyal ve uluslar arası diğer kabile ve devletlerle arasındaki ilişkileri adına bütün sorunları mabedde görüşülüyor, istişare ediliyor ve karara bağlanıyordu.

Müslüman bireylerin sosyalleşmesinde ve kamusal bir şuur edinmelerinde temel fonksiyonlar icra etmiştir. Bu bakımdan namaz, İslâm'da yalnızca bir ibadet değildir.

Camiler Müslümanların dini tecrübelerini kolektif şekilde yaşamalarını sağlarken; fertler arasındaki iletişim, samimiyet, sevgi ve bağlılıkları güçlendiren sosyal bir fonksiyon icra eder. Müslümanlar bu sayede birbirleri ile konuşur, dertleşir, yardımlaşır; böylece bireysel veya sosyal problemleri çözmenin ortamı oluşur.

Bireylerin sosyalleşmesinde ve ilk şehir ve kentlerin oluşmasında merkezi bir rol oynamıştır. Bilindiği gibi **İslâm'da ilk şehirler, camiler etrafında örgülenmiştir. Mescid-i Haram, Mescid-i Nebevi günümüzde de (Merkez Camii, Ulu Camii, Cuma Camii.)**

İnsanlar arasındaki farklı statü gruplarını ve sınıfsal yapıları ortadan kaldırarak, fakir-zengin, efendi-köle, bilgin-cahil, aristokrat ya da orta halli, memur-sivil, devlet başkanı ve sıradan bir vatandaş aynı safta ipe dizercesine eşit bir statüye kavuşturmasıdır. Sınıf çatışmalarıyla ilgili kavga, insanlık tarihinde nasıl kanlı olaylara, siyasi, kültürel ve etnik ayrışmalara hizmet etmiştir? Bunu Batı'nın tarihinden bilmekteyiz.

Namaz için bir araya gelen insanlar, kötü davranışlarını değiştirirler, yaptıkları iyi davranışlarla da başkalarına örnek olurlar. Namaz kılmak için toplanan insanlar, birbirlerinin sorunlarından haberdar olurlar. Bunların çözümü için birbirlerine yardım ederler. Sıkıntıları, sevinçleri paylaşırlar. İnsanlar arasındaki dostluk ve kardeşlik kuvvetlenir.

Abdestin faydaları: Namaz öncesinde manevi bir arınma vesilesi olan abdest aynı zamanda, insanı teskin edici, rahatlatıcı bir özelliğe sahiptir. Tıbbi olarak da desteklenen ve su ile dokunulan mecraların hareketlendiği, damarlarda rahatlatmanın sağlandığı, uyuşan hücrelerin su ile canlanıp, zindelik kazanacağı herkesin malumudur. Hz. Peygamber bir hadislerinde: "Öfkelendiğinizde veya sıkıntıya düştüğünüzde hemen abdest alınız. Zira öfke şeytandandır, şeytan ateşten yaratılmıştır, ateşi de su söndürür." buyurarak abdestin adeta ruhi ve duygusal bir tedavi yöntemi olduğuna dikkat çekmiştir.

ORUÇ: "Kim ki yalan söylemeyi ve yalanla iş yapmayı bırakmazsa Allah Teâlâ o kimse-nin yemesini içmesini bırakmasına (yani oruç tutmasına) değer vermez."(Buhari, Savm, 8)

"Oruç tutan öyle insanlar vardır ki, kârları sadece açlık ve susuzluk çekmektir"(İbn Mace, Sıyam, 21) buyurmuşlardır.

Oruç ibadeti bilindiği üzere İslâm'ın beş temel esasından biridir. Kur'an-ı Kerim'de, İslâm'dan önceki dinlerde de emredilmiş bir ibadet olduğu beyan edilmektedir. Bu ibadette ağırlık irade terbiyesine dönüktür.

Yine oruç ömür boyunca hiçbir şekilde aç susuz kalması mevzu bahis olmayan zengini senenin bir ayında aç susuz bırakarak açlığın ve susuzluğun ne demek olduğunu, açlığın ve susuzluğun insan fizyolojisinde ve iradesinde ne gibi değişiklikler meydana getirdiğini yaşayarak öğretir. Böylece Müslümanların ellerindeki imkânlarını birbirlerine ve fakir insanlar için kullanmalarına yardımcı olur, psikolojik yönden rahatlama ve mutluluk hissi sağlar. Günlük hayatın normal seyri içinde kendisi için helal ve meşru olan pek çok iş ve davranışları bile, geçici bir zaman için bile olsa kısıtlama veya tamamen terk edebilme kararlılığını gösterir. Adeta irade eğitiminden geçer. Ramazan ayı boyunca insan, aslında ferdi ve sosyal olgunluğa erişmek için çok ciddi ve zor bir imtihandan geçer. Nefs-nin zaaf ve tutkularıyla oldukça çetin bir mücadele içine girer.

Hz. Peygamber, kendisine kötü söz söylenen ya da kavga ortamına, dedikodu ortamına çekilmeye çalışılan bir kimsenin **"ben oruçluyum"** demek suretiyle, bu haramlardan kendini uzaklaştırması gerektiğini buyurmuştur.

Oruç yardımlaşma ve dayanışma duygusunu geliştiren bir ibadettir: Ramazan ayı bir anlamda yardımlaşma ve dayanışma ayıdır. İnsanlar daha çok yardım yapmayı arzular. Yapılan bu yardımlar insanlar arasında sevgi ve saygı bağlarını kuvvetlendirir. Cömertlik duygularını geliştirir. Bunun yanında ramazan ayında kurulan iftar ve sahur sofraları, kılınan teravih namazları ve mukabele gibi dini uygulamalar toplumdaki bireyleri birbirine yakınlaştırır. Ayrıca dinimizin emrettiği mali ibadetlerden biri olan fitre bu ayda verilir. Zenginler zekâtlarını bu ayda vermeye özen gösterirler. Bu durum toplumda büyük bir yardımlaşma ve dayanışma ortamı oluşur.

Oruç, yardımlaşma ve bütünleşme ayıdır: Yine bu ay içerisinde ifa edilen teravihlerle, zekât ve fitre ibadetleri ile toplumsal bütünleşme, yardımlaşma temin edilir. İftar vermek suretiyle yardımlaşma, komşuluk ilişkileri ve ihtiyaç sahiplerinin gözetilmesi gibi dinin değer atfettiği davranışların ruhlara yansımaları görülür. Mü'minin merhamet, şefkat ve yardımlaşma duyguları gelişerek ona sosyal yönden daha güçlü bir kişilik kazandırır. Oruç ibadeti sayesinde yine toplumda bir

güven ortamı oluşmakta, kötü söz, münakaşa gibi toplumsal barışı zedeleyici davranışlar minimum seviyeye inmekte, suç oranları düşmekte.

Oruç, ailemizle ve çevremizle iyi ilişkiler kurmamızı sağlar: Aile üyeleri birlikte sahura kalkar, birlikte iftar ederler. Komşular akrabalar birbirlerini iftar yemeğine davet ederler. Topluca teravih namazı kılınır. Dini ve ahlaki sohbetler yapılır. Bütün bunlar, hem aile üyeleri arasında, hem de akraba, komşu aileler arasında iyi ilişkilerin kurulmasını sağlar. Oruç, insanın şefkat ve merhamet duygularını artırır. Daha sevecen, daha saygılı, hoşgörülü ve merhametli yapar. İnsanları kin ve düşmanlıklardan uzaklaştırır, dargınları barıştırır. Böylece insanlar arasındaki ilişkileri, birlik, beraberlik, sevgi, saygı ortamını daha da kuvvetlendirir.

Oruç insana düzenli yaşama alışkanlığı kazandırır: Oruç ibadetinin belirli kuralları ve belirli bir zamanı vardır. Belirli şartlarda ve belirli vakitlerde tutulan oruç insana düzenli, disiplinli ve programlı bir hayat yaşama alışkanlığı kazandırır. Böylece insanı günlük hayatında yeme, içme, uyuma ve çalışma zamanı belirli ve düzenli bir birey haline getirir.

Oruç sahip olduğumuz nimetlerin değerini bilmeyi öğretir.(İsraf): İnsan, elindeki nimetlerini değerini, ancak bunlar elinden çıktıktan sonra anlar. Oruç tutmakla bir süre nimetlerden uzak kalan insan, bu nimetlerin değerini daha iyi anlar. Bu anlayış insana, onların değerini bilmeyi öğretir.

Oruç, insanın iradesini güçlendirir: Oruç tutan bir kimse yeme içme gibi bedensel istek ve alışkanlıklarından uzak durur. Bu durum onun iradesini güçlendirir, disiplinli bir hayat yaşamayı, davranış ve arzularını kontrol altına almayı öğretir. İyiliklere ve güzelliklere yönelmesini, kötülüklerden uzaklaşmasını sağlar. İnsan zorluklara karşı koyabilmesi için sabırlı olması gerekir. Oruç insana, açlığa, susuzluğa ve benzeri istekleri karşı koymayı alıştıran, sabırlı olmayı öğretir. Peygamberimiz "Oruç sabrın yarısıdır"(İbn-i Mace) buyurarak bu gerçeği dile getirmiştir. Oruç tutarak iradesini güçlendiren, sabretmeyi öğrenen insanlar, zorluklara karşı dayanma gücü kazanırlar. Böylece, hayatta karşılaşılabilecekleri her türlü sıkıntının üstesinden kolayca gelirler.

Oruç'un sağlığa faydaları: Peygamberimiz (s.a.v.): "Oruç tutunuz ki, sıhhat bulasınız." buyurarak Ramazan'da olduğu gibi, bu ayın dışında da sık sık oruç tutmamız hususunda biz Müslümanları teşvik etmişlerdir. Karaciğer, bilinen 16 grup görevi vardır ve 24 saat hiç durmadan bu görevleri sürdürür. Karaciğer, yalnız oruç sırasında görevlerinin altı tanesinde günde altı saatlik bir dinlenmeye geçer. Mide, oruç anında tüm kasları-

nı dinlendirir, iç zarındaki tüm hücreler kendilerini tamir fırsatı bulur. Oruçla birlikte asit salgısını durdurur. 12 parmak bağırsağı, oruçtan en büyük sağlık payını alır. Oruçla birlikte ortalama 10 saat dinlenmektedir. Kalp, kan hacmindeki azalma, kalbe ciddi bir istirahat sağlar. Doku arasındaki fazla su atılarak doku tansiyonunu düşürür. Halk arasında küçük tansiyon diye bilinen kanın kalbe baskısı oruçlu iken düşer. Bu, kalbe yapılabilen en büyük iyiliktir. Romatizma, kalp hastalıkları, kan dolaşımındaki bozukluklar, şeker vb. hastalıkları başlatan veya artıran etkenlerin başında çok yemek gelir. Çok yemekle vücudun lüzumundan fazla kilo alması vardır ki, bu sebeple fazla yağlar kalbi sıkıştırdığı için insan rahat nefes alıp veremez.

ZEKÂT: Sözlükte "artma, çoğalma, temizlik, bereket, iyi hal ve övgü" anlamlarına gelen zekât, dinî bir terim olarak, belirli bir malın bir kısmının Allah rızası için muayyen kişilere verilmesi demektir.

İnsan topluma, toplum birlik ve beraberliğe muhtaçtır. İslam Dininin toplum içinde insanları birbirine kaynaştırmak, zenginle fakir arasında bulunan maddi ayrımı en aza indirerek sosyal adaleti gerçekleştirmek, hayatı mutluluğa sevk etmek üzere getirdiği düzenlemelerden biri ve en önemlisi de Zekât'tır.

Fakirin sosyal yaşamdan dışlanmasını engellemek için zekât ibadeti zenginler için emredilmektedir. Bu vesile ile zengin kardeşlerimiz zekât vermek suretiyle hem ibadetlerini yerine getirirken, hem de toplum içerisindeki adaletin gerçekleşmesine vesile olmaktadır.

"Mü'minler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir. Onlar ki, namazlarında derin saygı içindedirler. Onlar ki, faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler. Onlar ki, zekâtı öderler. (Mü'minun.23.1/4) Kur'an-ı Kerim'de zekât namazla birlikte zikredilmiştir. Namaz ferdi temizlenmeyi, zekât ise toplumsal **temizlenmeyi** ifade etmektedir.

Kur'an-ı Kerim'de zekât verenler için müjdesi zikredilmektedir. **"Onlar; namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren kimselerdir. Onlar ahirete de kesin olarak inanırlar. İşte onlar, Rablerinden gelen bir hidayet üzere-dirler ve işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir."**(Lokman 31. 4-5)

Zekât bireyi toplumun bir parçası olduğunu unutturmaz. Bireyin bencillikten kurtulmasına vesile olur. Bu yönüyle de zekât toplumsal bütünlüğün sağlanmasına, yardımlaşma duygusunun artmasına sebep olur.

"Mallarını Allah yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının peşinden (bunları)

başa kakmayan ve gönül incitmeyenlerin, Rab'leri katında mükâfatları vardır. Onlar için korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de"(Bakara.262) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde ise, fakirleri gözetenler övülmüştür: **"Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir."**(Âli İmran 92). Başka bir ayette ise şöyle buyrulmaktadır: **"Mallarında yardım isteyen ve (iffeti ve utancından dolayı istemeyip) mahrum olanlar için bir hak (pay) vardır."**(Zariyat 19)

Zekâtın ekonomik dengedeki önemi: Zekât, toplumda ekonomik bir denge kurar. Zengin malından bir bölümünü fakirlere verdirerek aradaki zenginlik farkını belli bir seviyede tutar. Zengin çok zengin, fakir de çok fakir olmaz. Zekât, özellikle toplumun fakir, yoksul, borçlu ve çaresiz durumdaki kesimin imdadına ulaşan bir sosyal sigortadır.

Zekât, toplumun ekonomik açıdan kalkınma hamlesine büyük bir destektir. Çünkü paranın stok edilmesini ve bir köşede saklanmasını önleyerek yatırıma yöneltir. Yatırıma yöneltilen para ise, sürekli iş sahaları açarak ve milli geliri artırıcı sahalara yönelerek topluma hizmet eder.

Zekât kalpleri birbirine ısıdırır: "Sadakalar, Allah'tan bir farz olarak ancak fakirlere, düşkünlere, onlar üzerinde çalışan (zekât toplayan) memurlara, kalpleri (İslâm'a) ısıdırılacak olanlara, kölelik altında bulunanlara, borçlulara, Allah yoluna ve yolculara mahsustur." Zekât Müslüman olmayan kimselerin kalbinde bile sevgi, yumuşaklık ve sıcaklık uyandırır. Kur'an açık bir şekilde, zekâtın kâfirin kalbinde sevgi kıvılcıklarını ateşlediğini söyler. Bu delilden hareketle zekâtın mü'minler arasında çok daha fazla sevgi, sempati ve yakınlık duygularına aracılık ettiği söylenebilir. Kâfirin kalbini yumuşatan zekât, mü'minlerin kalbinde dostluğun ve yakınlığın, sevginin ve sempatinin sembolü haline gelir.

Zekât aile bağlarını korur: Yine fakirliğin fert ve toplum hayatında açtığı yaralar arasında fertlerin şahsiyet ve onurunu yaralayan dilencilik, hırsızlık, huzursuzluk, ruhi ve ahlaki çöküntü sayılabilir, ailede geçim darlığından kaynaklanan yeni evliler arasında boşanmaların artmasının sebeplerinden birisi de geçim sıkıntısıdır. Zekât sıkıntı içerisindeki aileleri bir nebze nefes aldırarak onlara mücadele azmi kazandırır.

Zekât ve sadakanın bir diğer boyutu da, kendine zekât veya sadaka verilen kişide bu ibadetlerin imrenme meydana getirmesi, bu yardımları alan kişi olmak yerine daha fazla çalışmak suretiyle kazanan ve yardım yapar kişinin kendisi ol-

masını temin fikrini uyandırarak kişi ve toplumu çalışma ve çalışkanlığa sevk etmesidir. Bunda Hz. Peygamber'in "veren el, alan elden üstündür" hadisinin de rolü unutulmamalıdır.

Zekât suç oranlarını düşürür: Zekât toplumda meydana gelebilecek toplumsal olumsuzlukları da ortadan kaldıran bir ibadettir. Fakirin gittikçe fakirleştiği, zengin ise git gide zenginleştiği bir toplum içinden çıkılmaz olumsuzlukları yaşayabilir. Maddi açıdan sıkıntı çeken ve önünde çözüm olarak herhangi bir alternatifi bulunmayan kimselerin birer suç odağı haline gelebileceğini hatırlamalıyız. Zira ihtiyacının esiri haline gelen bir insanın yapacaklarını tahmin etmek zor olmadığı gibi, düşünce ve hareketlerini ıslaha da imkân yoktur.

Bugün hırsızlık, gasp ve her türlü soygun gibi birçok adi suçun altında böyle bir durum yatmaktadır. Zekât, bu problemi temelinden çözmekte ve yokluktan kaynaklanan suç ihtimallerinin önüne geçmektedir. Bu suretle birçok suçun da önüne geçilmiş olur.

HAC: (Genel Kongre'dir) Hac, İslâm âleminin senede bir defa akdedilen umumî bir kongresi hükmündedir, ferdî değil, kolektif bir ibadettir, dünya Müslümanlarının birlik ve beraberliği, kuvvet ve kararlılığını sembolize etmesi bakımından dikkate değer bir vaki'dir, Hac mevsiminde İslâm ülkeleri iç ve dış meselelerinde fikir birliğine vararak dış dünyaya karşı topyekûn hareket etme imkânı bulurlar. Birbirleriyle tanışıp kaynaşma, kültür fen ve sanat alışverişinde bulunma imkânı elde ederler. Memleketlerinden haber getirip, gelişmeleri anlatıp, dert ve meselelerini dile getirip, karşılıklı danışmalarda bulunur, bütün dünya Müslümanlarının katılmasıyla azamî derecede geniş olarak görüşülüp, tartışılıp, karara bağlanır. Hac'da sadece dini meseleler değil, politik, diplomatik, sosyal, iktisadî, ticarî, ilmî ve fikrî meseleler de konuşulur.

Hac benliği (ene'yi) öldürüp İslam potasında yeniden dirilmektir: Hac benliğin ene'nin eriyip, İslam cemaatine dâhil olmaktır. Fertler, cismanî varlıklarından sıyrılarak toplum içinde erirler. (İslam potasında Müslümanların eriyerek tek parça haline gelmesidir.)

Bu arada pota kelimesini biraz açmakta fayda var. Pota, dökümcülerin madenleri erittikleri büyük metal kaptır. Kırık, hurda metal parçalarını bu potada eritirler. Daha önce farklı özelliklere sahip bu parçalar, ısıtıldıkları zaman kendi özelliklerini yitirip diğer parçalarla kaynaşır yeni bir madde için hazır hale gelirler.

Hac'da farklı etnik, dil, renk, eğitim, statü, gelir seviyesi, mevki, makam, kültür farkını ortadan kaldırarak Müslümanları aynı potada eritir. Onları

hacı kimliğinde tek vücut haline getirir. Benlik düşüncesini ortadan kaldırır, birlik, beraberlik, kaynaşma, dayanışma fikrini verir.

Hac eşitliği sembolize eder (sınıf ayrımı, statü farkını kaldırır): Hac, eşitliği en güzel şekilde sembolize eder, aynı giysiler ve ihram içinde aynı hareketleri yapan, aynı yeri tavaf eden, aynı yerde Vakfe'ye duran Müslümanlar hem görünüş ve davranış, hem de inanış, duyuş ve düşünüş itibarıyla birlik ve beraberlik gösterirler, yekvücut hale gelirler.

Rengi, dili, ırkı, soyu, rütbesi, makamı, tahsili ve mal varlığı ne olursa olsun, aynı muameleye tabi tutulurlar. Zira burada tüm imtiyazlar kaldırılmıştır. Hz. Peygamber (s.a.v.) Efendimiz ilk defa Veda Hutbesi'nde şahsî ve zümrevî imtiyazları burada kaldırmıştır.

Başlangıç fitrata dönüşü temsil eder: Bir insanın, medeniyetin getirdiği suni şeylerden sıyrılarak başlangıçtaki hayata, ilk fitrata ve en önceki hale dönmesi, insan elinin eseri olan her şeye bu noktadan bakıp onları yeni baştan değerlendirmesi tarihten ve cemiyet hayatından gelen adet ve alışkanlıklardan düşüncemizdeki şartlanmalardan uzak kalarak gerçekçi ve tabii bir düşünce tarzına ulaşmasına imkân vermesi bakımından gayet manidardır. Kulun Mevla'sına dönüşünü temin eden bir başka husustur.

Bu vaziyet insana **"Dünyaya, hiçbir şeye sahip olmaksızın çıplak olarak geldim, dünyadan yine öyle gideceğim,** o halde doğumla ölüm arasında sahip olacağım maddi şeylere hırs ve tamahla bağlı olmam, bu yolda zulmetmem, haksızlık yapmam ve ahlâk kaidelerine aykırı davranmam benim için son derece zararlıdır" kanaatini verir.

Kardeşlik bağlarını güçlendirir: "Şüphesiz mü'minler ancak kardeşirler."(Hucûrat, 10) ayet-i kerimesinde buyrulduğu gibi. Böylece, insanlar gerçekten birbirleriyle eşit olduklarını anlarlar. **Ne Arabin Arap olmayana, ne de beyazın siyaha karşı üstünlük hakkı vardır! Üstünlük ölçüsü yalnızca takvadır.**

Hac, dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan mü'minler arasındaki kardeşlik bağlarını güçlendirir. İnsanlar, gerçekten eşit olduklarını birlikte yaşayarak gösterirler. **Arap olanla olmayanın, beyazla siyahın takva dışında bir üstünlüğünün bulunmadığı** inancı vicdanlara yerleşir.

Hac ibadeti, dünyanın çeşitli yörelerinden, renk, dil ve ülke ayrımı gözetilmeksizin, milyonlarca Müslüman'ı bir araya getirir. Tanışıp, görüşmelerine, ekonomik bakımdan bütünleşmelerine, düşmanları karşısında tek saf halinde yardımlaşmalarına zemin hazırlar.

Mahşerin provasıdır: Ayaklar yalın, başlar açık olarak bütün hacıların beyaz örtülere bürünmesi âdeta Mahşer gününü hatırlatır. Dünyada yapıp ettiklerimizden, toplayıp biriktirdiklerimizden, yapmadıklarımızdan hesaba çekileceğimizi bizlere hatırlatır. Çıplak gelip çıplak gideceğimiz bu dünyadan, götüremeyeceğimiz kazançlar yüzünden hesap vereceğimizi bizlere hatırlatır.

Psikolojik faydaları: Milyonlarca insanı bu mukaddes beldelere koşturan Allah'ın azametini bütün duyguları ile kavrayan hacılar, milyonlarca insanın kendileri gibi düşünüp inandığını da bizzat görüp müşahade ederek İslam ümmetinin gücünü görüp eziklik psikolojisinden kurtulur, **kendilerine öz güvenleri tazelenir.** İmanları kat kat artar.

Yine hac ibadetinin ifa edildiği mekânlarda duaların makbul olduğu yerleri gözetken ve kulluk arayışına yönelen ve duaya sarılan kişide güçlü bir kulluk bilincinin oluşması sağlanmış olur. Dualar sayesinde adeta **ruhi arınma** sağlanır, psikolojik bir rahatlama, günahlardan kurtulmuş olabilmek beklentisi ile suçluluk duygusundan kurtularak, hayatında yeni bir sayfa açabilmiş olmanın sevinci yaşanır.

Hac esnasında hiçbir şeye zarar vermemek esas olduğundan, insanın çevresiyle ilişkisinde son derece dikkatli davranması gerektiği ortaya çıkar. Özellikle bitki ve hayvan türünden canlılara karşı gösterilmesi gereken hassasiyet, kişiye başka zamanlarda kazanamayacağı ölçüde bir duyarlılık sağlar. Bunun yanında öfkelenmemek, kimseyi incitmemek ve güler yüzlü olmak gibi ahlâkî davranışlar da hacı gereği gibi yerine getirenlerin elde edecekleri manevî kazançlar arasında yer alır.

Kurban İbadetinin Faydaları: Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır **"Onların etleri ve kanları asla Allah'a ulaşmaz. Fakat O'na sizin takvanız ulaşır."** Peygamber Efendimiz de: **"Kim imkânı olduğu halde kurban kesmezse bizim namazgâhımıza yaklaşmasın"**. Buyurarak imkânı olan kişinin kurban kesmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Kurban, insanı kişisel çıkarlardan, ihtirastan, cimrilikten ve maddecilikten uzaklaştırır. Dünyaya düşkünlüğü olan insan, kötü duygulardan, vereceği sadakalar ve Allah yolunda keseceği kurbanla kurtulmuş olur. Kurban ibadeti toplumsal dayanışmayı sağlamada çok önemli bir fonksiyona sahiptir. Kişiyi paylaşmanın ve din kardeşini hatırlamanın mutluluğunu tattırır. Kurban, toplumsal dayanışma ve kardeşliğin en önemli yapı taşlarından biridir. Bu ibadet bize başkalarını da düşünme, onlara yardım etme, dostluk, kardeşlik, dayanışma ve yardımlaşma bilincini geliştirir.

Ramazan Ayı (sosyal hayatın en yoğun yaşandığı aydır): Ramazan ayı Müslümanların mübarek aylarından bir aydır ve bu ay on bir ayın sultanı olarak bilinir. Onu diğer aylardan ayıran ve faziletli kılan pek çok şey vardır. Zira bu ay aynı zamanda rahmet, merhamet ve günahlardan bağışlanmaya vesile olmaktadır. Bir başka açıdan da o, yılın dinî bakımdan en yoğun olarak yaşandığı ve bir muhasebenin yapıldığı aydır. Dolayısıyla bir fırsatlar ve imkânlar ayı olarak da düşünülebilir.

Zekâtların bu ayda verilmesinin tercih edilmesi, sadaka ve fitrelerin verilmesi gibi önemli ibadetleri içermektedir.

Bu anlamda ramazan ayı, Kur'an'ın en fazla okunduğu, namazların en fazla kılındığı, ay boyu orucun tutulduğu, hayır ve hasenatın yapıldığı güzelliğe ve faziletler ayı olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla ramazan ayı rahmet ve bereket ayı olarak değerlendirilebilir.

Dün olduğu gibi bugün de insanlığın en çok sorun yaşadığı alan, sosyal alandır. Özellikle toplum hayatında insanlar arası ilişkilerde sevgi, saygı ve hoşgörü son derece önemlidir. Sözü edilen bu değerler toplumsal huzur, güven ve barışın ana unsurlarıdır. Bu değerlerin güçlü olduğu sosyal ortamlarda hayat daha huzurlu ve güvenlidir, zayıf olduğu ortamlarda da hayat endişeli, huzursuz olur.

Ramazan ayı pilot bölge veya pilot zaman dilimidir, insanlara böylece yaşanabilir, saygılı, hoşgörülü, yardım sever, yaşanabilir yaşadık-gördük bakın olabilir, deniyor.

Vakıfların sosyal yardımlaşmadaki rolü: **"Sevdiğiniz şeylerden Allah için harcamadıkça tam hayra erişemezsiniz,"**(Al-i İmran, 3/92) ayeti vakıfların kurulmasında ilke kabul edilmiştir.

Mabetler, medreseler, mektepler, imaretler, zaviyeler, kütüphaneler, misafirhaneler, köprüler, hastaneler, çeşmeler, sebiller, bu hayır kurumlarını oluşturur. Maddi bir karşılık beklemeden başkalarına yardım etmek gibi yüce bir düşüncenin eseri olan vakıf, yüzyıllardan beri İslâm ülkelerinde büyük bir önem kazanmış, sosyal ve ekonomik hayat üzerinde derin etkiler yapmış dinî ve hukuki bir kurumdur.

Vakıflar aracılığıyla ihtiyaç sahiplerinin gözetilip desteklendiği. Sadece fakirlik durumunda değil, öğrenci, hasta, yolda kalmış olmak gibi birçok durumda vakıflar, çözüm için sosyal hizmet sunan kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece insanlar için değil, aç, barınaksız hayvanların da vakıflar aracılığı ile korunduğuna İslam tarihi şahitlik etmektedir.

Dini bayramların önemi: Bayrama ait görevlerimiz; yetim ve öksüz kalpleri okşamak, dargın-

lıkları unutmak, hasta ve yaşlıları ziyaret ederek yalnızlıklarını paylaşmak, düşkün ve yaşlıların ihtiyaçlarını karşılamak, bayramlarını kutlamak, mü'minlerin sevincini arttırmak, kırılan kalpleri onarmak, yaralanan gönülleri tedavi etmek, onların gönüllerini almak, kararan kalpleri aydınlatmak, küskünlerin arasını uzlaştırmak, kalplerin yumuşadığı, merhamet duygularının kabardığı, fakir ve yoksulların düşünüldüğü, nefsin kötü arzularına gem vurulduğu, günahların bağışlanacağı müjdesinin alındığı, büyüklerinin, akrabaların, komşuların, eş ve dostun ziyaret edildiği, Allah'ın affının, bağışlamasının umulduğu mutlu günlerdir. Mü'minler arasında sevgi, saygı ve dostluk bağlarının güçlenmesi, kaynaşma, dayanışma, birlik ve beraberlik içerisinde olmak ve böylece Allah'ın hoşnutluğunu kazanmaktır.

Müslümanların birbirlerine karşı dargın durmalarının dinimizde yeri olmadığını sevgili peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v) bir hadis-i Şeriflerinde; **"Bir Müslüman'ın diğer bir Müslüman kardeşini üç günden fazla terk etmesi, onunla üç günden fazla Kûs (dargın) durması caiz olmaz."** Buyurmuştur.

Bayramların bayram havasında kutlanmak yerine tatil yörelerinde bir izin olarak geçirilmesi, bunun sonucu olarak da, geleceğimizin de teminatı olan çocuklarımız ve yeni yetişen nesil, bayramların önemini kavramaktan ve ruhunu yakalamaktan uzaklaşmaktadır.

Dini bayramlarımız büyüklerin ve ihtiyaç sahiplerinin hatırlanması ve dargınların barıştırılmasında önemli birer fırsattır. Bayramlar aramızdaki dargınlık ve kırıngınlıkların ortadan kalkmasına, sevgi ve saygı çerçevesinde dayanışmanın ve yardımlaşmanın kuvvetlenmesine vesiledir.

Konuyu özetlersek: Namaz, sosyal hayatın düzelmesi için önce ferdin düzelmesini sağlar. Cemaat namazları ile birlik beraberlik dayanışma duygusunu artırır. Oruç, fakirlerin açların halinin anlaşılmasını sağlar. Nimetin kıymetini anlamayı, şükürün önemini hatırlatır. Zekât, zengin fakir arasında sevgi saygı bağını kuvvetlendirir. Hac, Müslümanların genel istişaresidir, mahşerin provasıdır. Bayramlar kaynaşma, sıra-i rahim, ortak sevinç, mutluluk vesilesidir. Vakıflar, aç, fakir, kimsesiz, hasta ve yaşlılara barınak, yiyecek ihtiyacını karşılar.

Şöyle bir düşünersek, bu yaptığımız ibadetlerin hangisinin Allah(cc)'a, bir faydası dokunur? Bu ibadetlerin hiç biri Allah (cc)'ın azametini, yüceliğine, gücüne, şanına, hiçbir katkı sağlamaz.

İbadetlerin faydaları insanlara, bizleredir. Dürüstlüğü, yardımlaşmayı, dayanışmayı, kaynaşmayı, paylaşmayı, kardeşliği, birlik beraberliği, bizlere öğretir.

Bir Eğitim Metodu Olarak Kur'an Kıssaları

İdris GÖKALP

İslam Dini'nin temel kaynağı olan Kur'an'ı Kerim'de kıssaların önemli bir yekûn tutması araştırmacıları kıssalar üzerinde düşünmeye ve inceleme yapmaya yönlendirmiştir. Kur'an-ı Kerim'in önemli bir bölümünün kıssalarından oluştuğu bir gerçektir. Hak-batıl mücadelesinin en çarpıcı örneklerinin yer aldığı kıssalar, insana bir tarih perspektifi kazandırmakta ve ne tür bir davranış sergilemesi halinde nasıl bir sonuçla karşılaşacağı konusunda önemli ipuçları sunmaktadır. Kıssalar, insanın insanla ve Allah'la olan diyalogunun nasıl bir çerçeveye içerisinde gerçekleşmesi gerektiği konusunda örnekler vererek, önemli bilgiler takdim etmektedir. Bu nedenle kıssaların büyük bir öneme sahip olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Din eğitiminde de kıssa metodu olarak kullanılan bu metot, insanlara ümit, sabır, teşvik, destek, rahatlama, huzur vb. anlayışları kazandırmada son derece etkili olmaktadır.

"Kıssa" kelimesi esas olarak "izlemek", "izi takip etmek" anlamına gelmektedir. İstilah olarak kıssa: "Âdeta olaylara yeniden bir canlılık verilerek, tarihin derinliklerinde kaybolup unutulmuş veya bazı izleri insanlığın hafızalarında varlığını koruyabilmiş hâdiselerin, muhataplara, yalan ihtimali veya hayalin karışması mümkün olmayacak bir tarzda anlatılmasıdır." Kıssa dilimize de girmiş bir kelimedir; "Kıssadan hisse" ve "bir kıssa bin hisse" gibi tabirler Türkçede sıkça kullanılır. "Kıssa", edebiyatta "hikâye" anlamında kullanılır.

Eğitimde kullanılan kıssa, hikâye, masal gibi anlatım türleri, bireyde hedeflenen davranış de-

ğişikliklerini gerçekleştirmek ve birey tarafından içselleştirilmesi istenilen değerleri kazandırmak için kullanılmaktadır.

Kur'an, kıssaların gerçeğini anlattığı, yani tarihte meydana gelmiş olanlarını anlattığı için ondaki kıssalara hikâye denilmez. Çünkü hikâye; meydana gelmemiş fakat vukua gelmesi muhtemel olayları temsil yoluyla anlatır. Kur'an'ın anlattığı kıssalar ise, bazı müsteşriklerin iddia ettiği gibi, tarihî hakikatlerle ilgisi olmayan, sırf öğüt vermek maksadıyla söylenmiş hikâyeler değildir. Kur'an'ın anlattığı kıssalar tarihî hakikatler, geçmişlerin haberleridir: "Böylece sana geçmişlerin haberlerinden bir miktar anlatıyoruz. Gerçekten sana katımızdan bir zikir (ibret verici olayları taşıyan bir kitap) verdik" (20/Tâhâ, 99); "Biz sana onların haberlerini gerçek olarak anlatıyoruz. Onlar Rablerine inanmış gençlerdi. Biz de onların hidayetlerini arttırmıştık." (18/Kehf, 13)

Kur'ân-ı Kerim'in neredeyse yarısını teşkil eden tarihsel kıssalar, insanlığın Hz. Âdem'den günümüze değin var olan ve kıyamete kadar da devam edecek olan derin imanî, ahlâkî, sosyal problemlerine kesin ve net çözümler sunan mutlak ezeli ve ebedi hakikatleri içerirler.

Kıssa metodunun günümüz eğitim anlayışı içinde inkâr edilemez bir yeri vardır. Özellikle sözlü kültürün yaygın olduğu toplumumuzda, çocuklara anlatılan kısa, menkıbe ve hikâyelerin çocuklar üzerinde ömür boyu silinmez tesirler bıraktığı bir vakiydir. Kıssalar ile yapılan eğitimde geçmiş toplumlarla bugün arasında bir köprü kurulur. Zamanın ötesinde bir buluşma gerçekleşir. Kıssalarla büyüyen çocuk geçmiş ve bugün

arasında atılan köprüden geçerek bir durum değerlendirilmesi yapar. Kısasalardaki kahramanlarla özdeşleşen çocuk kendi önünde durumunu özetleyen bir model bulur.

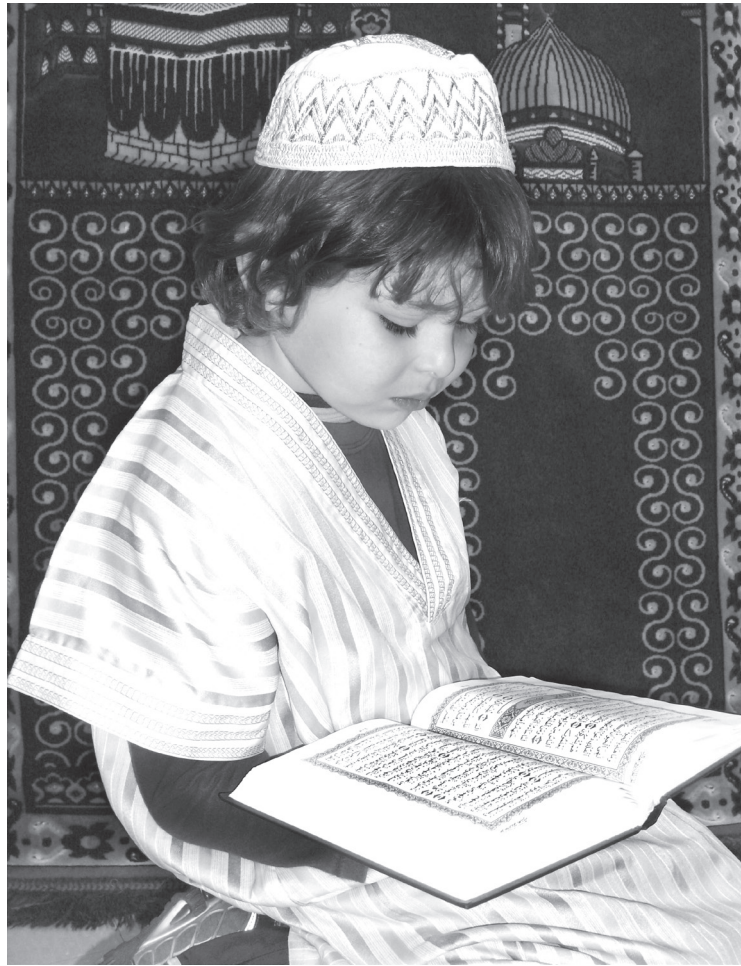
Çocuklar kıssalar sayesinde problem çözme öğrenmiş olurlar. Zira kıssalarda bazen bir problem işlenmekte ve bu problemin çözümüne dair olaylar olması gerektiği gibi sergilenmektedir. Kıssalar muhatabın zihin dünyasını zenginleştirerek düşünce yapısını, isabetli tavır alma ve karar verme kapasitesini geliştirir. Bu aynı zamanda bireyin kendini geliştirmesi ve kişisel olgunluk kazanması anlamına da gelmektedir.

Çocukların ve gençlerin eğitiminde tarihî, dinî ve ahlâkî kıssaların büyük bir önemi vardır. Gerçek veya gerçekleşmesi muhtemel olayları canlı bir dille, edebî bir üslûpla tasvir etmek, okuyanlar üzerinde büyük bir etki bırakır. Kötülüklerin ve ahlâksızlıkların korkunç neticeleri, en güzel şekilde hikâye üslûbuyla anlatılır ve insanlar bu yolla kötülüklerden sakındırılır. İyi işler ve güzel ahlâklıkların örnek davranışları da hikâye yoluyla etkili bir biçimde aktararak gençler bu iyi hareket ve davranışlara teşvik edilir.

İşte bu noktada Kur'an'da her biri bizler için ibret ve ders niteliği taşıyan kıssaların önemi daha iyi idrak edilmelidir. Kıssalar, hacim itibarıyla Kur'an'ın yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Kıssalar yoluyla bilgilendirme ve eğitme metodu, Kur'an'da göze çarpan belirgin metodlardandır. Allah, muhataplarına tevhid ve ahlâk ilkelerini, tarihin kanunlarını anlatıp öğretirken, pedagojik açıdan çok önemli bir metod kullanmıştır. Bu da tarihte yaşanan hâdiseleri, dinî ve ahlâkî bir muhtevayla insanların önüne koyan kıssalar yoluyla anlatımdır.

İnsan fıtratı ve tabiatı, anlayış ve kavrama yönünden soyut ve kuru fikirleri dinlemekten çok, somut fikirlere yatkındır. Kıssalarda, fikirler adeta somutlaşır, dinleyenlerin anlaması kolaylaşır. Böylece fikirler, zihinde daha iyi yerleşir ve kalıcı olur. Oysa çıplak gerçekler ve soyut anlamlar, hem daha çabuk unutulur, hem de akıl yorarak dikkatleri dağıtabilir.

Kur'an, kıssaların açıklayıcı ve güzel bir üslupla anlatıldığını (Yusuf 3) beyan ederek, "And olsun onların (geçmiş peygamberler ve ümmetlerinin) kıssalarında akıl sahipleri için pek çok ibretler vardır." (Yusuf 111) ayetiyle ders ve ibret alınması bakımından kıssaların önemi açıkça vurgulanmaktadır. Kur'an-ı Kerim kıyamete kadarki bütün muhataplarını terbiye etmek için

kıssalar üslubuyla her devirde insanlık için örnek ve önder şahsiyetler olan peygamberlerin örnek hayatlarını ve onlara tabi olan bazı kişilerin tavırlarını anlatmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de anlatılan peygamberlerin (a.s) örnek şahsiyetleri, önce Hz. Peygamber (sav), ikinci planda da bütün mü'minler için yüksek ahlakı, dînî hassasiyeti, Allah'a giden yolu öğreten en önemli bir metod teşkil etmektedir.

Kur'an kıssaları inananlar için ders ve ibretler içeren öğretilerle doludur. Doğru inanışların, doğru davranışların ve hayatta takip edilecek doğru yol ve yöntemlerin neler olduğu kıssaların içindeki olaylarda sergilenmiştir.

Kıssaların ders verme, sonuç çıkarma, örnek alma, model sunma ve eğitim gibi amaçları vardır. Bu amaçları gerçekleştirmek için, içinde muhatabına iletmek istediği pek çok mesaj barındırabilir. Bu mesajlar kaynaktan çıkıp alıcıya ulaştığında, alıcı kıssadan alacağı dersi alır, kıssada durumuna uygun bir model varsa onu tespit eder. Tüm bunların sonucunda kıssanın

eğitim görevi tamamlanmış olur. Zaten kıssa ile eğitim amacı "kıssadan hisse" dağıtmaktır.

Kıssalar için geçerli olan temel amaç, insanları Kur'an'ın gayesi olan hakka ve hidayete ulaştırmaktır. Ancak bu genel amacın yanında ve ona paralel olarak, kıssaların da kendine mahsus amaç ve fonksiyonları vardır. Bu amaç ve fonksiyonları; ilahi vahyi ve peygamberin peygamberliğini ispat etmek, ibret, öğüt ve Hz. Peygamberin gönlünü takviye etmek şeklinde sıralayabiliriz.

Bilinmektedir ki, eğitim insanlarda istenilen düzeyde davranış değişikliği oluşturmaktır. İslami anlamda eğitim, bireyleri vahyin belirlediği istikamette daha ileri bir seviyeye taşıma amacına matuf, bilinçli, planlı ve fitrata uygun sürdürülen eylemler; yani salih ameller şeklinde tanımlanabilir. Kur'an kıssalarının amacı Kur'an'ın genel amacı ile paralellik içerisinde. O da, Allah'ı hayatin merkezine yerleştirmek, insan ile Yaratıcısı arasına giren engelleri göstermek, insanı Allah'a kul etmektir. Kıssaların da bu çerçevede hedefi, geçmiş toplumlardan, geçmiş peygamberlerden canlı örnekler sunarak, insanı Rabbine yaklaştırmak ve onun salih ameller içinde bulunmasına vesile olmaktır.

Kur'an, kıssalar üslubuyla geçmiş peygamberlerin evrensel mahiyetteki önemli olaylarını bize anlatmaktadır. Bu tarz bir eğitim üslubu Şair'in, "Kökü mazide olan bir âtiyim" sözü ile ifade etmek istediği gibi, insan için önemli bir metottur. Şunu tekrar olarak vurgulamak gerekir ki Kur'an kıssalarındaki terbiye metodu Kur'an'daki metolla tamamen uyum içindedir.

Kur'an'ın insan için bütünüyle gerçekleştirmek istediği terbiyede, kıssalar üslubunun önemi gerçekten tartışılmaz. Özellikle Mekkâ döneminde önemi daha da büyüktür. Hatta kıssaların tesir gücünü anlayan müşrikler bile Kur'anî davete karşı kıssaları kullanmışlardır ki, Kureys'in ileri gelen müşriklerinden Nadr b. Hâris'in Rüstem ve İsfendiyar'la ilgili hikâyeleri anlatması meşhurdur.

Tarih boyunca da ahlakî kıssaların varlığı bilinen bir gerçek olup, Hint, Fars (İran) ve Yunan filozoflarının fikirlerini, düşüncelerini ve ahlak görüşlerini yaymak için kıssaları kullandıklarını tarih kaydetmektedir. Zira insan, tabiatı itibarıyla kıssaları aşırı derecede sever. Ayrıca her insanda bilgi edinme, hadiseleri araştırma, özellikle geçmişle ilgili haberleri dinleyip öğrenme merakı da vardır. İnsan geçmişle ilgili gerçek olayları

dinlerken ister istemez ders ve ibret alacağı da herkesçe kabul edilebilecek bir hakikattir.

Bu temel özellik dikkate alınarak bir değerlendirme yaptığımızda Kur'an kıssalarının muhataba imanı, imana dayalı Kur'anî terbiyeyi yerleştirip, kökleştirmede, ilâhî meleke ve duygularını fazilet ve hayır yönünde farkında olmadan yönlendirmede en uygun bir metod olduğunu söylemek kolay olacaktır. Çünkü insan Kur'an kıssalarını okurken, neticeleri hakkında düşünürken anlatılan imanlı şahsiyetlerin güzel yönlerini taklid edip almak, kâfirlerin kötü sıfatlarından da nefretle uzaklaşmak ister.

Hz. Peygamber (sav) de terbiyede, kıssalar metodunu bilfiil kullanmış, Sahabe-i Kirâm'a Kur'an'da mücmel olarak anlatılan bazı kıssaları daha tafsilatlı olarak veya bazı noktalarını açıklamak üzere anlatmıştır. Hz. Musa ve Hızır kıssası ile Ashâb-ı Uhdûd kıssasında olduğu gibi. Ayrıca Kur'an'ın hiç bahsetmediği bir mağarada mahsur kalan üç arkadaşın durumu gibi bazı kıssaları da aynı gaye ile anlatmıştır.

Kur'an-ı Kerîm de, insan için bu derece önemli ve insan tabiatına uygun olan kıssaları önemli bir muhteva içinde, insanlığı temel gayeleri doğrultusunda terbiyede en mükemmel tarzda kullanmıştır. Bu sebeptendir ki kıssalar üslûbu, İslâmî terbiye üslupları içinde ilk sıralarda yer almıştır.

Kur'an, kıssalar üslûbu içinde başta peygamberler olmak üzere örnek şahsiyetlere özendirirken, tarihte yaşamış şer kanadındaki model şahsiyetlerden bazılarını da anlatmak suretiyle şer ve inkârın çirkinliğini her iki dünyada da neticesinin hüsrân ve pişmanlık olduğunu ibretlerimize sunmaktadır. Meselâ Musa (as) kıssasında Fir'avn'ın İnkâr ve zulmünü ve akıbetini anlatmakla her devirde onun gibi inkârcı, zalim, diktatör idarecilerin akıbetinin er geç hüsrân olacağını amelî bir şekilde gözlerimiz önüne sermektedir. Karun kıssasıyla da, zenginliğiyle şımartıp azan, mal ve servetini fesat, haksızlık ve zulüm yolunda kullanan zengin tiplerinin sonunda helakten kurtulamayacağını ibret olarak anlatmaktadır.

Hz. Nûh, Hûd, Salih, Lût ve Şu'ayb (a.s)'ın kavimlerinin kıssalarıyla; inkârcı, puta tapan, Allah'ın elçilerini dinlemeyen, en kötü fuhuş ve ahlâksızlığı bile sergilemekten hiç çekinmeyen, ölçü ve tartıda hile yaparak haksız kazanç elde etmek isteyen toplumların eninde sonunda dünyada şiddetli azaplar, ahirette de ebedî cehennemle cezalandırılacaklarını, tarihî gerçekler içinde ibretlerimize sunmak hedef alınmıştır.

Kur'an bunun yanında kıssalardaki konuşma üslubu ile muhataplarının irşad ve hidayetini ve terbiyesini hedeflemiştir. Bu gaye ile birçok kıssalarda söz konusu üsluba rastlamaktayız. Mesela, İbrahim (as)'ın tevhidi ispat, şirki iptal için önce babası Azer'le, sonra kavmiyle, daha sonra da zamanındaki zalim kral Nemrud'la yaptığı konuşmaları, Şu'ayb (as)'ın kavmiyle yaptığı konuşma, Musa (as)'ın Firavunla "kavli leyyin", yani yumuşak sözle konuşması ve daha birçok benzerlerini saymak mümkündür.

Hiz. Peygamber (sav) de konuşma üslubuyla sahabelerini, ümmetini terbiyeye ehemmiyet vermekteydi. Çünkü O'nun ahlâkının Kur'an oluşu sebebiyle, eğitim ve öğretim sahasındaki tatbikatı da adeta Allah'ın âyetleri, irade ve vahyi istikametinde canlı bir misal teşkil etmekteydi.

Kur'an kıssalarında "Teşvik ve Korkutma" unsurunun davet ve terbiye metodu olarak kullanıldığını açıkça görmekteyiz. Çünkü "Teşvik ve korkutma" unsurunun birçok insan ruhunda, psikolojik yapısında tesiri büyüktür.

Kur'an'daki kıssalar, din dilinin gelişmesini sağlaması yönüyle din öğretiminde büyük bir öneme sahiptir. Çocuklar birçok dînî kavramı tam olarak anlamakta zorlanabilir. Bu kavramlar, günah, sevap, tevbe, sabır, mübarek, kutsal gibi soyut kavramlardır. Çocuklar çoğunlukla somut olarak düşündükleri için, soyut kavramları yanlış anlayabilirler. Kur'an'daki kıssalar güçlü bir muhtevaya sahip olması yönüyle, çocukta dînî kavramların ve dînî tasavvurun gelişmesinde ve dinin doğru anlaşılmasında önemli bir etkiye sahiptir. Mesela "Allah'a iman" konusunun öğretiminde Kur'an'daki İbrahim (as)'ın kıssası örnek olarak verilebilir.

Kıssalar bize, yaşanmış ve yaşanması muhtemel yönleri ile hayatı ve bu hayat içinde rol alan insan ilişkilerini anlatır. Bizler anlatımlardaki tecrübelerden yola çıkarak yaşantılarımıza, çeşitli olaylar ve durumlar karşısında tutum ve davranışlarımıza yön vermeye çalışırız. Yaşadığımız ortamda artık bizim için uygun şartlar ortadan kalkmışsa, Hiz. Nuh'un (as) yapmış olduğu gemiye binerek oradan ayrılmayı öğreniriz. Çok zor bir durumda kaldığımızda, artık dönüşü olmayan bir yola girdiğimizi düşündüğümüzde Hiz. İbrahim (as) gibi "Hasbunallahu ve ni'mel vekil" diyebiliriz. Şeytanın bizi hataya sürüklemesi karşısında Hiz. Âdem ve Havva gibi kendimize zulmettiğimiz farkına vararak tövbe kapısına gelebiliriz. Öfke ile bir hataya düşersek öfkemiz

yatışınca Hiz. Musa (as) gibi levhaları yerden almasını bilebiliriz.

Kıssalardaki temel ana fikir anlaşıldıktan sonra mü'min başına gelen değişik olaylarda kıssaların yardımını kullanabilir. "Hiz. İbrahim kıssası "Hiçbir ateş aşkı yakmaz"ın sembolüdür. Ki aşk zaten, yanmamak için yanmaktır. Hiz. İsmail kıssası, "teslim ol, kurtul" mesajıdır. Hiz. Yakup kıssası "Yitiğine gözünü verecek kadar yanarsan, Mısır'da da olsa kokusunu alırsın"ın kıssasıdır. Hiz. Yusuf'un kıssası, "Bir kişiden ne çıkar ki?" diyenlerin dillerine Kur'an'ın sürdüğü acı biberdir. Hiz. Zekeriya ve Hiz. Yahya'nın hayatı, "alçalan zamanda imanın onur ve izzetini korumak için nasıl kurban olunur"un iç dağlayıcı belgesidir.

Kıssalar, Hiz. Muhammed (sav) ve tebliğci Müslümanlar için kimi zaman destek, kimi zaman yol gösterici kimi zaman da öğüt olmuştur. Müslümanlar Mekke döneminde inen ayetlerdeki Hiz. İbrahim kıssasıyla bir kişi ile ümmet olunacağını; Hiz. Yunus kıssasıyla yılmamayı; Hiz. Nuh kıssasıyla sabrı, taviz vermemeyi, mücadelede sürekli direnişi ve sonucu Allah'a havale etmeyi; Ashab-ı Kehf kıssası ile onlar gibi tağuta baş eğmemeyi ve sadece O'na boyun eğmeyi; Bahçe sahiplerinin kıssası ile rızkı Allah'ın verdiğini öğrenmişlerdir. Kur'an'da anlatılan her kıssadan çıkarılacak ders ya da alınacak bir mesaj vardır.

Hülasa, Kur'an kıssalarının doğru anlaşılıp kavranması, onlardan gereken ders ve ibretlerin çıkarılması, İslam dinini insanlara sunduğu hayat tarzının, insani ilişkiler düzeninin ve toplum yapısının doğru anlaşılmasını sağlayacaktır. En önemlisi, geleceğimiz olan çocuklarımız Kur'an'da kıssaları anlatılan peygamberleri(selam onlara olsun) örnek almaları suretiyle yeniden İslam medeniyetinin temellerinin atılmasına vesile olacaklardır inşaallah. Çünkü unutmayalım ki, medeniyetleri inşa eden peygamberler(as) ve onları örnek alan mü'minlerdir.

KAYNAKLAR:

- 1.Kur'an Kıssaları Üzerine- Işık yayınları. Dr.İdris Sengül
- 2.Vuslat Dergisi -Eylül 2012
- 3.Kavram tefsiri(Kıssa)- Ahmed Kalkan
- 4.Kur'an Kıssalarına Giriş- Sait Şimşek
- 5.Kur'andaki Kıssaların Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi- Asiye yılmaz- Doktora tezi
- 6.Kur'an'daki Kıssaların Din Öğretimindeki Yeri -Dr. Adem Akıncı -Yeni Ümit Dergisi-Eylül 2007

Sû-i Zan'nın Tahribatı ve Ondan Sakınmak

Medeni HANOĞLU

"Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı gûnahtır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekıştirmesin. Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz. O halde Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah, tevbeyi çok kabul edendir, çok esirgeyicidir." (Hucurat 12)

Ey iman edenler! Zannın pek çoğundan ve çokça zannetmekten, ayrıca her zannettiğine tabi olmaktan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı gûnahtır. Günah olan zan, asılsız tahminlere, evhamlara dayanarak insanları suçlamak veya cezalandırmaya kalkışmaktır. O halde, ne kadar çok zanla hareket ederseniz, yanılıp günaha girme ihtimali o derece artacaktır.

Hikmetli bir sözde şöyle denir. *"Hüsnu zanda yanılmak, sû-i zanda isabet etmekten daha iyidir."* Modern yaşamın insanoğluna yaptığı en büyük kötülük insanı maddeye mahkûm edip, manadan koparması olmuştur. Maneviyatı az olan bir insan şeytanın oyuncağı haline gelir.

Günümüzde sû-i zann (kötü zan) zirve yapmış desek yeridir. Bazen bir bakışa su-i zann yapılır, bazen bir yürüyüşe. Suizannın en büyük nedeni "hased"tir. İnsanlar birbirlerini kıskanmaya başladıklarında su-i zan etmeye başlarlar.

Sû-i zann kişide olduğu ispatlanamamış bir durumun var olduğunu iddia etmektir. Sû-i zann eden insan çok daha büyük günah işlemeye kapı açar. Karşıdakinin niyetini okuyacak

kadar kendinden geçer. Bu da şirktir. Çünkü kalplerdekini sadece Allah bilir.

Sû-i zann eden insanların hayata bakış açıları genelde maddeye göredir. Bu tipler fiyatı esas alır ve kendilerine de daima fiyat biçerler. Fiyatı olanların değer gibi bir derdi yoktur. Değersiz oldukları için de değerli olan kişilerin kıymetlerini bilmeleri mümkün değildir. Bu konuda Hz. Ali şunları söylemektedir: "İnsanların değerlerini ölçmek değerli olmakla mümkündür."

Sû-i zann insan ilişkilerinde tahribat yapan çok büyük bir gûnahtır. Hucurat 12. ayette Rab-bimiz Allah(cc) bunu apaçık ifade etmektedir. Sû-i zann'da bulunan insanlar aslında vahiy ile irtibatı çok zayıf olan insanlardır. Vahy kendisi ile irtibatı olan insanı inşa eder. Aynı zamanda vahiy, mümeyyiz bir akıl inşa etmek suretiyle kişiyi Sû-i zann hastalığından korur. Dolayısıyla sû-i zann'dan kaçınmamız için vahiy ile irtibatımızı her dem canlı tutmalıyız.

Sû-i zannın nedenlerinin başında hased gelir dedik. Hasedçi insan hiçbir zaman sağlıklı düşünemez. Hased bir nevi onu kör etmiştir. Bu tip insan siyaha beyaz, beyaza siyah demeye başlar. Ağzından çıkanı kulağı duymaz. Daima kırıcı olur, ama farkında değildir ki kırdığı insanlar ondan uzaklaştığında su-i zannı ikiye katlanır. Suçu kendisinde bulması gerekirken, iftira ettiği insanlarda aramaya başlar. Böyle insanların ölçüsü heva ve hevesidir. Konuşurlarken Kur'an ve Sünnete uygun değil, heva ve heveslerine göre konuşurlar. Yarım yamalak bildikleri şeyleri de doğru yerde kullanmadıkları

için hakikatleri de çoğu zaman heveslerine alet ederler.

Bu tip sû-i zannı ve hevasına uyan insanlara karşı bir Müslüman'ın ciddi anlamda mesafe koyması gerekmektedir. Islah olmaları için dua etmelidir. Bu tipler bir vakiadır. Önyargılı tiplerdir. Onlardan uzak durmak çok önemlidir. Çünkü alışkanlıklar bulaşıcıdır.

Sû-i zann'la hareket eden tiplerin hayata bakış açılarında vefa, sadakat, dürüstlük vb. erdemli özellikler bulunmamaktadır. Onlar için her şey menfaattir. Hayata menfaat gözüyle baktıkları için herkesi menfaatçi zannederler. Onlar menfaate taparlar. Onlara göre faydalandıkları kişiler en iyi kişilerdir. Sû-i zannı alışkanlık haline getiren tipler çevrelerinde birilerinin yükselişini gördüklerinde hased etmeye başlarlar. "Keşke ben bunların yerinde olsaydım." diye içlerinden geçirmekle kalmaz, bu günahlarını sû-i zanna ve iftiraya varan gıybetlerle süslerler. Başkasında olan iyi halin ve nimetin yok olmasını arzu etmek suretiyle haram işlerler.

Bütün bunlardan, zan konusunda çok dikkatli olmak gerektiği ve "Sû-i zann"ın ise, kesinlikle yasak olduğu, açıkça

anlaşılmaktadır. Sû-i zann'ın harâm olmayı, yalnızca fık ve fucûr (günahkârlık) ile tanınan kimselere karşı yapılanıdır. Durumu kesin olarak bilinmeyen birine hüsn-ü zann gerekmesi bile, sû-i zann da câiz değildir.

Sû-i zann'dan kaynaklanan "tecessüs" hakkında da, daha önce verilen Hucurât Suresi'ndeki âyette, "tecessüs de etmeyin" buyrulmaktadır. Tecessüs, "Onun-bunun durumlarını araştırmak, eksik (kusur)lerini öğrenme isteği"dir. Allah tarafından yasaklanan bu davranışla ilgili olarak Hz. Peygamber (s.a.s)'de: "Müslümanların eksiklerini, ayıplarını araştırmayın. Zira her kim Müslümanların ayıplarını araştırırsa, Allah Teâlâ da onun ayıp (kusur)ını tâkip eder, nihayet evinin içinde bile onu rezil ve rüsvâ eder" buyurmuştur.

Biz Müslümanlar haddimizi ancak Allah ve Rasulünün emir ve yasaklarıyla bilebiliriz. İnsan ilişkilerinde de aynı kural söz konusudur. Hayatın her safhasında ne yaparsak bu konuda Allah ve Resulü ne diyor diye bakmamız gerekir.

Allah'ım bizleri daima rızana uygun hareket eden, duyguları tertemiz olan Rahman'ın has kullarından eyle. (Âmin)

H. Peygamber (s.a.s):

"Müslümanların eksiklerini, ayıplarını araştırmayın. Zira her kim Müslümanların ayıplarını araştırırsa, Allah Teâlâ da onun ayıp (kusur)ını tâkip eder, nihayet evinin içinde bile onu rezil ve rüsvâ eder" buyurmuştur.

Hikâye Diken Kadın

Zehra Göçkün ADİLOVİC

Çölde nasıl cennet bahçesi yapılır? Bu film ve o çoban bana yol gösterici oldular bu yazımda, o çoban kadını tanıdım, hikâyeler ekiyordu çocukların tertemiz dimağlarına. Çocuklara kim hassasiyeti öğretir?

İki pırıl pırıl göz bazen bir insan hakkında kitaplardan ve yazılardan daha çok şey anlatır. Yüzün en kuytusuna yayılan gülüş usta bir çilingirden daha çok kapı açabilir.

Gazeteler, dergiler yeni sayılarıyla yeni hikâyeler başlatır, yeni kapılar açar, yeni adımlar atılır, yeni ufuklar gösterir. Bazı anlarda sadece büyük kocaman şatafatlı hikâyeleri görürüz, büyük insanların hikâyelerini. Fakat unutuyor muyuz aslında onları büyük yapanın değerler olduğunu, değerlerin onların büyük olan yanı olduğunu. Unutuyoruz, mahareti, çabayı, onuru, vakarı, çalışkanlığı ve sabrı.

Sonra etrafımıza bakıp aslında bu değerlerin "küçük insanlar"da olduğunu görüyoruz, medyanın ilgisinden ve kamunun bilgisinden uzakta. Ama hayat savaşını en kahramanca yapanların onlar olduğunu görüyoruz. Vatanlarını, ailelerini, yuvalarını seviyor onlar ve arkadaşlarını. Karma karışık değiller, kapisına vardınız mı, içeri buyur ederler. Elimizin altında gözümüzün önündedirler çoğu zaman. Onlardan öğrenecek ne kadar çok şeyimiz var oysa. Geçenlerde "The Man Who Planted Trees(Ağaç Diken adam)" filmini seyrederken bunu daha da derin hissettim, devamlı yapılan küçük bir iyiliğin nasıl büyüdüğünü nasıl insanları ve

dünyaları değiştirdiğini. Çölde nasıl bir cennet bahçesi yapılır? Bu film ve o çoban bana yol gösterici oldular yazımda o çoban kadını tanıdım, hikâyeler dikiyordu çocukların tertemiz dimağlarına. Öğretmeni tanıdım öğrencilerinin yüreklerinden "Hikmet okyanusu" geçsin diye onları hazırlayan.

Senka Bešlić benim için Bosna'nın ayrılmaz bir parçasıydı, Bosna'yı tanır tanımaz o da ordaydı, oracıkta. Bu hanım cesur bir yürekti, altı kişilik ailesi onun sebebiyle Bosna'yı savaşta yalnız bırakıp gitmemişti. Bosna anaya ahde vefa göstermenin zamanıdır demişlerdi. Onda ilk önce kendine güven gördüm, kibirle alâkası olmayan bir histi bu, ona verilenlere, tanrıvergisi yeteneklere, inancına olan güveninin eseri idi bu. Ben Senka'yım diyordu. Beni Allah yarattı. İki pırıl pırıl göz bazen bir insan hakkında kitaplardan ve yazılardan daha çok şey anlatır. Yüzün en kuytusuna yayılan gülüş usta bir çilingirden daha çok kapı açabilir. Hikmet kaynağının yanı başında oturan bu kadın çocukların yüreklerine de bu hikmet fidanlarından dikmeye başladı. Önce kendi yüreğine sonra bizim yüreklerimize. Senka "Hikmet Denizi" diye adlandırdığı Farsçadan, Boşnakçaya çocuk hikâyeleri tercüme ediyor.

"Bir edebi eseri ya da bir milletin edebiyatını anlamak için o dilin ruhunu tanımalı, en azından ona yatkın bir ruha sahip olmalısınız. Ruhunuz ve algınız hassas olmalı. Bizim birçok doğu edebiyatından çevirilerimiz var, ama bu kitapların ruhunu anlayıp kavrayacak yetmişmiş

hassas ruhumuz yok. Çocuklarımızda bu hassasiyeti oluşturmak ve geliştirmek gerekli, ben hikâyelerimle bunu yapmaya çalışıyorum."

Babasına Bak, Kızını Al

"Ben görevimi başarıyla yapmışım, eğer benim öğrencim beni geçerse kendimi başarılı sayarım, eğer öğrencim beni aşamıyor, geçemiyorsa ben başarılı öğretmen değilim."

Bir baba çocuklarının iyiliğinden başka ne ister? Onun babası da çocuklarının iyiliğini isteyerek ona her bildiği şeyi öğretmiş. Birde bunun yanında yaratıldığı gibi olmayı ve bulunduğu yerde olmasının bir nedeni olduğunu. Bütün bunlar ona şöyle demek için yol açmıştı, "Bu omuzlara bak, bu omuzlar yük taşımak için verilmiş, hakkını vermek lazım!". Bir

sürü komformist fikrin yanında, yükü, zorlukları hakkı verilerek taşınan görevler bilmiş bir kadın yetiştirmişti babası. Birde ondan tünelin içi ne kadar karanlıksa ışığın bir o kadar güçlü ve ruh için bir o kadar güçlü bir bileş olduğu-

nu öğrenmişti. Senka'nın babası ömrünün bir bölümünü tekstil okulunda öğretmenlik yaparak, kimsenin umurunda olmayan yüreklere yeni kapılar, yollar açarak, rotalar gösterek geçirmişti. O babasından öğretmen olmayı da öğrenmiş, Farsça dersleri vermişti. Daha sonra kültür merkezinde onun yerine onun öğrencisi olan Farsça mastırı yapmış bir gencin getirilmesi üzerine, o herkesin en olmak istediği modern dünyada şu sözleri söylemişti: "Ben görevimi başarıyla yapmışım, eğer benim öğrencim beni geçerse kendimi başarılı sayarım, eğer öğrencim beni

"Bir edebi eseri ya da bir milletin edebiyatını anlamak için o dilin ruhunu tanımalı, en azından ona yatkın bir ruha sahip olmalısınız. Ruhunuz ve algınız hassas olmalı. Bizim birçok doğu edebiyatından çevirilerimiz var, ama bu kitapların ruhunu anlayıp kavrayacak yetişmiş hassas ruhumuz yok. Çocuklarımızda bu hassasiyeti oluşturmak ve geliştirmek gerekli, ben hikâyelerimle bunu yapmaya çalışıyorum."

aşamıyor, geçemiyorsa ben başarılı öğretmen değilim.”

Hikmet Damlası

O ona yapılan tüm yatırımların hakkını verdi. İlk kitap promosyonunu Hadžić (Hacıç)’te yaptı, gelen olmayabilir ikazını aldığı salonu tıklım tıklım doldurdu. Bu duruma, kitabının basıldığına o bile inanmadı. “Biraz deli, biraz sağır olmak lazım sanırım Allah’ın senin hakkında planları olduğu inancının devamlılığı için.” Ona inanan ve yol gösteren bir diğer kişi profesörü “Hazema Ništović”ti. Tercümelerini kitap yapıp bastırmasını ona söyleyen oydu. İlk hikmet damlasına onun yardımıyla başlamışlardı.

“Bosna için ne yapabilir, ne verebilirim?”

Kitaplar birbirini bastırdı ve sonunda “Edici-ja Kraljica od Sabe (Saba Kraliçesi Edisyonu)”u oluşturdu. On tane kitaptan oluşan bu edisyon üzerine Saray Bosna İslami İlimler Fakültesinde master tezi yazıldı. Eğitim bakanlığı müfredat seçim kurulundan da tavsiye aldı. Belgeleri verirken ki heyecanı hâlâ gözlerinde, çocukların büyümesi ve gelişiminde katkı sağlayacak kitaplar arasında kitaplarının adı geçmekteydi.

Onun hikâyelerinin, onun çocuklarının, onun çabasının karşılığıydı bunlar. Senka’nın hikâyesi tabî ki bu kadar değil. Şu anda Senka yatak örtüleri, yastıklar dikiyor, bir yandan da terzilik belgesi alabileceği bir kursa gitmeye çalışıyor ki kitaplarını kimseden yardım almadan basmaya devam edebilsin, Bosna’nın küçüklerine daha fazla bilgelik verebilsin. Kendi hayallerini kendi elleriyle gerçekleştirmek istiyor o : “Asıl mesele Bosna’nın bana ne imkanlar sunduğu değil, benim Bosna’ ya neler sunabileceğim, verebileceğim.”

Bana gelirse ben nerdeyse büyülenmiş, pozitif enerji ile dolmuş olarak eve döndüm. Her hatırladığımda bu sohbeti diğer insanlara diyorum; “Tanışın onunla, onu tanıyın, birlikte kahvenizi yudumlayın. Bosna’nın tadına birde Senka’yla bakın. Kitaplarını alın ve çocuklara hediye edin, siz de okuyun, siz de okyanuslara açılın. Unutmadan Senka’nın web sitesi: www.kraljicaodsabe.com. Senka bir hanım, evli ve iki çocuğu var, onun diğer kadınlardan tek farkı yanında oturduğu hayat ırmağının güzelliklerinin farkında olması ve hepimizi bu güzelliklere çağırması!

İslam'da "Biz" Mantiğı

Kübra CEYLAN

Bismillahirrahmanirrahim. Salat ve selam efendimize ashabına ve bütün müminlerin üzerine olsun.

"Yalnız senden yardım isteriz ve yalnız sana kulluk ederiz." Bu ifade her şeyi özetliyor aslında. Ayetteki biz vurgusunu oturup düşünmek gerek. Vahyin bireyciliğe değil cemaate ne denli önem verdiğinin göstergesidir.

Peki, nerde kaldı "biz" mantığı? Günümüzdeki karşılığı nedir? Bu sorular aklımızı kurcalamıyor değil. Bu sorunun cevabını iki şekilde vermek mümkün. Birincisi benlik duygusu. Yani bencillik. Evet, ümmetin baş belası bir durum. Ne var ki insanların vazgeçmediği bir hastalık. Tüm hastalıkların başı aslında. Mesela adam yalan söylüyorsa kendini düşündüğü için, kibirleniyorsa benlik duygusunu tatmin etmek için... Bu örnekleri çoğaltmak mümkün. Peki, nedir bunun çözümü? Rasulullah'ın ağzından duyalım isterseniz. "Kendin için istediğini kardeşin için istemediğin sürece iman etmiş sayılmazsın." Nede güzel özetlemiş değil mi? Ümmetin ilacını sunmuş.

İkinci cevap ise daha vahim. İslam akıllı çözüldükten sonra, artık hakikati kendi içinde kavramak yerine önce parçalayıp sonra parçaları paylaşmak esas olmuştur. Bu paylaşımın sonucu sadece hakikat olma vasfını kaybetmemiş, aynı zamanda ortak İslam akıllı yerine zümrevi akıllara bırakmıştır. İslam akıllı "biz" deyince tüm ümmeti kastederken zümrevi akıl "biz" deyince sadece kendi yandaşlarını kasteder olmuştur. Yani Fatiha'da her gün zikredilen "bizi

doğru yola yönelt" niyazındaki "biz"ın anlamını vahiy belirlemez olmuştur. Bunun doğal sonucu tabii ki de ümmette çözümler meydana gelmiştir. Ve tabii ki ötekileştirme mantığı kaçınılmaz olmuş artık vahyin kastettiği biz mantığının yerini, "eğer bizim gibi düşünüyorsan bizdensin" mantığı almıştır. İşte kırılma noktası burada başlamış. Maalesef günümüzde de kırılmalar had safhalarda. Artık "Müslüman'ım" yerine "Şucuyum, bucuyum" diye tefrika kokan kelimeler almıştır. Peki, ne yapmalı? İslam'da çareler tükenmez. İslam'ın kendisi bir çaredir diyoruz ve buna iman ediyoruz. Bunun çaresi elbette tevhitte. "La ilahe illallah de kurtul"

Ölümü Yaşamak

Uğur AYDIN

Genç Birikim Derneği Akdere'li arkadaşlarımızla 14.10.2012 tarihinde tefekkür etmek ve ölüm gerçeğini unutmamak düşüncesi ile mezarlık ziyareti gerçekleştirdik.

Ziyaret öncesinde Hakan Yüksel kardeşimiz bize ölüm, ölümden sonraki hayat ve kabir ile ilgili ayet ve hadislerden oluşan bir sunum gerçekleştirdi.

Sunumda özellikle üzerinde durulan ayetler şunlardı:

Her İnsan Ölümü Tadıcıdır

Her can ölümü tadacaktır. Bir imtihan olarak biz sizi hayra da şerre de mübtela kılıyoruz. (Sonuçta) bize döndürüleceksiniz. (Enbiya 35)

Allah, sizi yarattı. Sonra sizi öldürecek. İçinizden kimileri de, bilgili olduktan sonra hiçbir şeyi bilmesin diye ömrünün en düşkün çağına ulaştırılır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, (her şeye) hakkıyla gücü yetendir. (Nahl 70)

Yaşatan ve Öldüren Allah'tır

Şüphesiz O, öldürür ve diriltir. (Necm 44)

Şüphesiz göklerin ve yerin hükümrânlığı yalnız Allah'ındır. O, diriltir ve öldürür. Sizin için Allah'tan başka ne bir dost, ne de bir yardımcı vardır. (Tevbe 116)

İnsan ne kadar ölümden korunmaya/ kaçmaya çalışsa da kaçış yoktur

Nerede olursanız olun, ölüm size ulaşır. Hatta sağlam kalelerde olsanız bile. Eğer onlara bir

iyilik isabet ederse: "Bu Allah'tandır." derler. Ve eğer onlara bir kötülük isabet ederse: "Bu sendendir." derler. De ki: "Hepsi Allah'ın katındandır." Artık bu topluluğa ne oluyor ki söz anlamaya yanaşmıyorlar? (Nisa 78)

De ki: "Sizin kendisinden kaçıp durduğunuz ölüm var ya, o mutlaka size ulaşacaktır. Sonra gaybı da, görünen âlemi de bilen Allah'a döndürüleceksiniz de O size yapmakta olduklarınızı haber verecektir." (Cuma 8)

İman edenler Müslüman olarak ölmeyi isterler

Rabbim! Gerçekten bana mülk verdin ve bana sözlerin yorumunu öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada ve ahirette sen benim velimsin. Benim canımı Müslüman olarak al ve beni iyilere kat." (Yusuf 101)

Ey Muhammed! De ki: "Şüphesiz benim namazım da, diğer ibadetlerim de, yaşamam da, ölümüm de âlemlerin Rabbi Allah içindir." (En'am 162)

İnkârcıların öleceklerini anladıkları zaman ettikleri tövbe kabul olmaz

Yoksa (makbul) tövbe, kötülükleri (günahları) yapıp yapıp da kendisine ölüm gelip çatınca, "İşte ben şimdi tövbe ettim" diyen kimseler ile kâfir olarak ölenlerinki değildir. Bunlar için ahirette elem dolu bir azap hazırlamışızdır. (Nisa 18)

Allah kâfir olarak ölenleri azaplandıracaktır

Şüphesiz inkâr edip kâfir olarak ölenler var

ya, dünya dolusu altını fidye verseler bile bu, hiçbirisinden asla kabul edilmeyecektir. Onlar için elem dolu bir azap vardır. Onların hiçbir yardımcıları da yoktur. (Ali İmran 91)

Ölümünden sonra dirilme için Allah doğadan örnekler vermektedir.

O, rüzgârları rahmetinin önünde müjde olarak gönderendir. Nihayet rüzgârlar ağır bulutları yüklendiği vakit, onları ölü bir belde(yi diriltmek) için sevk ederiz de oraya suyu indiririz. Derken onunla türlü türlü meyveleri çıkarırız. İşte ölüleri de öyle çıkaracağız. Ola ki ibretle düşünürsünüz. (Araf 57)

Allah, diriyei ölüden çıkarır, ölüyü de diriden çıkarır. Ölümünden sonra yeryüzünü diriltir. Siz de (mezarlarınızdan) işte böyle çıkarılacaksınız. (Rum 19)

Sunumda üzerinde durulan hadisler şunlardı:

İbnu Ömer (radiyallahu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) omuzumdan tuttu ve: "Sen dünyada bir garib veya bir yolcu gibi ol" buyurdu.İbnu Ömer (radiyallahu anh) hazretleri şöyle diyordu: "Akşama erdinmi, sabahı bekleme, sabaha erdinmi akşamı bekleme. Sağlıklı olduğun sırada hastalık halin için hazırlık yap. Hayatta iken de ölüm için hazırlık yap." Buhârî

El-Berâ İbnu'l-Âzib (radiyallahu anhüma) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Müslüman, kabirde suale maruz kalınca: "Allah'tan başka ilah bulunmadığı ve Muhammed'in O'nun kulu olduğuna şahadet eder". Bunun delili şu ayettir: "Allah inananla-

rı dünya hayatında ve ahirette sağlam bir söz üzerine tutar; zalimleri de saptırır.." (İbrahim, 27).Buhari

Fadâle İbnu Ubeyd (radiyalahu anh) anlatıyor: "Her ölenin ameline son verilir, ancak Allah yolunda ölen murâbit müstesna. Çünkü onun ameli kıyamet gününe kadar artırılır. Ayrıca o, kabir azabına da uğratılmaz." Tirmizî

Ve Peygamber Efendimiz (a.s): Ağzınızın tadını kaçıran ölümü çokca anın (hatırlayın) diye buyurmaktadır.

Bu ayetler ve hadislerden sonra âcizane kısaca söyleceğimiz şudur:

Şu kısacık dünya hayatında Rabbimizin kuluk için yaratmış olduğu (51/56) biz insanlar, Allah'a karşı halifelik görevlerimizi (6/165) yerine getirebilmek ve insanlara hakkı, iyiliği (marufu) duyurmak, anlatmak (3/104) sorumluluğumuzu gözden geçirmek zorundayız. Ölüm bize gelmeden -kefen giymeden- önce takva elbisesini giyip (7/26) ve bu elbiseyi Allah'ın boyası ile boyayıp (2/138) Allah'ın ipine topluca sarılarak (3/103) içinde bulunduğumuz cahili topluma karşı topluca cihad eden birer mücahid-mücahide olmak zorundayız.

Ne mutlu Allah'ın yolunda çalışan, insanları zulumattan, karanlıktan aydınlığa çıkaran (2/257) mümin ve mümineler ki onlar Allah'a vermiş oldukları sözleri yerine getirenlerdir.

Ne mutlu Allah'ın dini için mücadele teblig, davette bulunurken ölümle kucaklaşanlara. Allah katında ölü değil diri olanlara. (3/170) Selam da onların üzerine olsun vesselam.

Fikir Tutsaklığı

Ömer Ali TORTUM

Çözmek istiyorsak bu hayat aksaklığını,
İlk mesele; aşmalı fikir tutsaklığını.

Ali diyorsa doğru; Veli diyorsa yanlış,
İşte, burada başlıyor, hakikatte yanlış!

Babam namaz kılmıyor ama çok ta kültürlü;
Annem okuma bilmez, gel gör ki tesettürlü.

Hakikat nerde sahi, yöneliş sence kime?
Sarıl bacım küfüre yahut annendekine...

Esas doğru vicdanda, akılda ve duada,
Allah tekbiri sunan bilimde, mecmuada.

Hakikatlerin cami avlusunda bebeği;
Kılınmış cenazesi, kesilmeden göbeği.

Esas doğru Mus'ab'ta, yol bilmez İbrahim'de...
Doğru, kilitli sandık; anahtarı cebimde...

Doğruyu arıyorsan güneşe tap, aya tap...
Sonra gerçeği anla, putları kavgalı yap.

Akılla ve Kur'an'la, o kutlu Peygamber
(s.a.v.)'le,
Yürü Allah'a doğru Ebu Bekir, Ömer'le...

Cahil olma velâkin, ister kadın- erkek ol,
İlim Çin'de de olsa git ara ve onu bul.

Ve bil ki her şey O'ndan; dağ, taş, hayat ve ölüm,
Ve şefkat, nefis, arzu... Nimetler bölüm bölüm...